

SU NAUJAISIAIS METAIS!

LKP IR TARYBŲ VALDŽIOS ĮKŪRIMO LIETUVOJE 60-MEČIUI

1918 METAI.
ISTORINIŲ ĮVYKIŲ
CHRONOLOGIJA

SPALIO 1—3 D. — LIETUVOS KOMUNISTŲ PARTIJOS STEIGIAMASIS SUVAŽIAVIMAS VILNIUJE.

GRUODŽIO 8 D. — VILNIUJE SUDARYTA LIETUVOS LAIKINOJI REVOLIUCINĖ DARBININKŲ IR VALSTIEČIŲ VYRIAUSYBĖ.

GRUODŽIO 16 D. — IŠLEISTAS MANIFESTAS, KURIUO PASKELBTA TARYBŲ VALDŽIA LIETUVOJE.

GRUODŽIO 22 D. — V. LENINAS PASI-
RAŠE TARYBŲ RUSIJOS VYRIAUSYBĖS
DEKRETĄ DĖL LIETUVOS TARYBŲ RESPUB-
LIKOS IR JOS LAIKINOSIOS REVOLIUCI-
NĖS VYRIAUSYBĖS PRIPAŽINIMO.

Lietuvos Laikinosios revoliucinės darbininkų ir valstiečių vyriausybės vadovas V. Kapsukas apie šį laikotarpį rašė: „1918 metų gruodžio mėnesį prasideda lietuviškasis Spalis“. Vienas ryškiausių puslapių Lietuvos liaudies revoliucinių kovų istorijoje visam laikui liks puikiu pavyzdžiu šių dienų jaunimui. Didvyriškais revoliucijos iškovojimų gynėjais, kritusiais Vilniuje, dabartinėje Komunarų gatvėje, sekė pagrindžio kovotojai Lietuvoje fašistinės diktatūros metais, visa revoliucinė mūsų liaudis, pergalingai užbaigusi proletarinę revoliuciją 1940 metais ir sukūrusi socialistinę Lietuvą.

S. KIREILIO plakatas, išleistas „Minties“ leidyklos

SPARTAKIADA PASIBAIGĖ — SPARTAKIADA TĘSIAMA

Tarybų Lietuvos patriotinės draugijos nariai baigė atskirą egzaminą — respublikinės vasaros VII spartakiados finalines varžybas. Startavę dvidešimtyje techninių sporto šakų, jie išsidalino 163 medalių komplektus. Varžybos pademonstravo techninių sporto šakų masiškumą, išaugusį SDAALR sportininkų meistriškumą.

Lietuvos TSR vasaros VII spartakiadoje startavo 450 lūkstančių žmonių, iš kurių net 24 lūkstančiai įvykdė atskirų reikalavimus. 72 sportininkai įvykdė TSRS sporto meistro, 147 — kandidato į meistrus, o 1011 — pirmo atskirio normatyvus. Tai, be abejonės, džiugūs rezultatai. Jie buvo pasiekti gero mūsų draugijos miestų bei rajonų komitetų, technikos sporto klubų, atskirų sporto šakų federacijų, pirminių organizacijų, jų sekcijų organizacinio bei mokomojo sportinio darbo dėka.

Praėjusiais metais gynybinės draugijos Kauno rajono sportininkai pagal sportinę veiklą respublikoje buvo dvidešimt septinti. Suprantama, tai neatitiko nei rajono komiteto, vadovaujamo A. Boso, nei gausaus aktyvo lūkesčių. Išanalizavę padėtį, jie numatė būdus ir priemones gynybinei sportinei veiklai pagerinti, paragino visas pirmines organizacijas nuolat rengti treniruotes bei varžybas, suaktyvinti sportinį darbą. Tai padėjo rajono sportininkams gerai pasiruošti respublikinės spartakiados finalinėms varžyboms. Startavę 12 sporto šakų varžybose, jie bendroje įskaitoje užėmė antrąją vietą ir buvo apdovanoti Lietuvos TSR SDAALR CK prizų bei diplomu.

Turėdami gerą pagrindą, praėjusiais metais buvę penkti, anykštėnai labai dalykiškai ruošėsi ir šios spartakiados finalinėms varžyboms, sėkmingai jose startavo, užimdami pirmąją vietą rajonų tarpe. Gerai finalinėse spartakiados varžybose pasirodė ir Panevėžio, Plungės, Vilkaviškio bei Radviliškio rajonų

sportininkai, užėmę sekančias prizines vietas.

Miestų grupėje atkakli kova, kaip paprastai, vyko taro Vilniaus ir Kauno sportininkų. Vis dėlto, nulėmė, geresnis sostinės organizacijos, jos aktyvo darbas. Startavę aštuoniolikos sporto šakų varžybose, vilniečiai iškovojo devynias pirmas, tris antras, keturias trečias vietas ir tik du kartus turėjo tenkinis ketvirtomis. Tai ir įgalino juos pralenkti kauniečius dvidešimčia taškų ir iškovoti Lietuvos TSR vasaros VII spartakiados nugalėtojų prizą bei diplomą.

Geru žodžiu noriu paminėti šiauliečius, kurie neišsigančiodami uostamiesčio sportininkų titulų bei autoritetų. Šiaulių komandos dalyvavo visose varžybose sutelktomis jėgomis ir užėmė bendrą trečiąją vietą.

Partiniams bei tarybiniais organams padedanti, respublikos spartakiados varžybos bei karinių techninių sporto šakų čempionatai tapo gražiomis šventėmis. Jos išaiškino daug perspektyvių sportininkų, susilaukė didelio skaičiaus dalyvių ir žiūrovų, tapo puikiomis šių sporto šakų propagandos priemonėmis, meistriškumo mokyklomis.

Džiaugdamiesi pagausėjusiomis karinių techninių sporto šakų mėgėjų gretomis, išaugusiu meistriškumu, negalime nepaminėti, deja, dar vis pasitaikančio abejingumo, netgi apsileidimo. Dėl blogo organizacinio darbo, ypač rengiant bei vykdam pirmąjį ir antrąjį etapų varžybas, draugijos Joniškio, Kelmės, Pasvalio, Šakių, Šalčininkų, Šilalės bei Telšių rajonų komitetai nesugebėjo pasiūlyti komandų nė į vienos sporto šakos varžybas. Buvo nuskrįsti šių rajonų gynybinės draugijos nariai: iš jų atėmė galimybę išvykti į varžybas, išbandyti savo jėgas, rungtyniauti, pasimokyti iš labiau prilyusių. Manau, kad jaunimas turi teisę pareikalauti, kad minėtų rajonų SDAALR komitetų pirmininkai sulauktų

deramo tokios jų „veiklos“ įvertinimo.

Sąlygos mūsų respublikos rajonuose beveik vienodos. Tad kuo paaiškinti, kad Kauno rajono sportininkai dalyvavo 12 sporto šakų varžybose, Plungės — aštuonių, Anykščių ir Panevėžio — septynių, o štai Pakruojų, Molėtų, Prienų, Ukmergės rajonų — tik vienos sporto šakos varžybose? Nerangumu, nenoru dalykiškai rūpintis jaunimo interesais, inertiškumu? Itakos tokiai „veiklai“ turi ir tai, kad gynybinės draugijos miestų ir rajonų komitetai, suvesdami pirminių organizacijų socialistinio lenktyniavimo rezultatus, neatsižvelgia į taikomųjų karinių ir techninių sporto šakų vystymą. Dėl to pirminės organizacijos kai kuriuose rajonuose ir netgi miestuose merdė: jose nėra gyvos sportinės veiklos, neparuošiami sportininkai atskiriniškai, teisėjai, aktyvistai. O nesant varžybų, neparuošus sportininkų, savaime suprantama, nėra kaip dalyvauti respublikinėje spartakiadoje.

Laimė, tokių rajonų organizacijų nedaug. Spartakiados varžybos, ruošimasis joms bei startams sąjunginėje arenoje pagyvino draugijos narių sportinę veiklą. Dabar visų mūsų uždavinys — neleisti išblėsti šiai aktyvumo ugnėlei. Pasitinkant sekančiais metais vyksiančias TSRS Tautų vasaros VII spartakiados finalines varžybas, pirminės organizacijos, mokymo įstaigos turi iš anksto suplanuoti, o prasidėjus pavasario—vasaros sezonui — rengti daug vidaus varžybų pagal visas spartakiados programos sporto šakas. Savotiškai akstinu tokioms varžyboms rengti turi tapti rajonų ir miestų komitetų numatytos masinės pirmenybės. Su jų programa, dalomis būtina iš anksto supažindinti visas pirmines organizacijas, padėti joms pasiruošti varžyboms ir pareikalauti, kad neliktų nė vieno kolektyvo, kurio patriotinės draugijos nariai atsidurtų šių startų nuošaly.

Mūsų žūkis — „Spartakiada pasibaigė — spartakiada tęsiama“. Jis labai teisingas. Sekančiais metais geriausiųjų iš 1500 pajėgiausių respublikos spartakiados finalo dalyvių laukia didžiausias ir rimčiausias jėgų išbandymas — startai TSRS Tautų vasaros VII spartakiados taikomųjų karinių ir techninių sporto šakų finalinėse varžybose. Suprantama, besiruošdami joms, mes labai rimtai lyginame mūsų sportininkų šiame pasiektus rezultatus sąjunginėje arenoje su pasirodymu TSRS Tautų VI spartakiadoje. Džiaugdamiesi galime konstatuoti, kad pasiekėme kai kurių laimėjimų kartinio, motobolo, automobilio sporto, radijo sporto, „tapių medžioklės“ bei kai kuriuose kitose sporto šakose. Bet dar yra ir tokių sporto šakų, kaip jūrų daugiakovė, povandeninis greičio plaukimas, modelizmas, kur tūpėjama vietoje. Vadinasi, nepaisant bendro rezultato augimo, reikia dar daug ir labai atkakliai dirbti, įtvirtinti turimas pozicijas, pakelti atsiliekančių sporto šakų meistriškumą. Tam būtina giliai išanalizuoti sportinių delegacijų, atskirų sportininkų pasirodymus, pasiektus rezultatus, pašalinti pasitaikiusias organizacinio, mokomojo sportinio, auklėjamojo darbo trūkumus.

Ypač dideli uždaviniai šiuo metu tenka respublikiniams sporto technikos klubams. Nuo jų organizacinės veiklos ruošiantis varžyboms, jų vykdomo kokybės žymia dalimi priklausys sportininkų pasirodymai. Dar didesnė atsakomybė tenka klubams už respublikos rinktinių komandų paruošimą finaliniams TSRS Tautų spartakiados startams, už sportinių mokomųjų treniravimosi stovyklų orga-

[Nukelta į 10 psl.]

Tarybų Sąjungos aukštojo pilotazo čempionato prizinininkai [iš kairės į dešinę] J. Kairys, L. Jonys ir S. Artiškevičius

M. KURAIČIO nuotr.

UŽ PRIVALOMĄ KOMPLEKSĄ — VISŲ SPALVŲ APDOVANOJIMAI

Tarybų Sąjungos aukštojo pilotazo 25-asis čempionatas, vykęs rugsėjo pabaigoje Donecke, Lietuvos lakūnams buvo savotiška finišo tiesioji prieš TSRS Tautų VII spartakiados finalinius startus. Čempionatui respublikos pilotazininkai pradėjo ruoštis dar praėjusių metų gruodyje. Po 1977 metų sportinio sezono, gavus nemažai naujų sportinių lėktuvų, būlina buvo su jais greit ir gerai „susidraugauti“. Jautėsi gera lakūnų nuotaika, troškimas treniruotis, negailint jėgų ir entuziazmo.

Į treniruotes paruošiamajame etape pakvietėme jaunos pajėgiausius lakūnus, kurie sportinėse kovose su pripa-

žintais asais sugebėjo parodyti išaugusį meistriskumą ir didelį ryžtą. Pakvietėme tiek, kad susidarytų bent trigubą konkurenciją. Pradžioje sportininkai plaukimo baseine ir sostinės lengvosios atletikos manieže, sporto salėje ir krosso bėgimo trasose sėmėsi fizinį jėgų. Šios kompleksinės treniruotės paruošiamajame laikotarpyje, kaip vėliau pasirodė, davė daug naudos. Skraidant ir tobulinant naujų lėktuvų JAK-50 valdymo meistriskumą, sportininkai jautėsi tvirtai, kad ir kokios intensyvios būtų buvusios treniruotės. Geras fizinis pasiruošimas ir varžybose tarė savo svarų žodį.

Šiuo svarbiu pasiruošimo

čempionatui laikotarpiu lakūnų nuotaiką sugadino ta aplinkybė, kurios, deja, niekas iš anksto negalėjo nė numatyti — lėktuvuose JAK-50 pagal reikalavimus reikėjo atlikti keletą technologinių operacijų, bet šie darbai užsitęsė. Laimei, mūsų komandos lakūnai S. Artiškevičius ir J. Kairys tuo metu buvo pakviesti į šalies rinktinę ir specialioje stovykloje ruošėsi. Likusiems lakūnams — V. Gedminaitė, L. Joniui ir R. Paksiui — namuose užteko lėktuvų, kad jie galėtų intensyviai treniruotis. Bet šiuo svarbiu momentu buvo ir aistrų, ir nuvilčių, ir, neva, neįvertintų galimybių. Prisipažinsiu, man, kaip treneriui, nelabai bu-

vo smagu. Užtektų dar kokio atsitikimo, ir komanda turėtų vykti į šalies čempionatą ne visos sudėties. Laimei, viskas baigėsi gerai. Dar daugiau, pirmame jėgų patikrinime Ukrainos alvirose aukštojo pilotazo pirmenybėse, į kurias mus pakvietė seni ir labai geri mūsų bičiuliai iš šios broliškos respublikos, dvylikos komandų tarpe mūsų respublikos ekipa užėmė pirmąją vietą, V. Gedminaitė ir S. Artiškevičius tapo absoliučiais Ukrainos čempionais, o J. Kairys ir R. Paksas įvykdė sporto meistro normalyvus. Mūsiškiai parsivežė į namus 12 medalių iš 15.

Po šių startų už savaitės laimė pat Donecke prasidėjo 25-asis šalies aukštojo pilotazo čempionatas. Susirinko 49 lakūnai (jų tarpe devynios moterys), atstovavę dešimčiai komandų.

Pirmasis pratimas — privalomas aukštojo pilotazo figūrų kompleksas. Nors daugumoje komandų startavo šalies rinktinės nariai bei kandidatai arba pasaulio pirmenybių dalyviai, didžiausią meistriskumą čia pademonstravo mūsiškiai. Tai, pasakyčiau, buvo maloni staigmena. Visas trijų spalvų medalių kompleksas atiteko Tarybų Lietuvos atstovams: čempionu tapo Stepas Artiškevičius, sidabro medalininku — Leonas Jonys, o „bronziniu“ prizinininku — Jurgis Kairys. Iš moterų geriausiai šį pratimą atliko V. Jaikova (RTFSR), o Violeta Gedminaitė lenkinosi septintą vietą.

Antras pratimas — „nežinomas kompleksas“. Šio pratimo aukštojo pilotazo figūrų kompleksą sportininkai gauna iš vakaro ir ruošis startams galima tik darant teoriškus išskaičiavimus. Pirmas dvi vietas užėmė RTFSR komandos atstovai I. Jegorovas (3101,7 taško) ir M. Molčaniukas (3056,3), o bronzos medalį iškovojo S. Artiškevičius, surinkęs 3048,8 taško. Moterų tarpe nugalėjo L. Leonova, o V. Gedminaitė buvo vėl septinta.

Trečias pratimas — laisvos kūrybos figūrų kompleksas. Tai lakūnų „hobi“, išryškintis jų sportinį charakterį, sugebėjimus ir meistriskumą pagal atliekamų figūrų sudėtingumą. Už pratimą skiriama ir daugiausia taškų — 5000. Ir vėl nepralenkiamas buvo daugkarinis pasaulio čempionatų dalyvis I. Jegorovas (4528,5 taško). Antrąją vietą ir sidabro medalį iškovojo S. Artiškevičius (4365,5), o trečiąją — daugkarinis tarptautinių varžybų prizinininkas

E. Frolovas (4354,3). L. Jonys — šeštas, (4250,5), J. Kairys — septintas (4216,7), R. Paksas — devintas (4162,8). Moterų varžybas laimėjo V. Jaikova, o V. Gedminaitė turėjo tenkintis aštunta vieta.

Po šių trijų pratimų buvo sumuojami komandiniai rezultatai. Daugiausia taškų (32809,9) surinko RTFSR pirmoji ekipa. Tarybų Lietuvos rinktinė, aplenkusi Ukrainos, Leningrado, Maskvos, Kirgizijos, Kazachijos, Armėnijos ir RTFSR II komandas, užėmė antrąją vietą. Mūsų lakūnai surinko 32306,8 taško.

Asmeninėje įskaitoje vietos buvo nustatomos pagal keturis pratimus. Ketvirtame buvo leidžiama rungtyniauti geriausiai pirmuose trijuose pratimuose pasirodžiusiems lakūnams. Daugiausia taškų surinko I. Jegorovas (14817,2). Jis tapo absoliučiu Tarybų Sąjungos čempionu. Antrąją vietą užėmė M. Molčaniukas (14490,7), o bronzos medaliu buvo apdovanotas S. Artiškevičius, surinkęs 14382 taškus. Kiti mūsų respublikos sportininkai bendroje įskaitoje užėmė tokias vietas: J. Kairys — šeštą (13823,2), L. Jonys — dešimtą (12972,5), R. Paksas — tryliktą, o V. Gedminaitė — septintą. Nepasisekė pasikauti pratiname L. Joniui. Jis sumaišė keturias figūras ir turėjo užleisti savo „įprastą“ šeštą vietą komandos draugui Kairiui. Vis tik Jonys, kaip ir Rolandas Paksas, pakviesti į šalies rinktinę.

Ką parodė čempionato startai? Matyti, kad mūsų lakūnai gerai pradeda varžybas, bet vis dar negali išlaikyti varžybinės įtampos iki pat finišo. Nepakankamai meistriškai atliekame ir nežinomų figūrų kompleksą, nors tam treniruotėse buvo skiriama nemažai dėmesio. Turbūt reikia ieškoti naujų treniravimo būdų. Ir toliau susirūpinimą kelia turima technika. Bet šio klausimo sprendimas priklauso jau ne vien tik nuo mūsų.

Kaip rinktinės treneris gali užtikrinti, kad respublikos pilotų rinktinė, pastoviai jausdama didelę visuomeninių bei sporto organizacijų, ypač SDAALR Lietuvos Centro Komiteto paramą, padarys viską, kad būmuosiuose TSRS Tautų VII spartakiaados finaliniuose startuose Lietuvos lakūnai sportininkai iškovotų dar gražesnių laimėjimų.

P. VINICKAS,
LTSR lakūnų rinktinės
vyr. treneris

DĖL PRIZŲ IR MEDALIŲ

Jau įprasta, kad respublikos aukštojo pilotų čempionate bei varžybose dėl Dariaus ir Girėno prizo kartu su pajėgiausiais mūsų respublikos lakūnais rungtyniauja ir bičiuliai iš kitų respublikų. Šį kartą atvyko Donecko, Odosos ir Leningrado sportininkai.

Malonu, kad mūsų respublikos lakūnai, prieš tai sėkmingai pasirodę sąjunginėse pirmenybėse, ir šį kartą demonstravo aukštą meistriškumą. Net pasaulio pirmenybių dalyvis odesietis N. Nikitiukas nesugebėjo parodyti didesnio pasipriešinimo. Privalomų figūrų kompleksą geriausiai atliko vilnietis Jurgis Kairys, o nežinomas figūras padangėje sėkmingiausiai „braižė“ kaunietis Leonas Jonys. Tiesa, pastarojo pratimo figūros sportininkams buvo praneštos prieš keletą valandų iki starto. Tad suprantama, kad šiame pratime kaip tik ir išryškėjo lakūnų meistriškumas.

Nemažiau sudėlingas buvo

Respublikinio sporto komiteto pirmininkas, sklandymo sporto meistras Zigmąs Motiekaitis įteikia Dariaus ir Girėno prizą kauniečiui Leonui Joniui
K. MINDAUGIO nuotr.

ir trečiasis pratimas, kur sportininkai privalėjo atlikti savo pačių sukurtas figūras. Laisvos kūrybos figūrų kompleksą meistriškiausiai padangėje „braižė“ vilnietis Jurgis Kairys, aplenkęs kitose prizinėse vietose likusius — šalies čempioną kaunietį Stepą Artiškevičių ir jauną sostinės pilotą Rolandą Paksą.

Šeši geriausiai trijuose pratimuose pasirodę lakūnai rungtyniavo dėl absoliučiaus respublikos čempiono aukso medalio. Jį iškovojo Jurgis Kairys. „Sidabras“ atiteko Stepui Artiškevičiui, o bronzos medalis įteiktas Leonui Joniui.

Po dienos pertraukos virš Vilniaus aeroklubo aerodromo lakūnai vėl skraidino greituosius pilotų žiniuos lėktuvus JAK-50. Šį kartą jie rungtyniavo tradicinėse varžybose dėl Dariaus ir Girėno prizo. Jos buvo vykdomos pagal tarptautinių varžybų

nuostatus trijuose pratimuose.

Laisvos kūrybos figūrų kompleksą geriausiai atliko kaunietis Leonas Jonys, o privalomas figūras — sostinės alstovas Rolandas Paksas.

Kaip čempionate, taip ir šiose varžybose, atkaklus sportinis ginčas dėl specialių medalių vyko atliekant nežinomų figūrų kompleksą. Geriausiai teisėjai įvertino vilniečio Jurgio Kairio skridimą. Tačiau šių taškų neužteko, kad jis pakartotų čempionate iškovotą pergalę. Pirmąją vietą bendroje įskaitoje ir pereinanąjį Dariaus ir Girėno prizą iškovojo TSRS sporto meistras, šalies rinktinės kandidatas Leonas Jonys. Tad po metų pertraukos garbingas trofėjas vėl grįžo į Kauną.

A. UNIKAUSKAS,
TSRS sporto meistras,
respublikos lakūnų
pilotų rinktinės
treneris

MEDALIAI, PARSIVEŽTI IŠ GROZNO

Gražių laimėjimų sąjunginėse varžybose kasmet pasiekia mūsų respublikos motorlaivių sporto mėgėjai. Štai ir Grozne vykusiame 25-ajame TSRS motorlaivių sporto čempionate Tarybų Lietuvos sportininkai iškovojo 4 aukso, 2

sidabro ir 1 bronzos medalį.

Du aukso medalius ir absoliučiaus čempiono vardą skuteriu OBN iškovojo L. Kavaliauskas. Jis 10 mylių distancijoje išvystė vidutinį 83,3 km/val. greitį. Čempionu tapo ir A. Bakšys, SB klasės motorine valtimi išvystęs vidutinį 64,1 km/val. greitį. Kelvirtą aukso medalį laimėjo

R. Matelionis, startavęs skutėriu OB. Jis išvystė vidutinį 85,6 km/val. greitį. Sidabro medalius laimėjo J. Mitkus, R. Matelionis, o bronzos — V. Matulevičius.

Komandinėje įskaitoje Lietuvos rinktinė užėmė trečią vietą. Nugalėjo RTFSR ekipa.

B. JANULIONIS

Socialistinis lenktyniavimas — išmėginta darbo žmonių, jų tarpe SDAALR narių, komunistinio auklėjimo priemonė. Jis padeda teikti juos aktyviai spręsti gynybines draugijos uždavinius, vystyti kūrybiškumą ir iniciatyvą. „Niekas taip neišaukština asmenybės, kaip aktyvi pozicija gyvenime, sąmoninga pažūra į visuomeninę pareigą, kai žodžių ir darbų vienybė tampa kasdienine elgesio norma“, pažymėjo pranešime TSKP XXV suvažiavime draugas L. Brežnevus. Praktinio darbo, įgyvendinant planines užduotis, didesnius įsipareigojimus, šiokiadieniuose pasireiškia tarybinio žmogaus pilietinė pozicija, valstybinė pažūra į darbą.

Kaipgi respublikos SDAALR pirminės, mokomosios, rajonų ir miestų organizacijos vykdo savo įsipareigojimus, su kokiais rodikliais užbaigia trečiuosius šio penkmečio metus, ar visu mastu panaudojama mobilizuojanti lenktyniavimo jėga? Tuo dabar turi ypach rūpintis visi gynybinės draugijos komitetai. Reikia objektyviai vertinti laimėjimus ir trūkumus, atskleisti neišnaudotus rezervus, siekiant aukštų rodiklių karinėje patriotinėje propagandoje, gynybiniame masiniame, mokėjame ir sportiniame darbe, nustatyti būdus, kaip įdiegti pirmųjų patyrimą, teikti realią pagalbą atsiliekantiems.

Yra žinoma, kad socialistinio lenktyniavimo jėga ir efektyvumas dabartiniame jo vystymosi etape — ne tik atskirų SDAALR organizacijų laimėjimai, o ir tai, kad visi gynybiniai kolektyvai lygiuotųsi į pirmūnus, dirbtų be atsiliekančių, nuolat žengtų į priekį.

Platus pirmųjų patyrimo panaudojimas — tai kasdieninis kruopštus komitetų darbas, labai svarbi visos jo organizacinės veiklos grandis. Ir ten, kur vertingoms iniciatyvoms skiriama daug dėmesio, kur jos sumaniai panaudojamos, atsisivėlgiant į pirmųjų ir mokomųjų organizacijų ypatybes, ten lenktyniavimas duoda teigiamus rezultatus.

Mūsų respublikoje pagrįstai vienos iš geriausių laikomos SDAALR Vilniaus ir Kauno organizacijos. Čia 1978 metų socialistiniai įsipareigojimai pagal visus pagrindinius rodiklius sėkmingai vykdomi. Dauguma pirmųjų organizacijų, technikos sporto klubų viršija planines užduotis ruošiant specialistus

liaudies ūkiui, sumaniai rengia šaukiamojo amžiaus jaunimą karinei tarnybai. VII respublikinėje spartakiadoje pirmąją vietą iškovojo vilniečiai, antrąją — SDAALR Kauno organizacijos taikomųjų karinių ir techninių sporto šakų atstovai.

Draugijos kaimiškųjų rajonų komitetų tarpe pirmąją Anykščių, Utenos, Plungės, Kauno, Panevėžio rajonai.

Visų minėtų komitetų pirmininkai J. Kinduryš, V. Be-

naudingą iniciatyvą parodė Klaipėdos miesto, Šakių rajono, Vilniaus TSRS 50-mečio Garbės ženklo ordino kuro aparatūros gamyklos, Utenos rajono Tauragnų kolūkio, Kauno politechnikumo pirminės organizacijos, Panevėžio aviacijos technikos sporto klubo, Alytaus technikos mokyklos, Vilniaus miesto Naujosios Vilnios technikos sporto klubo kolektyvai. Pirmūnais pasiekė dauguma respublikos SDAALR organizacijų.

Šakių organizacijoje silpnai vyksta socialistinis lenktyniavimas, vystant taikomąsias karines ir technines sporto šakas — nė viena rajono komanda nedalyvavo finalinėse respublikinės spartakiados varžybose. Vilniaus kuro aparatūros gamyklos, Kauno politechnikumo organizacijoje darčiau gali dirbti techniniai būreliai, techninių sporto šakų sekcijos. Naujosios Vilnios technikos sporto klubas pirmojo pusmečio planinę specialistų rengimo užduotį įvykdė tik 54 procentais, Tauragnų kolūkio pirminėje organizacijoje neteikiama reikiama dėmesio kariniam parengimui ir karinei patriotinei propagandai.

Sumenktas mobilizuojantis socialistinio lenktyniavimo vaidmuo Vilniaus aeroklube, Šilutės aviacijos technikos sporto klube.

Lenktyniaujantieji nepakankamai stengiasi patempti atsiliekančius kolektyvus iki pirmaujančiųjų lygio. Kai kurios pirminės organizacijos neprisiima socialistinių įsipareigojimų, nėra tikro lenktyniavimo proceso, neanalizuojamos atskirų gynybinių kolektyvų atsilikimo priežastys.

Reikia visada atsiminti, kad lenktyniavimo viešumas, apgalvotas jo rezultatų susumavimas, pirmaujančių gynybinių kolektyvų rezultatų palyginimas, priežasčių, dėl kurių atsiliekantieji kolektyvai neįvykdo įsipareigojimų, analizė įgalina SDAALR organizacijas nustatyti teisingą kryptį, kovojant už didelį gynybinio-masinio, mokomojo ir sportinio darbo efektyvumą, laiku atskleisti trūkumus.

Specialistų Ginkluotosioms Pajėgoms ir liaudies ūkiui rengimo srityje respublikos SDAALR organizacija užima pirmaujančią vietą šalyje. Vien tik šiemet į liaudies ūkį ateis daugiau kaip 20 tūkstančių specialistų, įgijusių vairuotojų bei kitas profesijas SDAALR mokyklose ir klubuose. Galima tvirtai pasakyti, kad įsipareigojimai bus įvykdyti.

Labai svarbu, kad vykstančiuose pirmųjų organizacijų ataskaitiniuose susirinkimuose (konferencijose) pranešimuose ir kalbose būtų nuodugniai nagrinėjamas lenktyniavimo procesas, nustatomos priemonės jo veiksmingumui, rezultatyvumui didinti.

S. LEVČENKA,
Lietuvos TSR SDAALR CK
pirmininko pavaduotojas

MOBILIZUOJANTI SOCIALISTINIO LENKTYNIAVIMO JĖGA

čys, V. Mažvila, T. Jurevičienė, A. Mikuckis, A. Bosas, J. Ambrazevičius, prezidiumų nariai, platus aktyvo ratas sumaniai organizuoja ir vadovauja kolektyvų socialistiniam lenktyniavimui, praktinei veiklai. Jie sistemai nagrinėja, kaip vykdomi įsipareigojimai organizacijose, prezidiumų posėdžiuose reguliariai svarsto pirmųjų organizacijų pirmininkų ataskaitas šiuo klausimu. Kur kas geriau turi būti organizuotas socialistinis lenktyniavimas Raseinių, Radviliškio, Kupiškio, Klaipėdos, Kapsuko, Joniškio, Zarasų rajonų SDAALR organizacijose.

Respublikoje buvo plačiai pritarta daugelio šalies SDAALR organizacijų patriotinei iniciatyvai padaryti 1978 metus spartuoliško ir efektyvaus darbo metais, įgyvendinant gynybinei draugijai šalies SDAALR VIII suvažiavimo iškeltus uždavinius. Paremdamos šį judėjimą,

Svarstant respublikos SDAALR CK prezidiume klausimą „Dėl politinio auklėjamojo darbo būklės ir priemonių jam toliau gerinti Lietuvos TSR SDAALR mokomosiose organizacijose“, išaiškėjo kai kurie išpuikimo, nusiraminimo, polinkio dirbti senoviškai elementai. Pavyzdžiui, Kauno radiotechnikos, Vilniaus automobilistų mokyklose yra visos sąlygos gerai dirbti mokomąjį auklėjamąjį darbą, tačiau specialistų rengimo rezultatai blogesni, negu praėjusiais mokslo metais, socialistinio lenktyniavimo rezultatai susumuojami nereguliariai, neskelbiami mokymosi žymūnais. Apleistas darbas tobulinant materialinę-techninę ir mokomąją bazę Alytaus, Radviliškio, Kelmės technikos sporto klubuose. Klaipėdos miesto organizacijoje dar nepakankamai dirbamas organizacinis darbas, pirminės organizacijos yra nepakankamai kovingos.

KUR VEDA MAŽAS MODELIS?

Saulės nužertu kordodromu skriejo ryškiai raudona JENSEN FF mašinos kopija. Iš pradžių dar buvo galima įžiūrėti atskiras modelio detales. Tačiau palaipsniui motoro gausmas perėjo į pratisą kaukimą, ir kordos galė smėžavo tik raudona dėmė. Modelis skriejo didžiulių greičiu. Žiūrovai ir teisėjai laukė, kada gi pagaliau sportininkas duos ženklą įjungti sekundometrą. Tačiau lieknas, vidutinio ūgio vyriškis, atrodo, pamiršo viską aplinkui. Jis, iš pažiūros visai ramus, sekė tik jam vienam gerai pažįstamą savo miniatiūrinio automobilio gausmą. Ir kai pagaliau motoras pradėjo pratisai zvimbti, sportininkas pakėlė ranką.

Įsiviešpatavusioje tyloje zyzė motoras, modelio savininkas, rilingai mosuodamas ranka, skaičiavo ratus. Žiūrovai, tarytum užhipnotizuoti, sekė raudoną dėmę. Ratas, antras, trečias... 166, 264 taško. Modelių-kopijų klasėje tai geriausias rezultatas, kuris automodelio kūrėjui Arvydui Janickui Lietuvos TSR vasaros VII spartakiados finalinėse varžybose atnešė, teisingiau — atvežė „auksą“.

— Laimingas modelis, tiesa! — paklausiau Arvydą.

— Laimingas. Šią vasarą jis man pelnė visų spalvų medalius: Pabaltijo varžybose — „sidabrą“, sąjunginėse — „bronzą“, o namuose — „auksą“, — šypsosi Janickas.

Kas gi slepiasi po žodžiu „laimė“? Kaip ir reikėjo tikėtis, jokio atsitiktinumo, jokio stebuklo nebūta. Sėkmė ir puikius rezultatus lėmė ilgas, atkaklus darbas, varginančios treniruotės. Angliškos mašinos JENSEN FF kopijai pagaminti Arvydui prireikė net trejų metų. Mašinoje yra daug įvairių sudėtingų mažgų. Varžybose be pasieklo greičio, balais vertinamas ir modelio atitikimas originalui. Šis standinis įvertinimas atima labai daug laiko ir jėgų. Reikia gerai pasukti galvą, kaip pasiekti, kad kopija atitiktų originalą, kad modelis nebūtų perkrautas įvairiomis detalėmis, kad jis trasoje išvystytų kuo didesnę greitį. Čia, anot Janicko, viskas ir komplikuojasi, — mašina mažutė, visos detalės miniatiū-

rinės ir jų labai daug — apie trys šimtai. Tuo tarpu variklius, palyginti, — galingas, greičiai dideli. Tik pagalvo- kit, toks modeliukas gali išvystyti 130 kilometrų per valandą greitį. Tad modelis be konstravimo, gamybos pareikalavo dar vienerių metų treniruotį jo įvaldymui. Štai ir išeina, kad šių metų apdovanojimams pelnyti sportininkui prireikė ketverių metų.

O jeigu skaičiuoti nuo pradžios, paaiškės, kad ir to per mažą. Respublikos automodelizmo rinktinės nariui, TSRS sporto meistriui inžinieriui Arvydui Janickui prireikė beveik dešimtmečio.

Su automodelizmu Arvydas susidūrė beveik atsitiktinai. 1968 metais kartą užėjo į Centrinę jaunųjų technikų slotį, kur dirbo jo žmona. Stoties direktorius, žinodamas, kad Janickas baigęs Kauno politechnikos instituto Mašinų technologijos fakultetą, įkalbėjo jį vadovauti jaunųjų automodeliuotojų būreliui. Žinoma, turint specialų išsilavinimą, Arvydai tai nebuvo kažkas nepaprasta. Tačiau menką bazę, pedagoginio darbo patirties stoka buvo rimtos kliūtys.

Janickas buvo ne iš tų, kurie pasiduoda susidūre su sunkumais. Su dar didesniu atkaklumu jis kibdavo į darbą. Be to, Arvydas greitai pajuto, kad, norint būti geru vadovu ir autoritetu auklėtinių tarpe, reikia ir pačiam „sirgti“ šiuo sportu.

Ilgai negaišdamas Arvydas kibo į darbą. Pirmasis jo modelis buvo 2,5 ccm klasės. Tai nesudėtinga mašina, kurios greitis nesiekė nė 100 km/val. Su juo Arvydas dalyvavo Pabaltijo varžybose. Sportininkas nieko ypatingo nepasiekė. Prireikė dar kelerių metų, kol jo pavardė pasirodė pirmaujančių sąraše.

Mat, padaryti automodeliui reikia daug žinių. Reikia susipažinti su detalių apdorojimo technologija, jų apskaičiavimu, braižymu ir dar daugeliu kitų sudėtingų, bet įdomių dalykų. Serijiniu būdu nieko, išskyrus variklius, negaminama. Todėl viską tenka pasidaryti pačiam, viską nušlifuoti, nudaifinti.

— Ar netrukdo dalyvavimas varžybose vadovauti būreliui?

— Atvirkščiai, — sako A.

Daugkartinis respublikos čempionas A. Janickas (centre) su varžybų prizininkais A. Netikšiu (kairėje) ir V. Kaušiniū. A. MAKUSKO nuotr.

Janickas. — Tik pats dalyvau-damas varžybose supratau, kad padaryti modelį tik viso reikalo pradžia. Reikia jį įvaldyti. Tai daug laiko ir kantrybės reikalaujantis darbas. Kai visa tai patiri savo kailiu, ir auklėtinius greičiau supranti, lengviau randi bendrą kalbą.

Ir tikrai, Arvydas puikiai sutaria tiek su vyresniaisiais tiek su jaunesniaisiais berniukais. Mat, šiuo metu jis vadovauja Respublikinės jaunųjų technikų stoties dviem modeliutojų grupėms. Jei mažieji labiau imlūs, smalsūs, tai vyresnieji džiugina savo rezultatais, pasiektu meistriškumu, o kartais ir minties šviežumu.

Kad A. Janickas nuo pat pirmųjų darbo su moksleiviais dienų visu jam būdingu darbštumu pasinėre į jam patikėtą veiklą, rodo būrelio pasiekti laimėjimai. Jau sekančiais metais (1969), dalyvaudami respublikinėse moksleivių automodelizmo varžybose, Arvydo auklėtiniai buvo šešti. Pradžiai tai buvo ne taip jau blogai. Tačiau vadovo šie rezultatai nepatenkino. Sekė daug triūso, atidumo, jautrumo, kruopštumo bei kantrybės, tikėjimo sėkme pareikalavęs kelias. Bet pastangos nenuėjo veltui — 1972 m. respublikinėse moksleivių techniškų

sporto šakų varžybose jie antrieji! Atrodo, kad tokia vieta turėjo patenkinti visus. Visus, tik ne Janicką. „Jeigu jau iškopėm į prizininkus, negi negalima dar truputį pasispausti!“ — svarstė Arvydas. Ir pasispaudė — sekančiais metais jo auklėtiniai tapo absoliučiais nugalėtojais. Tai buvo atpildas tiek vadovui, tiek berniukams už sumanumą ir valią. Iškovoję pirmaujančių pozicijų jie niekam nesiruošia užleisti.

Prielaida tam ne tik komandiniai, bet ir asmeniniai vaikų rezultatai.

— Labai sumanus, darbštus Vladimiras Larijonėnas. Val-kinas daug dirbo ir pasiekė gerų rezultatų, — du kartus tapo respublikos moksleivių bei Pabaltijo čempionu. Nuo jo darbštumu neatsilieka ir Aleksandras Čerepovas — šalies jaunių čempionas. Šiemet iškilo naujas gabus modeliuotojas — Mindaugas Milašius. Lenktyninių modelių klasėje jis respublikinėse moksleivių techninių sporto šakų spartakiadoje buvo antras, — pasakoja A. Janickas.

Tad kurgi veda mažas modelis, ką jis davė Arvydai Janickui ir jo auklėtiniams? Pergalių džiaugsmą, pralaimėjimų kartėlį? Ne tik tai. Kolektyve ugdomas darbštumas, meilė technikai, darbui.

L. ŽILINSKAITĖ

KOKS PASIRUOŠIMAS, TOKS IR STARTAS

Vilnietis Stasys Nugaras (viduryje) apžiūri šalies čempionų Eugenijaus Petrovo (kairėje) ir Boriso Pacenkerio modelius
M. ALČIO nuotr.

Ne, ne. Ši antraštė ne apie Alytaus aviacijos technikos sporto klubą, kuriame rugsėjo 4–10 dienomis vyko radijo bangomis valdomų aviamodelių Tarybų Sąjungos 47-tasis čempionatas. Alytiškiai (klubo viršininkas T. Matukonis) puikiai pasiruošę ir labai sveilingai sutiko čempionato dalyvius. Išleido raiškų spalvotą plakatą, pagamino čempionatui skirtą ženklėlį, gairėlę, gražiai išdabino bazę, kur turėjo vykti varžybos, išradin-gai, savitai ir labai iškilmingai organizavo čempionato atidarymo ir nugalėtojų apdovanojimo ceremonijas. Dar daugiau, šių iškilnių metu surengė lakūnų pilotazhininkų,

sklaidytojų, parašlutininkų bei geriausių aviamodeliuotojų pasirodymus. Kaip pareiškė išvykdamį komandų vadovai ir čempionato vyriausiasis teisėjas maskvietis Valerijus Merzlykinas, priėmimu Alytuje sužavėti visi dalyviai.

Koks pasiruošimas, toks ir startas — taip galima būtų charakterizuoti mūsų respublikos rinktinės pasirodymą čempionate. Tiesa, bendroje komandinėje įskaitoje užimta vienuoliktą vieta nėra paskutinė. Tačiau...

Vienuoliktą vieta galima būtų pasitenkinti (taip, beje, visada teigėdavo respublikos aviamodelizmo rinktinės treneriai ir vadovai, grįžę iš ankstesnių sąjunginių varžybų), jeigu nebūtų tekę stebėti sportines kovas, mūsų pasirodymus Alytuje, kalbėtis su autoritetingais šios popu-

liarios sporto žakos specialistais. Pasakysiu tiesiai — mūsų respublikos komanda čempionatui buvo nepasiruošusi. Jau vien tas faktas, kad rinktinė į varžybas atvyko be reikiamų dokumentų ir viską paskubom tvarkė vietoje, daug ką pasako.

Kitas dalykas — modeliutojų meistriškumas ir sportinė kova. Nepasakysiu, kad mūsų kiai būtų naujokai. Varžybinių patyrimo jiems neužginčysi. Bet, deja, tik vienintelis vilnietis sporto meistras Stasys Nugaras, rungtyniaavęs pilotazhinu radiju valdomu modeliu, sugebėjo atlikti visus tris pratimus ir 19 dalyvių tarpe užėmė vienuoliktą vietą, pelnydamas komandai nemažą taškų. Tuo tarpu klaidėdintis Vladimiras Butkinas, rungtyniaavęs radiju valdomu sklaidytuvo modeliu, trijuose turuose iš devynių pratimų sugebėjo skraidinti modelį tik viename. Viename pratime jo valdomas sklaidytuvas nepakilo, kitame — nusileisdamas patalkė ne į nufūpimo ratą, o į vienintelę aerodrome netoli starto vietos stovėjusią... palėpinę ir sulaužė sparną, o dar kitame skridime [3] kartą kitas modelis vos tik pakilęs, subyrėjo ore. Galbūt tai tik atsitiktinės nelaimės Vargu. Kaip pasakojo pats sportininkas, pasiruošimui čempionatui nebuvo skiriama reikiamo dėmesio, o ir varžybų metu Alytuje niekas iš mūsų, nors čia buvo ir aviamodelizmo trenerių, ir būrelių vadovų, nepadėjo net išleisti modelį. Apie kokią tad sėkmę galima kalbėti, nežinant jau apie modelio konstrukcijos ir radijo aparatūros kokybę.

Dar liūdnas likimas ištiko lėktuvų kopijų modelių rungtyniauvusių kaunietį Stasį Kalvaitį. Jo radiju valdomos lėktuvo „Oskar-180“ kopijos, stendiniame įvertinime gavusios 157 taškus, motorikas prieš pirmą skridimą neužsivedė, o antrame skridime kopija, išsilaikiusi ore vos 21 sekundę, nukrito ir sudužo. Komanda liko be įskaitinių taškų. Atsitiktinumas! Manau, kad ne. Radijo aparatūrą, kaip sakėsi pats Kalvaitis, įsigijęs pats ir dar importinę, panašią, kokią turėjo dauguma čempionato dalyvių. Tai gi, sportininkas galėjo savarakiškai treniruotis. Deja. Pasirodo, ir jam apie dalyvavimą čempionate buvo pranešta paskutiniu momentu. Prisiėjo paskubom statyti modelį, o treniruotėm nebello laiko. „Oskaras“, radijo bangomis valdomas S. Kalvaitio, pirmą kartą į orą pakilo tik čempionato startui... Alytuje. Tad ar galima tikėtis sėkmės!

Peršasi išvada, kad respublikos aviamodeliuotojų seimoje slūbuoja tiek organizaciniai, tiek sportiniai reikalai. Snekama ir dūsaujama daug, o konkretaus darbo, reiklaus vadovavimo — ne tik rinktinės kandidatams, bet ir aviamodelizmo sekcijoms bei būreliams — pasigendama. Ir tai, būtina pažymėti, ne paskutinių metų pasekmės. Apie nepatenkinamą aviamodelizmo būvį jau anksčiau buvo rašyta ir „Sparnuose“, bei išvadų, kaip teko akivaizdžiai įsitikinti šiame čempionate.

nedaroma. Gal dabar bus imtasi konkrečių veiksmingų priemonių! Apie tai rimtai turėtų pagalvoti ne tik respublikinės aviacijos sporto federacijos aviamodelizmo komitetas.

Idomu buvo išgirsti mūsų žemiečio, buvusio Anykščių aviamodeliuotojo, dabar Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos stipendininko, studijuojančio Char-kovo aviacijos institute ir startavusio čempionate TSRS aukštojo ir specialiojo vidurinio mokslo ministerijos žinybinėje komandoje Jono

TARNAUJA TĖVYNEI ŽEMIEČIAI

KARTŲ ESTAFETĖ

1. VETERANAS

Su grupe karių-desantininkų važiuavau į aerodromą. Visi nekantriai laukėme žuolių su parašiotu. Tačiau teko nusivilti: sinoptikai „nedavė oro“. Dangumi slinko tamsiai pilki debesys, matomumas buvo prastas. „Teks palaukti“, — guodė mus sinoptikai.

Priėjau prie savo žemiečių seržanto Viliaus Boreišos ir eilinio Sigito Klimavičiaus. Jie jau buvo sudėję parašiotus į „ožius“ ir taip pat laikas nuo laiko žvilgčiojo į dangų.

Prie mūsų priėjo praporščikas Ivanas Teliakas. Vaikinių veidai iškart nušvito, jie farsai užmiršo nepalankų mums visiems orą.

— Kaip nuotaika?

— Kuo puikčiausia. Tik štai „dangaus kanceliarija“ šandien kažkodėl mums nepalanki, — nusišypsojo vaikinai.

— Neilgai pyks. Pamatysite, po pusvalandžio jau būsimė danguje, — atsakė jiems Ivanas Teliakas.

Praporščikas nuėjo prie kitos karių grupės. O Vilius Boreiša tarė man:

— Šis žmogus man ir Sigitui padėjo įgyti sparnus.

Pamatęs mano akyse nebylų klausimą, Vilius pradėjo pasakoti.

Prieš tarnybą armijoje dar nebuvau susidūręs su aviacija, atlikęs žuolio su parašiotu. Pirmomis dienomis, pažūrėjęs į parašiotą, pagąvodavau: nejaugi tos plonos virvutės ir lengvutis žilkas gali išlaikyti žmogų ore? Baimės šešėlis perbėgdavo mintyse...

Nepasitikėdamas nei parašiotu, nei savimi eidavau į užsiėmimus, kurie vykdavo parašiotiniame — sportiniame miestelyje. Įvairūs trėpliniai, lopingai, Reino ratai, lėktuvų maketai... Jaučiausi čia lyg nesavas. Tą mano nepasitikėjimą pastebėjo praporščikas Ivanas Teliakas. Iš pradžių jis nekalbėjo apie drąsą, didvyriškumą. Nusivedė mane į parašiotizmo klasę ir išklėjo tokių „paslapčių“, apie kurias anksčiau nežinojau. Pavyzdžiui, kad tokia viena parašiotu virvutė gali išlaikyti 200 kilogramų svorį. O paskui pasakojė apie savo žuolius, kuriuos atliko Didžiojo Tėvy-

nės karo metais. Kai išaušo pirmojo žuolio rytas, I. Teliakas pasisodino mane lėktuve šalia savęs. Išokome beveik kartų: pirma — jis, paskui — aš. Parašiotas išsiskleidė kuo puikniausiai. Mano džiaugsmui nebuvo ribų. Žemėje jis taip pat pirmas priėjo prie manęs, pasveikino su pirmuoju žuoliu ir įteikė parašiotininko ženklelį. Kiek tokių mokinių turi mūsų mokytojas! Jo mokyklą išėjo ir Sigitas, ir kiti mūsų padalinio kariai.

...Iš jauno kulkosvaidininko Ivano Teliako kariai-frontininkai retkarčiais draugiškai pasišaipydavo: „Kulkosvaidis už jį didesnis, bet mūsųje už Ivaną narsesnio nėra...“

Ne vieną dešimtį kilometrų nuėjo ugniniais Didžiojo Tėvyinės karo keliais Ivanas. Kulkosvaidžio ugnimi jis dengdavo atakuojančius, o kai reikėdavo, pats vikriai kildavo atakon. Paskui jis tapo desantininku, ne kartą šoko su parašiotu į hitlerininkų užnugarį ir taiklia kulkosvaidžio ugnimi skynė kelią į pergalę.

Visam gyvenimui liko ištikimas oro desantui praporščikas Ivanas Teliakas. Jo krūtinę puošia ordinarai ir medaliai, pelnyti sunkių kovų metais, o taip pat už šaunią tarnybą taikos dienomis. Visas jėgas veteranas skiria jaunų karių auklėjimui.

„Veteranai lieka rikiuotėje...“ — taip dainuojama karių dainoje. Rikiuotėje lieka ir desantininkas, komunistas Ivanas Teliakas.

2. SPARNAI TVIRTĖJA SKRYDYJE

Dangumi slenka tamsiai pilki debesys. Karo lakūnas A. Semaška truputį prasėga užtrauktuką ant pečių. Tai vieningas palengvinimas, kurį gali leisti sau žmogus, esantis kovinėje parengtyje. Jo mintys nedidelėje kabinėje, po tviskančiu gaubtu, kur pašaliniam akys raibsta nuo begalybės prietaisų, tumblių, mygtukų.

Jauno piloto mintis pertraukia komanda iš vadavietės. Įsakymas trumpas ir aiškus — pakilti į padangę.

Leitenantas įprastu judesiu pastumia kuro sektorių pir-

myn. Ir vien tik lengvas dūmas išrėžia kreivę, paliktą besiveržiančio į stratosferą „Migo“. Praėjo vos kelios minutės, o aukštimačio rodyklė jau artėja prie dešimties tūkstančių metrų.

Pilotas A. Semaška išveda mašiną į horizontalų skridimą ir padidina greitį.

Iš komandinio punkto šturmanas nurodo lakūnui kelią į „priešą“. Jis priverčia pilotą tai pakeisti kursą, tai dar labiau padidinti greitį. Pilotas įtemptai seka radiolokacinio taikiklio indikatorius. Šviesiai žalsva taikinio dėmelė artėja prie reikalingos padalos.

— Taikinyį paimtas! — raportuoja pilotas žemei.

Staiga mokomasis taikiny, aptiktas tolimame atstume, įvykdo nelauktą manevrą. Pilotas tai mato elektroniniuose prietaisuose. Jam pavyksta taikinį išlaikyti taikiklyje. Ir štai pagaliau reikiama distancija. Lakūnas išjungia saugiklį ir nuspaudžia paleidimo mygtuką.

— Taikinyį sunaikintas! — skrieja piloto žodžiai į komandinį punktą.

Lėktuvo stovėjimo vietoje prie vilniečio, karo aviacijos mokyklos absolvento, trečios klasės piloto leitenanto Arūno Semaškos priėjo eskadrilės vadas. Šyptelėjo į juodus ūsus ir su lengvu kaukazietišku akcentu tarė:

— Jūs tik pažūrėkite į jį! Jaunas, bet jau apsiplunksnavęs. Jis ne tik gerai skraidė, bet ir neblogai šaudė...

Jauni lakūnai, Arūno draugai, plačiai šypsoi. Negalėjo šypsenos nusišypsoti ir jis pats. Jeigu jau toks oro kaulynių ir skraidymų asas, kaip jų eskadrilės vadas, giria, kur čia nebus malonu.

Paskambino iš štabo. Generalas teiravosi, kaip sekasi jauniems lakūnams. „Puikiai!“ Tarp kitų jaunų pilotų pavardžių buvo paminėta ir leitenanto Arūno Semaškos pavardė.

J. RAMUCKIS, kapitonas

NUOTRAUKOJE: karo lakūnas Arūnas Semaška.

Adomonio mintis. Jis, rungtyniavęs radiju valdomu sklandytuvo modeliu, užėmė trečią vietą ir iškovojo bronzos medalį. Vaikinas papasakojo, kad modelį statęs visą pusmetį ir du mėnesius labai stropiai ruošėsi čempionatui. Žinojęs visas modelio silpnas ir privatumas. Varžybų metu jį matėme visada susikaupusį, apsuptą komandos draugų, kurie buvo pasiruošę kiekvienu momentu ateiti jam į pagalbą. Ir labai nustebino tai, kad su juo beveik nebendravo mūsų koliai. Dar daugiau, kaip pažymėjo Adomonis, jis visada laukęs mūsų respublikos aviamodeliuotojų ir trenerių bičiuliškų pageidavimų. Tačiau niekas mūsų nesikreipė nei pagalbos, nei medžiagų modelių gamybai, nors gerai žinojo institutą, o taip pat ir jo, galimybes. Gal tai ir ne pats svarbiausias štrichas, bet jis daug ką pasako apie mūsų aviamodeliuotojų nelabai girtiną uždara būdą.

Belieka supažindinti su čempionais. Radiju valdomą pilotą žinį modelį geriausiai skraidino daugkartinis šalies čempionatų ir tarptautinių varžybų prizininkas, tarptautinės klasės sporto meistras maskvietis Eugenijus Peirovas, jau 25-rius metus užsiiminėjantis šiuo sportu.

Radiju valdomų lėktuvų kopijų varžybose nugalėjo daugkartinis TSRS čempionas, sporto meistras charkovietis Borisas Pacenkeris, pradėjęs statyti aviamodelius dar 1951 metais. Jo padaryta lėktuvo „JAK-18PM“ kopija gražiausia ir geriausiai atliko aukštojo piloto figūras.

Radiju valdomo sklandytuvo modeliu geriausiai rungtyniavo Estijos sportininkas Jurijus Laidna.

Komandomis nugalėjo Maskvos rinktinė, aplenkusi sekančias dvi prizines vietas užėmusias Ukrainos ir Baltarusijos komandas.

K. KILČIAUSKAS

RUDENS DOVANOS – TSRS ČEMPIONAI

1. Autoralis: Stasys Brundza — Arvydas Girdauskas

Prisiminkime: autoralis TSRS pirmenybių specialiai ruoštomis mašinomis pirmąjį etapą Tauragėje šių metų balandį laimėjo S. Brundza — A. Girdausko ekipažas, G. Stelmokas su A. Daunoravičiumi buvo antri. Tačiau pirmenybės tuo nesibaigė...

Rugpjūčio mėnesį Latvijoje vyko antrasis šių varžybų etapas. Tuo metu S. Brundza, Arvydas ir Kastytis Girdauskai ruošėsi tarptautiniam „Tūks-

tančio ežerų“ raliui Suomijoje. Iš dalyvavusių mūsiškių geriausiai pasirodė A. Jurevičius ir A. Vadauskas iš Kauno, užėmė septintąją vietą etape. Tačiau dėl gedimo jie nebuvo baigę (kaip ir K. Girdauskas) pirmojo etapo.

Kadangi čempionato įskaiton imami dviejų etapų rezultatai iš trijų, viską lėmė varžybos Estijos keliais.

Užtikrintai trečiąjį etapą baigė S. Brundza ir A. Girdausko ekipažas. Pradėję lyderiauti nuo pirmojo greičio ruožo, šie sportininkai jau niekam neužleido šios pozici-

jos ir nepaliko jokių vilčių konkurentams. Tad galutinėje įskaitoje jiems ir atiteko 1973 metų autoralis antros grupės mašinomis šalies čempionų aukso medaliai. Sportininkai papildė savo sportinių trofėjų kolekciją dar vieno garbingo apdovanojimo „auksu“ (Be ankstesniuose numeriuose minėtų pergalių, jiems dar atiteko antrąji vieta savoje mašinų klasėje autoralyje Suomijoje).

Grįžęs į Vilnių Stasys Brundza papasakojo:

— Matyt, amžius jau daro savo, kad varžybose, atrodo, vis mažiau patiriu emocijų, įspūdžių, kuriuos norėtusi visiems tuoj išpasakoti. Jau, matyt, pakankamai sukaupta patyrimo, kad nepasitaiko jokių nuotykių trasoje. Ir techniką dabar sugebame taip paruošti, kad ji nekrėstų mums jokių išdaigų. Štai TSRS pirmenybių paskuliname etape tik pačioje pabaigoje pajutau kažką įtartinio. Baigus lenktynes paaiškėjo, kad dar trupučiuko lenktynių trasos būtų užtekę mūsų mašinos reduktoriui subyrėti.

Neblogai Estijos keliais važiovo dar du mūsų respublikos ekipažai. A. Jurevičius — A. Vadauskas etape buvo dvylikti ir galutinėje įskaitoje užėmė vienuoliką vietą, o G. Stelmokas — A. Daunoravičius užėmė atalinkamai tryliką ir aštuntą vietas. Tad Tarybų Lietuvos rinktinė užėmė trečią komandinę vietą, praleidusi į priekį Estijos ir Latvijos ekipas.

Gaila, tačiau mūsų ralistai

TSRS čempionate pirmos grupės automobiliais (standartiniais), vykusiam antrojo etapo metu Latvijoje, pasirodė nesėkmingai.

2. Automobilių žiedinės lenktynės: Jurgis Šiaudkulis

TSRS automobilių žiedinių lenktynių pirmenybės vyko spalio mėnesį Kijevo žiede. Pirmoje klasėje (mašinų motorų apimtis iki 1300 ccm) sidabro medalį pelnė Kauno „Politechnikos“ TSK atstovas R. Krasauskas, įvykdęs sporto meistro normatyvą. Bronzos medalį į Vilnių parsivežė Vilniaus „Medžio“ TSK atstovas sporto meistras V. Oleka, kuriam tai jau nebe pirmas laimėjimas šalies čempionate. Į priekį jiedu tepraleido čempionu tapusį rygielį A. Dambį.

Antroje mašinų klasėje (iki 1600 ccm) jau antrus metus iš eilės nugalėjo Vilniaus medžio apdirbimo gamybinio susivienijimo direktoriaus pavaduotojas Jurgis Šiaudkulis. Penktą vietą užėmė vilnietis Z. Kivertas.

Komandinėje įskaitoje mūsų respublikos rinktinė tik keturiais taškais atsiliko nuo pirmąją vietą užėmusios RTFSR ekipos. Kolektyvų tarpe pirmąją vietą užėmė „Medžio“ sportinio techninio klubo komanda. Šio kolektyvo laimėjimo atsitiktinumo nepavadinu. Kolektyvo gretose, kaip matome, rungtyniavo ne kartą šalies čempionatuose pasižymėję lenktynininkai.

1978 metų TSRS čempionai Stasys Brundza ir Arvydas Girdauskas „Tūksančio ežerų“ autoralis traseje Suomijoje

[Atkelta iš 3 psl.]

nizavimą, mokomojo ir treniruočių proceso intensyvumą.

Didelis vaidmuo tenka materialiniam komandų ir sportininkų aprūpinimui. Būtina rasti galimybių įgyti respublikos rinktinėms reikiamus variklius, agregatus, padangas bei kitą kokybišką inventorių. Ir padaryti tai reikia nedelsiant, kad sportininkai galėtų laiku techniką paruošti, išbandyti, pasiekti maksimalų jos patikimumą.

Mums atrodo, kad dabartinis ruošimosi TSRS Tautų vasaros VII spartakiadai etapas reikalauja žymiai pagerinti, o kai kuriais atvejais ir iš pagrindų pakeisti techninių sporto šakų federacijų prezidiumų darbą. Federacijos privalo aktyviau gilintis į rinktinėms komandų komplektavi-

mą, jų ruošimąsi varžyboms, sudaryti sportininkams, kurie ruošiasi ginti Tarybų Lietuvos garbę, deramas sąlygas savo meistriškumui kelti, teikti mąstodinę pagalbą treneriams, dažniau domėtis jų veikla, apibendrinti ir paskleisti geriausiųjų patyrimą, ryžtingai kovoti su apsilaidimu, inertiškumo faktais, pasenusiais treniravimo metodais, drąsiau papildyti respublikos rinktinės komandas jaunais, perspektyviais sportininkais. Mes turime griežtai laikytis geriausiųjų atrinkimo į komandas principo. Vieninteliu matu dėl vietos respublikos rinktinėje turi būti ne titulai ir vardai, o rezultatas, parodytas spartakiadoje, atrankinėse varžybose.

Tuo pat metu mes turime teisę iškelti reikalavimus sportininkams — rinktinėms komandų nariams, kuriems patikime ginti Tarybų Lietuvos sportinę garbę TSRS

Tautų spartakiadoje. Kiekvienas sportininkas privalo jausti atsakomybę už jam patikėtą startą, įsisąmoninti, kad jo parodytas rezultatas turi didelės įtakos visam respublikos delegacijos pasirodymui. Vadinas, sportininkas privalo drauge su savo treneriu sudaryti ruošimosi atsakingiausiam jėgų išbandymui planą, startuoti TSRS Tautų spartakiados finalinėse varžybose geriausios sportinės formos, puikiai pasiruošęs.

Likęs iki TSRS Tautų vasaros VII spartakiados laikas netruks prabėgti. Kaip tik dėl to būtina bendromis respublikinių sporto technikos klubų, federacijų, trenerių bei sportininkų pastangomis padaryti viską, kad nė viena iki spartakiados startų likusi diena nenuveiktų veltui. Visas organizacinis, mokomasis sportinis bei auklėjamasis darbas turi būti atliekamas kompleksiskai. Tai reiškia,

jog būtina griežtai laikytis komandų ruošimosi grafiką, užtikrinti, kad sportininkai įgytų pakankamai patyrimo, ryžto, kad jie būtų į TSRS Tautų spartakiados startą užsigrūdinę sportinėse treniruotėse, kurių krūvis ir įtampa privalo prilygti varžybų įtampai.

Jeigu mes sugebėsime bendromis jėgomis išspręsti šiuos klausimus, pajėgsime mobilizuoti visas grandis svarbiausiam tikslui — sėkmingam pasirodymui TSRS Tautų spartakiadoje, Tarybų Lietuvos delegaciją sąjunginio sportinio forumo varžybose turėtų lydėti sėkmė.

J. VERBICKIS,
Lietuvos TSR SDAALR
Centro Komiteto taikomųjų
karinių ir techninių sporto
šakų skyriaus viršininkas,
LTSR vasaros VII spartakiados
techninių sporto šakų
varžybų vyriausiasis teisėjas

Kiekvieno kolektyvo pergalė — lyg mozaika. Sudaryta iš atskirų nedidelių, bet ryškių detalių, ji susiformuoja į vieną visumą, džiuginančią savo brandumu ir verte. Būtent taip galima kalbėti apie Anykščių rajono taikomųjų karinių ir techninių sporto šakų mėgėjų startą Lietuvos TSR vasaros VII spartakiadoje. Pasirodymą, kuris apvainikuotas puikiu laimėjimu — prizų už pirmąją vietą rajonų grupėje.

Po krislelį į šią džiugią pergalės puokštę savo indėlį nešė visų rajone kultivuojamų spartakiados šakų sportininkai. Šiandien jie bendrai džiaugiasi aukštu įvertinimu. Šis spartakiados prizas — ne vienintelis, iškovotas anykštiečių. Ir pergalė, kaip jie ne be pasididžiavimo kalba, ne pirmą. Juk ir VI spartakiadoje šio rajono sportininkai buvo apdovanoti Lietuvos TSR Ministrų Tarybos taure už pirmąją vietą rajonų ir kurortinių miestų grupėje. Bet tarp šių dviejų pergalių yra skirtumas. Tuomet buvo rungtyniaujama keturiose, o šiame jau septyniuose sporto šakose. Šis „šuošis“ — kūrybingo, kasdieninio darbo įrodymas. Jis akivaizdžiai patvirtina gerai žinomą tiesą, kad norint — sportuoti galima visur. Reikia tik išnaudoti esamas sąlygas, nenuleisti rankų su tikais užsibrėžtame kelyje pirmąją kliūtį, nesustoti vietoje pasiekus pirmus laimėjimus.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI

Pradžią buvo gan paprasta: iš armijos sugrįžo Rimanantas Bražiūnas. Atsargos karininkui, sportininkui buvo pa-

DAUG RANKŲ DIDŽIĄ NAŠTĄ PAKELIA

likėtas darbas komjaunimo rajono komitete, vėliau SDAALR rajono komiteto pirmininko pareigos. Nuolat bendraudamas su motociklų sporto entuziastais Leonu Seduikiu ir Algiu Šepkumi, Bražiūnas puikiai žinojo visas bėdas. Svarbiausia jų — vietos stoka treniruotėms ir varžyboms.

Daug, labai daug pastangų pareikalavo tiek iš Rimanto Bražiūno, tiek iš aktyvaus sportininko ir entuziasto, patriotinės organizacijos šefo — LKP Anykščių rajono komiteto instruktoriaus Vytauto Pupeikio rūpestis dėl trasos motociklininkams. Kiti, ko gero, būtų rankas nuleidę. Bet šie vyrai užsispyrusiai siekė savo. Ir pasiekė! Na, o gavus savo žinion 6 ha plotą, įrengti jame įdomią, raižytą trasą motociklų krosui jau buvo ne taip ir sunku. Šia trasa dabar noriai naudojami

ir respublikinių, Pabaltijo varžybų dalyviai.

Įkūrus prie klubo vaikų ir jaunimo sporto technikos mokyklą, motociklininkų ruošimas tapo savaime suprantamu dalyku. Specializuota grupė, kuriai ilgą laiką vadovavo nūdienis mokyklos direktorius Jonas Miškinis, subūrė daug technikos mėgėjų. Čia, trenerio Gintauto Šalkaus priežiūroje, savo meistriškumą kelia ir penktokai, startuojantys 50 ccm klasės mopedais, ir sunkiaisiais motociklais varžybose dalyvaujantys TSO meistrai Valerijus Čikaliovas su priekabininku, MSV vairuotoju Vytautu Viniku. Nors mokykla skirta vaikams ir jaunimui, jos rėmai gerokai išplėsti. Tris kartus per savaitę čia susirenka į treniruotes visą rajono rinktinę.

Anykštėnai pergyvena, kad stokoja technikos. Išties jos nedaug. Su tais pačiais moto-

ciklais bei mopedais ir į treniruotes, ir į varžybas vykti reikia. Tad knebinėtis specialiai įrengtose dirbtuvėse tenka nemažai. Dar blogiau, kad rajone išvis nėra 350 bei 500 ccm motociklų, juos įvaldžiusių sportininkų. Tad galima suprasti, kaip sunku buvo motociklininkams kovoti per spartakiados kroso varžybas Utenoje. Ir vis dėlto vieningas, draugiškas kolektyvas, pasiaukojančiai ruošęs šiam startui nuo pat pirmų pasibaigusios rajono spartakiados, pasiekė gražų laimėjimą. Anykščių komanda užėmė motociklų krose antrąją vietą, praleisdama į priekį vien Biržų sportininkus!

Siame laimėjime — visų motociklų sporto mėgėjų indėlio dalelės. Ir Jono Biliūno vidurinės, septintoko Gintauto Sirutavičiaus bei jo bendraamžių Danieliaus Urbono ir Gintaro Petrausko, vyresnių — Artūro Kežučio bei Rimvydo Braknio, ir pagaliau jau minėtų Valerijaus Čikaliovo bei Vytauto Viniko.

„MES IS ANYKŠČIŲ“

— Šitaip su pasididžiavimu galėtų pasakyti per trisdešimt radijo sporto entuziastų, išsibarsčiusių vos ne po visą respubliką. Ir ne bet kokių! Su pagarba mini Tarybų Lietuvos radijų žėima prie Šventosios krantų išaugusius ir čia šią sporto šaką pamėgusius Arvydą Vingrį ir Albertą Pipirą, Cežūnų trijulę — Ritą, Vidą ir Valentį, Virgą Zlatkutę ir daug kitų, ne kartą atstovavusių mūsų respublikai įvairiausio rango varžybose. O „kalnas“ dėl viso to — žurnalistas, rajono laikraščio „Kolektyvinis darbas“ skyriaus vedėjas Danielius Binkys.

Taip jau susiklostė aplinkybės, kad, įgijęs Šiaulių mokytojų instituto baigimo diplomą, lituanistas Binkys radijo specialybę pamilo tarnaudamas Tarybinėje Armijoje. Įdomi armijos radijo veikla paliko jaunam vyrui gilių įspūdį. Demobilizavęsis nutarė tapti trumpabanginininku. Atsirado Anykščiuose ir daugiau tokių entuziastų. Bet kol vyrai savo jėgomis susitvarkė jiems skirtą kambarį, kol susimontavo iš detalių kolektyvinę radijo stotį, dirbti su ja nebeliko kam — netekę kantrybės visi išsilakstė. Visi, išskyrus Danielių. Binkys liko ištikimas armijoje gimusiam pomėgiui. Štai nuo to laiko, nuo 1971-ųjų pradžios, ir galima būtų pradėti rašyti anykštėnų — aistringų ir ge-

Anykščių STK instruktorė Marija Dalnienė, rajono spartakiados organizacinio komiteto pirmininkas, partijos rajono komiteto instruktorius Vytautas Pupeikis ir klubo viršininkas Rimanantas Bražiūnas (dešinėje) apžiūri laimėtą Lietuvos TSR Ministrų Tarybos prizą

AUTORIAUS nuotr.

rai paruoštų radijo sporto mėgėjų — metraštį.

Nuolat dirbant su jaunimu J. Biliūno vidurinėje mokykloje, įsteigus vaikų ir jaunimo sporto mokykloje specialią grupę, klasę darbui — norinčių kultivuoti radijo sportą pakanka. Tik ne visiems kantrybės užtenka. Ne visi supranta, kokią dideliame žygiui eterin po viso pasaulio platybes jie ruošiasi, pradėdami mokytis gan monotoniško stuksenimo raktu, pratindamiesi suprasti tarptautinę Morzės abėcėlės kalbą.

Anykštėnai visada pasiruošę stoti į bet kokias varžybas. Tiesa, technika galėtų būti tobulesnė. O meistriskumo pakanka. Varžybų nuostatai dažniausiai numato, kad komandoje privalo dalyvauti suaugę — moteris ir vyras. O kur jų imsi, jeigu visos moterys, paruoštos Anykščiuose, nūnai už Vilnių ir Kauną startuoja? Stai ir tenka abiturientei Gitai Bersėnaitėi varžybų dienomis tapti „suaugusia“. Ką gi, pagal savo meistriskumą bei patirtį, Gita jau tikrai suaugusi. Juk pradėjo domėtis radijo sportu, radijo ryšį išmoko užmegzti dar pioniere būdama. Tuomet ir paskatinimo susilaukė — išvyko į Arteką, kur dirbo kolektyvinėje radijo stotyje. Ne kartą šaukinys USARTEK kvietė per eterį pokalbiui ir anykštėnus.

Panašų žinių bagažą turi ir Gintautas Saulis, taip pat abiturientas, susidomėjęs radijo sportu pionielių namų būrelyje. Gintautas, turintis stebėtojo stotį, jau sukaupe per 10 tūkstančių stebėjimų, surinko gausią kortelių kolekciją.

Prie jaunatviško mokinių dueto puikiai tinka ir Raguvėlės tarybinio ūkio traktorininkas Edvardas Lukšė. Tai vienintelis tikrai suaugęs radijo sporto mėgėjas, išaugęs mokykloje ir pasilikęs rajone. Tad tokios sudėties komandai, nuolat startuojančiai varžybose, ir ypatingo pasiruošimo spartakiados kovoms nereikėjo. Finalinėse varžybose Vilniuje buvo laimėta pirmoji komandinė vieta bei du aukso medaliai — Gitos Bersėnaitės moterų tarpe ir Gintauto Saulio — jaunių.

REIKIA TIK GERŲ NORŲ

Prie „senųjų“ sporto šakų, kultivuojamų jau ilgesnį laiką, anykštėnai priskiria ir tai, komąją karinę daugiakovę. Rimantas Bražiūnas greitai perprato, kad taikomajai karinei daugiakovei visų pirma

reikalingi fiziškai gerai paruošti, bėgimą mėgstantys ir jį kultivuojantys jaunuoliai. Todėl Rimantas, savo laiku treniravęs šios šakos sportininkus, nuolat palaikė glaudų ryšį su vidurinėmis mokyklomis, sporto organizacijomis, kai šios rengdavo pavasario ir rudens krosus. Nors Anykščiai ir negali pasigirti stajeriais, bėgikų čia visada pakako. O jau išmokyti gerą bėgiką įveikti kliūčių ruožą, šaudyti, bėgti sukarintą krosą, pagaliau figūrinio motociklo bei automobilio vairavimo — ne taip sunku.

Rimantui Bražiūnui tapus Anykščių sporto technikos klubo viršininku, atsiradus daugybei administracinių rūpesčių, daugiakovininkų parengimą perdavė puikiam slidininkui ir biatlonininkui, vyno gamyklos darbuotojui Broniui Bakulai. Bet širdis tebetraukė prie mėgiamos sporto šakos. Tad bendrai ir aptaria vyrai, kaip išnaudoti rudens, žiemos laiką, kaip tobulinti daugiakovininkų meistriskumą. Jie stengiasi pakviesti į daugiakovininkų gretas fiziškai pajėgius motociklininkus bei automėgėjus, kurie palaipsniui pripratinti prie kitų rungčių.

NESUSTOTI VIETOJE

Anykštėnų pergalė Tarybų Lietuvos VI vasaros spartakiadoje prieš ketvertą metų daug ką galėjo užmigdyti ant laurų. Juk, atvirai pasakius, rajonas ne iš didžiausių. Bet jie įrodė, kad lemia ne sąlygos, o norai, gyvas sportinis darbas. Tik tuo ir paaiškinama, kad praėjus po pirmos didelės pergalės ketveriems metams, į Anykščius atkeliavo antroji Lietuvos TSR Ministrų Tarybos taurė. Šį kartą jau ne tik už pasirodymą anksčiau kultivuotose sporto šakose, bet dar ir motodaugiakovėje, kartingo sporte bei „lapių medžioklėje“.

Štai taip, krislėlį po krislėlio visų sporto šakų sportininkai ir sunešė į bendrą tautpyklę tuos brangius taškus, kurie ir nulėmė pirmąją vietą Lietuvos TSR vasaros VII spartakiadoje. Už šio laimėjimo slypi didžiulis organizacinis, mokomasis sportinis darbas, nenuilstantis aktyvistų, entuziastų, visuomenininkų, trenerių, visų patriotinės draugijos darbuotojų triūsas, kurį mokamai ir išradingai vairavo rajono spartakiados organizacinis komitetas, vadovaujamas Vytauto Pupeiko.

I. ALEKSAITIS

MARŠRUTŲ GIJOS VIRŠ ŽEMAITIJOS AUKŠTUMŲ

„SPARNŲ“ PRIZAI — KAUNIEČIUI VIDUI ŽALIUKUI IR AKMENĖS ATSK KOMANDAI

Lakūnus buksyrus tojus respublikos aviacijos sporto klubų sklandytojai pagrįstai vadinama savo artimiausiais bičiuliais. Ar tai kylant į padanges skrydžiui, ar grįžtant į aerodromą iš kolūkinų laukų aikštelių, kur, subirus termikams, neretai, nors ir nenorom, prisieina užbaigti maršrutą, be rūpestingųjų lakūnų, jų valdomų „Vilgų“ ir „Jakų“ neapsieina šiandien nė vienas sklandytojas. Kaip tik nuo lakūnų sumanumo ir sugebėjimo priklauso sklandytovo grakštus startas skrydžiui, sėkmingas „šoktelėjimas“ kąd ir iš mažos, labai nepatogios aikštelės.

Meistriskumas, sugebėjimas puikiai valdyti sportinį lėktuvą savaime neateina. Visa tai įgyjama per treniruočių skraidymus virš klubo aerodromo, o ypač skridimuose maršrutais. Tačiau bene didžiausia ir reikliausia buksyrus tojų mokykla yra mūsųose rengiamos respublikinės lakūnų pirmenybės „Sparnų“ redakcijos prizams laimėti. Šių metų čempionatas (jau septintasis) rugsėjo trečiąjį dešimtadienį buvo surengtas Akmenės aviacijos technikos sporto klubo bazėje.

Labai šiltai ir nuoširdžiai suliko čempionato dalyvius akmeniškiai. Klubo darbuotojai puikiai paruošė varžyboms „sportinę areną“, čempionato organizacinis komitetas pasirūpino, kad lakūnai turėtų geras gyvenimo, poilsio ir varžybų sąlygas, o vėliau išradingai iš šventiškai pagerbė nugalėtojus. Ilgai visi prisiminsime čempionato iškilingo uždarymo minutes, kai pionieriai eiliuotu žodžiu

kreipėsi į nugalėtojus, visus lakūnus ir sklandytojus, kai buvo pagerbti darbščiausi aviatechnikai, geriausi mechanikai ir teisėjai, aktyviausi visuomenininkai, talkininkavę organizuojant ir vykdančias varžybas. O varžybos buvo labai įdomios.

23 lakūnai, atstovavę visuomenininkų komandų, susirinko spręsti sportinį ginčą dėl respublikos čempionų aukso medalių keturiose rungtyse, dėl „Sparnų“ redakcijos prizų už geriausius pasirodymus visuose pratimuose. Kaip ir būna sporto varžybose, jau startų išvakarėse buvo kalbama apie favoritus. Visi žvilgčiojo į Alytaus aviacijos technikos sporto klubo komandos lakūnus, prieš tai dvejus metus iš eilės laimėjusius didįjį „Sparnų“ prizą. O pastarieji neslėpė vilčių ir trečią kartą, dabar jau visam laikui, laimėti šį sportinį trofėjų.

Blogi orai neleido teisėjų kolegijai vykdyti pratimus varžybų nuostatuose numatyta tvarka. Iš sportininkų tai pareikalavo dar didesnio susikaupimo, nes kiekvienu momentu jie turėjo būti pasiruošę skristi bet kurį maršrutą.

Sąlygos lėmė pirmiausia skristi 135 km trikampį maršrutą pro Telšius ir Gruzdžius, padarant minėtų posūkių punktų nuotraukas, o baigmę Akmenės ATSK aerodrome pasiekiant net sekundės tikslumu. Tai tiksliausiai pavyko atlikti vieninteliui individualiai rungtyniavusiam Akmenės ATSK sportininkui Antanui Simučiui. Jis ir tapo pirmuoju šių metų respublikos lakūnų čempionato aukso meda-

lio savininku. Antroji vieta ir sidabro medalis atiteko kauniečiui Vidui Zaliukui, o trečiosios vietos ir bronzos medalio laimėtoju tapo klaipėdietis Eduardas Ramonas.

Neapsieita ir be staigmenų. Viena jų — praėjusių metų absoliutaus čempiono ir vieno pretendentų į „Sparnų“ prizą šiais metais alytiškio Jono Eglinsko nulinis įvertinimas už pratimą. Jis, kaip ir vilnietis Viktoras Cygankovas, nesurado antrojo posūkio punkto Gruzduose.

Sekančią dieną Alytaus ATSK sportininkai Jonas Eglinskas ir Valius Anuškevičius buvo nekalbūs. Abu pergyveno dėl nesėkmės, o dar daugiau dėl to, kad blėso viltis pakartoti pernykščią pergalę, nes komanda po pirmojo pratimo turėjo tenkintis septinta vieta.

Be, kaip parodė tolesnė sportinė kova, šis alytiškių ramumas buvo tik susikaupimo ir jėgų grūdinimas prieš būsimas kovas likusiose trijuose pratimuose, taip sakančiant — tylą prieš audrą. O „audros“ ilgai laukti neteko. Jau sekančiame pratime — skridime du kartus ratu virš aerodromo, tiksliai ir grakščiai nutupdant lėktuvą į nustatytą zoną — alytiškiai parodė, ką sugeba, o skrendant 148 km „sklandytuvų ieškojimo“ maršrutą lakūnas Jonas Eglinskas ir šturmanas Valius Anuškevičius (pratimas buvo

komandinis) sugebėjo surinkti daugiausia taškų — net 970 iš tūkstančio galimų. Alytiškių ekipažas net šimtu taškų pralenkė antroje vietoje likusius klaipėdiečius Eduardą Ramoną ir Vytautą Tamošiūną ir beveik dvigubai daugiau — trečią vietą ir bronzos medalius laimėjusius Akmenės ATSK ekipos sportininkus Kazį Rapkevičių ir Tomą Jasmontą. O juk šis pratimas buvo vienas sunkesnių. Ekipažai užduotį skridimui gaudavo tik 10 min. iki išskridimo. Per tą laiką žemėlapyje reikėjo nubrėžti maršrutą, apskaičiuoti skridimo laiką iki kontrolinių punktų Telšiuose, Varniuose, Upynoje ir sekundes tikslumu nustatytu laiku grįžti į aerodromą Akmenėje.

Po trijų pratimų Alytaus komanda iškopė į trečią vietą, pralaimėdama pirmavimams biržiečiams mažiau kaip šimtą taškų. Tiesa, Biržų ATSK ekipai lyderio poziciją atiteko kiek nelauktai. Reikalas tas, kad Kauno Jono Žiburkaus aviacijos sporto klubo lakūnai Vidas Zaliukas ir Vladas Kengaila minėtame komandiniame pratime vieningai nesugebėjo nufotografuoti kontrolinių punktų (jų atvežta fotojuosta išryškino buvo visai juoda). Tad už pratimą kauniečiai gavo nulį įvertinimą ir iš pirmosios vietos gerokai smuktėlėję žemyn. Užtat skridimuose ratu abu Kauno sportininkai

pasirodė esą nepralenkiami. V. Zaliukas ir V. Kengaila puikiai valdė ir tupdė savo „Vilgą“, ir teisėjai jų startus įvertino geriausiai. Vis tik pirmenybė buvo atiduota aviacijos sporto veteranui Vladiui Kengailai, kuris ir buvo apdovanotas čempiono aukso medaliu. „Sidabras“ įteiktas Vidui Zaliukui, o trečiąją vietą ir bronzos medalį iškovojo biržietis Gediminas Venskuskas.

Sportinė kova pasiekė kulinaciją. Naują pereinamojo prizo šeimininką ir absoliutų čempioną turėjo išaiškinti paskutinis, ir bene pats sunkiausias pratimas — skridimas 138 km lankiniu maršrutu, 30 sek. tikslumu praskrendant du slaptus kontrolinius punktus, nufotografuojant posūkių punktus Kontaučiuose, Varniuose bei Papilėje ir sugrįžtant į aerodromą Akmenėje sekundės tikslumu. Ir vėl aukštą meistriškumą pademonstravo Jonas Eglinskas. Jis gavo tik 10 baudos taškų ir pelnytai buvo apdovanotas antruoju respublikos čempiono aukso medaliu. Antrą vietą užėmė klaipėdietis Eduardas Ramonas, o bronzos medalis atiteko čempionate debiutavusios Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos komandos nariui Algiui Barkauskui.

Puikūs alytiškių startai paskutiniuose pratimuose nepajėgė ištaisyti klaidos, kuri komandai labai daug kainavo pirmame pratime. Visą laiką besivydami lyderius, jie nesugebėjo iškopti į antrąją vietą iš septintos po pirmojo pratimo — į antrąją varžybų baigmę! Taip, gero žodžio nusipelnė Alytaus ATSK lakūnai už ryžtą, atkaklumą, susiklausymą ir parodytą aukštą meistriškumą sportinėje kovoje maršrutuose virš Žemaitijos aukštumų ir Akmenės paaugėję.

Beje, kalbant apie sportinę kovą ir lakūnų meistriškumą, reikia pasakyti štai ką: palyginus su ankstesnių metų varžybomis, šiame čempionate visų komandų lakūnai demonstravo gerą pasiruošimą, nepalyginamai aukštesnį

Vidas Zaliukas

meistriškumą valdant lėktuvą, sumažumą ir orientaciją skrendant maršrutuose.

Didysis „Sparnų“ redakcijos prizas pirmą kartą buvo įteiktas Akmenės ATSK komandai (treneris K. Inta). Trečia vieta turėjo tenkintis Kauno Jono Žiburkaus aviacijos sporto klubo ekipa.

Asmeninių varžybų bendroje įskaitoje pirmąją vietą ir absoliutaus čempiono aukso medalį bei „Sparnų“ prizą iškovojo kaunietis Vidas Zaliukas. „Sidabro“ laimėtoju tapo klaipėdietis Eduardas Ramonas, o bronzos medalis įteiktas akmeniškui Kaziui Rapkevičiui. Be to, asmeninėmis dovanomis buvo apdovanoti geriausi jauni lakūnai, aviatechnikai, šio sporto veteranai, o visi varžybų dalyviai gavo specialiai čempionatui telšiečių pagamintas atminimo gairesles.

K. BAKŠTYS

„Sparnų“ redakcija dėkoja čempionato organizaciniam komitetui (pirmininkas rajono Liaudies deputatų tarybos vykdomojo komiteto pirmininko pavaduotojas S. Nagys), teisėjų kolegijai (vyriausias teisėjas panevžietis J. Pižėlikas), išleidusiais ir nuotaikingo sienlaikraščio „Čempionato dienos“ tris numerius, Akmenės aviacijos technikos sporto klubo kolektyvui (viršinininkas K. Inta), visuomenininkams, aktyviai prisidėjusiems organizuojant ir vykdant čempionatą.

AVIACIJOS SPORTO FEDERACIJOS PLENUMAS

Lapkričio 25 d. Vilniuje įvykęs Respublikinės aviacijos sporto federacijos plenumas apsvaistė sklandymo, parašiutizmo, aviamodelizmo ir lėktuvų sporto vystymo Tarybų Lietuvoje klausimus bei uždavinius, ruošiantis TSRS Tautų vasaros VII spartakiados finalinėms varžyboms. Pranešimą šiuo klausimu padarė federacijos prezidento pirmininkas A. Karpavičius.

Šiais klausimais buvo priimtas dalykiškas nutarimas. Plenumas išrinko naują teisėjų kolegiją ir trenerių tarybą.

Akmenės ATSK komanda su iškovotu „Sparnų“ prizą (iš kairės į dešinę): T. Jasmontas, A. Šimutis ir K. Rapkevičius

R. STRIKAUSKO nuotr.

JAUNIMAS BANDO SPARNUS

Pačioje vasaros pabaigoje į Biržų skraidymų aikštelę susirinko būrys jaunų sklandytojų. Vyko Lietuvos TSR jaunimo pirmenybės. Tai pirmas toks renginys mūsų respublikoje.

Šiose varžybose buvo leidžiama dalyvauti ne vyresniems kaip 24 metų amžiaus ir būtinai turintiems pirmą atskyrį sportininkams. Septyni respublikos aviacijos sporto klubai į Biržus atsiuntė 23 dalyvius. Jų tarpe tik 5 merginos. Daugeliui šios varžybos buvo pirmas rimtas jėgų išbandymas, pirmosios pergalės ir, žinoma, nesėkmės.

Varžybų pradžioje oras pasitaikė neblogas. Jau pirmą dieną skridome 110 km trikampiu maršrutu Biržai—Bauskė—Pasvalys—Biržai. Vienas po kito į orą kilo „Blanikai“, „Piratai“, „Fokos“, „Kobros“. Mat, varžybose buvo leista dalyvauti įvairaus tipo sklandytuvais, o nustatant rezultatus, buvo įvedami koeficientai. Tačiau netrukus dangų užtraukė debesys, pradėjo smarkiai lyti. Sklandytojams teko tūpti į artimiausias lauko aikšteles. Pralaimėjimas nebuvo užskaitytas.

Panaši situacija kartojosi ne vieną dieną. Vos ne kiekvieną rytą sklandytuvai buvo kruopščiai išrikiuojami starte. Varžybų viršininkas V. Juodgudis visada smulkiai išaiškindavo maršrutą, nusakydavo pagrindinius orientyrus ir aikšteles. Į oro žvalgybą oš paliovos kildavo lėktuvai ir sklandytuvai. Bet per šešias varžybų dienas sportininkai

Audronė Arbačiauskaitė

sugebėjo įveikti tik du pratimus.

Vieną dieną susiformavo ilgai laukti kamuoliniai debesukai ir susidarė neblogos sąlygos skridimui. Tačiau ir vėl oras padarė savo. Skrendant į pirmą posūkio punktą — Bauskę, mažėjo debesų padas, o kartu ir kilimas. Todėl tik nedaugeliui pavyko praskirti Bauskę. Ir vis tik jau buvo galima sveikinti pirmuosius nugalėtojus — klaipėdiečių Daną Kiškienę ir panevėžiečių Arūną Mačiulį.

Po dienos pertraukos duodamas startas 101 km trikampiu maršrutu Biržai—Vabalninkas—Joniškėlis—Biržai. Vėl niekam iš dalyvių nepavyko pasiekti finišo. Toliausiai, iki antro posūkio punkto — Joniškėlio, nuskrido kaunietis Vytautas Mačiulis. Merginų tarpe pirmą vietą iškovojo

Arūnas Mačiulis
V. MIKELIŪNO nuotr.

vilnietė Audronė Arbačiauskaitė.

Daugiau pratimų dėl blogų oro sąlygų atlikti nepavyko, o ir varžybų laikas baigėsi. Susumavus dviejų pratimų rezultatus, pirmosios vietos bendroje įskaitoje buvo pripažintos panevėžiečiui Arūnui Mačiuliui, surinkusiam 1183 taškus ir vilnietei Audronei Arbačiauskaitei, surinkusiai 1711 taškų. Antras vietas atitinkamai užėmė alytiškis Vidmantas Navickas ir Dana Kiškienė, o trečias — vilnietis Vytautas Masiulis ir kaunietė Janina Paplauskaitė. A. Arbačiauskaitė, A. Mačiulis ir V. Navickas iškovojo teisę dalyvauti LTSR pirmos lygos sklandymo čempionate.

Malonu, kad ir jauni sklandytojai sulaukė savo čempionato.

A. AUDRIUS

VĖL PIRMI

Respublikos parašiutininkai į šių metų Pabaltijo respublikų ir Leningrado čempionatą vyko su viltimi vėl susigrąžinti stipriausią vardą. Mat, eilę metų buvę pirmi, pernai Daugpilyje vykusiose pirmenybėse mūsų šalis nesugebėjo užimti pirmosios vietos bendroje komandinėje įskaitoje.

Jau pirmieji startai Leningrado padangėje nuteikė optimistiškai. Pavieniausieji šuoliuose nusileidimo tikslumui vilnietis A. Gruzdis pasiekė geriausią rezultatą, o antrąją vietą užėmė komandos draugas V. Ivanauskas. Ir moterų tarpe tiksliausia buvo mūsų

komandos atstovė J. Utkinienė.

Kaip ankstesniais metais, taip ir ši kartą, mūsų šalis turėjo pripažinti draugų pranašumą akrobatiniuose šuoliuose iš 2000 m aukščio. Šiame pratime pirmąją vietą užėmė Estijos parašiutininkė G. Ivanova ir leninradietis V. Soldatovas. A. Gruzdis turėjo tenkintis antrąja vieta, o J. Utkinienė — net dešimta.

Didelio visų komandų narių kovingumo reikalavo grupiniai šuoliai nusileidimo tikslumui iš 1000 m aukščio. Malonu, kad geriausią susiklausymą ir meistriškumą pa-

demonstravo mūsų respublikos vyrų rinktinė, nutolusi nuo rato centro tik 36 cm. Ji ir užėmė pirmąją vietą. Mūsų parašiutininkams sekėsi kiek blogiau — jos buvo antros.

Kai teisėjai susumavo visų pratimų rezultatus, pasirodė, kad Tarybų Lietuvos komanda vėl buvo geriausia, o jos nariai A. Gruzdis ir J. Utkinienė iškovojo absoliučią Pabaltijo čempionų vardus. Komandos draugai šiltai sveikino ne tik čempionus, bet ir šių varžybų debiutantą Vidą Ivanauską, iškovojusį bendroje įskaitoje trečiąją vietą ir pirmą kartą įvykdžiusį TSRS sporto meistro normatyvą.

S. ČIVILIS

GERA PRADŽIA

Nuolat gausėja motociklų sporto mėgėjų gretos. Į jas įsijungia ir jaunieji, bandantys jėgas mopedais bei motodviračiais. Jų ypač gausu Plungėje, Kėdainiuose, Biržuose bei Jurbarkė. Tai ir paskatino pastarojo rajono sporto technikos klubo trenerį V. Šalkauską imtis iniciatyvos surengti pirmas respublikoje „Aukšinio mopedo“ varžybas.

Į Jurbarko Dainų slėnį susirinko gausus vaikų bei paauglių būrys. Mopedais pergalę atiteko kėdainiečiui A. Galiniui. Toliau sekė jo komandos draugas V. Šilys ir jurbarkietis R. Lukšys. Motodviratininkų grupėje visas tris prizines vietas užėmė šeiminkai — trenerio V. Šalkausko auklėtiniai broliai Gintaras ir Saulius Piliapauskai bei jauniausias varžybų dalyvis septynmetis Rolandas Valiokas.

Norėtusi, kad šios varžybos taptų tradicinėmis, kad jose nuolat dalyvautų jaunieji motociklų sporto mėgėjai.

A. BRIEDIS,
Rygos motogamyklos
„Sarkana zvaigznė“
inžinierius,
varžybų vyr. teisėjas

VARŽYBOS, SKIRTOS JUBILIEJUI

Vasaros pabaigoje Vilniuje buvo surengtos atviros miesto parašiutizmo pirmenybės, skirtos komjaunimo 60-mečiui. Jose rungtyniavo trijų respublikos aviacijos sporto klubų sportininkai. Iš 53 varžybose startavusių parašiutininkų geriausiai pasirodė sostinės atstovas A. Rimavičius.

GERIAUSIEJI

TSRS aviacijos sporto federacija paskelbė geriausių šių metų šalies sklandytojų trejetus: moterų — E. Lan (Estija), N. Retipova (Estija) ir T. Zagainova (RTFSR), vyrų — O. Pasečnikas (Maskva), V. Šliumba (Lietuva) ir J. Kuznecovas (Maskva).

DEŠIMTI

Sąjunginė aviacijos sporto federacija susumavo komandų rezultatus pagal užimtas vietas šalies aviamodelizmo pirmenybėse visose modelių klasėse. Pirmąją vietą bendroje įskaitoje užėmė Maskvos rinktinė, surinkusi 7 taškus. Lietuvos komandai, surinkusiai 45 taškus, atiteko dešimta vieta.

Pirmieji startai, pirmosios pergalės

JANINA
PAPLAUSKAITE
IR EDVARDAS
LASAUSKAS —
NUGALĖTOJAI

Liepos paskutinėmis dienomis Oriole, Centrinio sklandymo sporto klubo bazėje, pirmą kartą vyko TSRS sklandymo čempionato antros lygos komandinės varžybos. Rungtyniavo trylika ekipų, kurių sudėtyje startavo dvylika moterų ir dvidešimt devyni vyrai.

Sios varžybos organizuotos mūsų respublikoje rengiamų čempionatų pavyzdžiu. Atėityje šalies sklandymo pirmenybės ir vyks dviejose lygose: pirmojoje startuos pajėgiausi sklandytojai (varžybos bus tik asmeninės), tuo tarpu antros lygos dalyviai rungtyniaus komandinės varžybose, kur lygiagrečiai bus vedama ir asmeninė įskaita. Ši geriausiai pasirodę vyrai ir trys moterys gaus teisę sekančiais metais startuoti pirmoje lygoje pajėgiausių sklandytojų gretose ir kovoti dėl TSRS čempionų medalių. Pirmos lygos dalyviai komandinės varžybose negalės dalyvauti. Tokia nauja TSRS sklandymo čempionatų rengimo sistema atveria kelią gausiam būriui jaunų sklandytojų kovoti dėl aukščiausių apdovanojimų.

Štai ir Oriole, šalia sklandymo veteranų, sporto meistrų T. Riksos, A. Tiapkino (Estija), dukart šalies čempiono sporto meistro V. Panafutino (Maskva), tarptautinės klasės sporto meistrės V. Kuznecovos (RTFSR) matėme nemažą būrį perspektyvių jaunų sklandytojų, kaip pirmaatskyrininkius A. Samcovą (Latviją), I. Barkovską (Baltarusiją), J. Paplauskaitę (Prienų ESAG) ir kitus.

Mūsų respublikai pirmame šalies antros lygos sklandymo čempionate atstovavo sporto meistras vilniečiai Elvyra Sasnauskaitė, Sigitas Smilgevičius, kaunietis Gintas Nekrošius. Malonu, kad šiose sąjunginėse varžybose trijų žinybinių komandų tarpe buvo leista debiutuoti ir Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos komandai, kurioje startavo sporto meistras Rimas Koronkevičius, Edvardas Lasauskas ir pirmaats-

kyrininkė Janina Paplauskaitė. Visi varžybų dalyviai, tame tarpe ir devynių sąjunginių respublikų rinktinių nariai, skraidė sklandytuvais „Kobra“.

Pagaliau meteorologai pažadėjo gerą orą. Buvo paskelbtas pirmas pratimas — 146 km trikampis vyrams ir 111 km trikampis moterims. Moterys į maršrutą leidosi pirmosios, o po kurio laiko pakilome ir mes. Teisėjų kolegijai nutarus, burtai startui buvo traukiami taip, kad komandos nariai kiltų drauge.

Meteorologinės sąlygos skrendant pirmąjį pratimą buvo neblogos. Debesų padas siekė 1600 metrų, o kėlimas buvo 1,5—2 m/s. Mudu su Edvardu startavome pirmieji, o po 5 min. pakilo Sigitas su Gintu. Nors besiruošiant startui atrodė, kad skridimui sąlygos geros, bet kai leidomės į maršrutą, iki pirmojo posūkio punkto nepatyrėme stipresnių kėlimų. Dar daugiau, teko nužemėti net iki 400 metrų. Prieš antrąjį posūkio punktą su Edvardu išsiskyrėme, bet finišą pasiekėme sėkmingai. Tačiau... Kai teisėjai išryškino fotojuostas, pasirodė, kad manojoje nerado nufotografuoto antrojo posūkio punkto. Tai mūsų komandai kainavo 700 taškų. Man atiteko devinta vieta, o Lasauskas turėjo tenkintis šešiolikta. Visus nustebino Janina Paplauskaitė. Ji puikiai įveikė maršrutą

ir užėmė pirmąją vietą. Ši jos pergalė mūsų komandą vėl priartino prie lyderių.

Liepos 31 d. skridome antrą pratimą: vyrai — 220 km, o moterys — 140 km trikampus. Mudu su Lasausku pakilome vieni pirmųjų. Pajutę silpnas skriejimo sąlygas, išsikapstėme po pačiu debesų padu, net iki 1100 metrų aukščio. Pakilę pastebėjome, kad iš šiaurės artėja nepalankių debesų frontas. Laukti nebuvo ko. Vos tik atidarius startą, pasukome į maršrutą. Vėliau pakilę mūsų respublikos rinktinės sklandytojai negalėjo pakilti aukščiau 600 metrų. Maršrute mudu su Edvardu sutikome skridimui palankių debesų „gatvėlių“ ir greit pasiekėme pirmą posūkio punktą. Pasukus į antrą posūkio punktą, nelauktai užgriuvo juodi debesys. Net dešimt kilometrų įveikėme tik „kokybės greičiu“. Per radiją apie nepalankias skridimui sąlygas pranešėme kitiems mūsų sportininkams, kurie startavo pusvalandžiu vėliau už mus.

Ties antruoju posūkio punktu sutikome sklandytojas, skridusias 140 km trikampi maršrutu. Jų tarpe buvo ir Janina Paplauskaitė. Skridami tik 300 metrų aukštyje, pradėjome žvalgytis aikštelių nutūpimui, nes padangė pradėjo visai niauktis. Mes su Janina tūpėme vienoje aikštelėje, nenuskridę 40 km iki baigmės. Pagrindinė sklandy-

tojų grupė, startavusi vėliau už mus, tenuskrido tik 100 km. Tad taškai buvo skiriami už nuskristus kilometrus. Mums su Lasausku buvo pripažintos dvi pirmos, o Paplauskaitė atiteko antroji vietas.

Po šio pratimo mūsų komanda priartėjo prie pirmaujančios Aviacijos pramonės ministerijos ekipos, o Lietuvos rinktinė smuktelėjo net į šeštą vietą.

Po dienos buvo duotas startas paskutiniam pratimui. Skridome tais pačiais maršrutais, kaip ir pirmame pratime. Oro sąlygos nebuvo labai palankios. Kėlimai buvo silpni, o debesų padas nesiekė ir 1000 metrų. Stengėmės skristi ramiai, neskubėdami, visi kartu, kad galėtume padėti Paplauskaitę, kuriai žūt būt reikėjo neužleisti į priekį lyderės, Aviacijos pramonės ministerijos komandos atstovės L. Jemeljanovos. Taip atgarsiai pirmyn kapstėmės 700—800 metrų aukštyje. Prieš pirmąjį posūkio punktą mudu su Edvardu aplenkėme priekyje skridusius Smilgevičių ir Nekrošių, kurie iki tol mus per radiją vis informuodavo apie esamas oro sąlygas. Didelių pastangų dėka pasiekėme antrą posūkio punktą ir baigmę. Finišavome kartu su Edvardu sparnas į sparną. Teisėjai pirmąją vietą pripažino Lasauskui. Pagrindinė sklandytojų grupė finišą pasiekė tik po valandos.

Visi jaudinomės dėl Janinos, nes finišą jau buvo pasiekusios Baltarusijos sportininkė I. Barkovskaja ir latvė M. Supė. Bet šios sklandytojos Paplauskaitę nebuvo konkurentės, nes bendroje įskaitoje buvo gerokai atsilikusios. Greit sužinojome, kad Janina buvo priversta nutūpti, neįveikusi iki finišo vos trijų kilometrų. Pagrindinė Paplauskaitės varžovė L. Jemeljanova tūpė aikštelėje dar maršruto pradžioje ir gavo už pratimą nulinį įvertinimą. Janina pelnė taškus už nuskristą atstumą ir užėmė trečią vietą.

Kai vakare teisėjų kolegija susumavo visų trijų pratimų rezultatus, mums buvo malonios minutės. Janina Paplaus-

Edvardas Lasauskas

M. ALYČIO nuotr.

[Nukelta | 29 psl.]

ATŽALOS

Naujoji Akmenė — tai cementininkų miestas. Miestas jaunatviškas, pirmasis išaugęs respublikoje pokario metais. Pirmoji gatvė, su dailiais vienaaukščiais namais, žaliu savo apdaru, plačiais šaligatviais ir šviesiais kultūros rūmais jos pradžioje, buvo nutiesta statant cemento-šiferio kombinato pirmąją degimo krosnį. Paskui statėsi antroji, trečioji krosnys, o miestas puošėsi dviaukščiais, po to — triaukščiais namais. Šiandien jau ir penkiaaukščių pilna.

Augant miestui vešliai bujojo ir jo kultūrinis bei sportinis gyvenimas. Ir dabar daugelis prisimena sklandytoją Stasę Sudeikytę, prieš dešimtį metų tapusią absoliučia Tarybų Sąjungos čempione, gamyklos „Cementininko“ komandos futbolininkus, džiuginusius gražiomis pergalėmis respublikos čempionate, „Tiesos“ taurės turnyre. Jeigu apie pastaruosius šiandien šnekama būtuojų laiku, tai aviacijos sporto entuziastų pasiekimai džiugina ir šiandien. Cemento-šiferio kombinato šefuojamas aviacijos technikos sporto klubas, išugdęs ne vieną sklandymo sporto meistrą, turi tvirtas veiklos šaknis, rūpestingai puoselėja ir naujas atžalas.

Viena jų — aviamodelizmas. Nelengva buvo klube organizuoti šį jaunųjų aviacijos mėgėjų būrelį. Reikėjo vadovo, patalpų darbui, įrangimui. Klubui kolektyvui į pagalbą atėjo kombinato vadovybė. Prie stadiono esančiame sportininkams skirtame

pastate padėjo įrengti dirbtuves aviamodeliuotojams, skyrė lėšų būtiniausiame inventoriui ir kitoms reikmėms įsigyti, būrelio vadovui apmokėti.

Vadovauti būreliui sutiko kombinato inžinierius konstruktorius Sigitas Leminskas, aistringas aviamodelių statymo entuziastas, senas aviacijos technikos sporto klubo viršininko Klemo Intos bičiulis, pats kadaise, dar besimokydamas Kauno politechnikos institute, skraidęs sklandytuvu Kauno aviacijos sporto klube.

— Skraidžiau vienoje grupėje su Vytautu Sabeckiu, dabar vienu geriausių sklandytojų šalyje, — prisimena Sigitas Leminskas. — Treniravo mus respublikos nusipelnęs treneris Aleksandras Jonušas. Bet, baigus mokslus, reikėjo išvažiuoti iš Kauno. O aviacija vis nedavė ramybės. Nufariau pradėti statyti aviamodelius. Labiausiai domina radijo bangomis valdomi.

Beveik trisdešimt berniukų triūsia būrelyje. Visi moksleiviai. Jauniausiam Algirdui Krišukėnui — dvylika dar nesuėję, o vyriausi — Kęstutis Ruginis ir Vidmantas Dimavičius — jau abiturientai. Kęstutis pats yra pastatęs septynis modelius. Geriausias jų buvo šeštas, kurį ir pavadino RK-6, pagal pirmas savo pavardės ir vardo raides. Su šiuo modeliu ne kartą dalyvavo respublikinėse jaunių bei moksleivių pirmenybėse, įvykdė antrą sportinį atskyrį.

Vidmantą būrelyje draugai vadina „krapštuku“. Jis modelį daro ilgai, bet užtat labai kruopščiai ir švariai. Labiausiai patinka gumovarikliniai. Jau teko patirti ir pirmųjų pergalių džiaugsmą — pernai respublikinėse jaunių aviamodelizmo pirmenybėse jis užėmė penktą vietą.

Kęstutis ir Vidmantas stato modelius kartu. Visas detales pasigamina patys. Būrelio vadovas tik pataria, pamoko. O kai reikia kokią detalę išteikti ir dirbtuvėje nėra staklių, kartu su vadovu vaikinukai eina į kombinatą ir ten triūsia.

— Tikras vargas vaikams, kai reikia kokią detalę išteikti, — guodžiasi būrelio vadovas. — Savoje dirbtuvėje turime tik gręžimo stakles. Ir jas mums atsiuntė iš Zaporožės ten studijuojantis buvęs mūsų būrelio auklėtinis Saulius Brazauskas. Kombinas siūlosi nupirkti mums reikiamus įrankius, o taip pat stakles, bet negali, nes susiduria su finansiniais ribojimais. Tuo tarpu rajono Svetimo skyrius, kuriam netaikomi tokie ribojimai, visiškai mumis nesirūpina, nors jau dvejus metus vis prašome ir maldaujame. Duotų bent vienas tekimo stakles iš 3-os vidurinės mokyklos, kurių ten stovi net trejos beveik nenaudojamos. O juk mes kasmet giname rajono garbę įvairiose moksleivių varžybose.

Klausai vadovo pasakojimo, ir stebėtis reikia. Dirba žmogus entuziazmo skatinimas, mokiniams džiaugsmo

suteikdamas, jų svajones puoselėdamas, o paramos jokios.

Dar jaunesnė Akmenės aviacijos technikos sporto klubo veikloje antra atžala — parašiulizmas. Tik šių metų pradžioje klube buvo įsteigtas jaunųjų parašiutininkų būrelis. Čia didelį entuziazmą parodė kaimynai iš Viekšnių kaimo profesinės technikos mokyklos.

— Reikia, — kalbėjo mokyklos vadovai, — steigti tokį būrelį. Daug mokinių vis prašo.

Klubo vadovų ilgai prašyti nereikėjo. Patikimu pavyzdžiu jiems buvo jaunieji sklandytojai, kurių ne vienas stropiai treniruojasi klube, nors važinėti į treniruotes prisieina ir iš kaimyninio Mažeikių rajono. Kai buvo gauti 62 jaunųjų parašiulizmo entuziastų pareiškimai, klubo vadovybė nutarė užsiėmimus vykdyti pas juos namuose, kad būtų patogiau mokiniams.

Vadovauti jauniems parašiulizmo mėgėjams buvo pavesta klubo instruktoriui Tomui Jasmontui. Važinėjo jis pas vaikinukus, skaitė teoriją, mokė, kaip sudėti parašiutą, kaip šokti iš lėktuvo ir leistis. Kiekvieną užsiėmimą — po keturias valandas. Praktines pratybas atliko klubo treniruotų miestelyje.

Atėjus vasarai, vaikinai gyveno pirmojo šuolio laiku. Tiesa, būrelis kiek prarastėjo. Kai birželio 17 d. į Akmenę atskrido Vilniaus aeroklubo lėktuvas AN-2, jo vado Leonido Trukšino, vyresniojo parašiulizmo instruktoriaus Ričardo Ulevičiaus ir techniko Spiridono Komarovo jau laukė pirmoji 14 žmonių jaunųjų parašiutininkų grupė.

— Visada pradžia būna sunki, — tarsį atsakydamas į

visų norimus klausimus aiškino Ričardas Ulevičius. — Būna ir baimės. Bet visa tai nugalima. Žinau, jūs gerai pasiruošę. Įsitikinau tikrindamas jūsų teorines žinias ir „praktinę pažintį“ su parašiu. Tad kas pirmas žengs iš lėktuvo?

Vaikinai pasijuto nedrąsiai. Visi sužiuro į pirmakursį Romualdą Laurinaitį ir antro kurso moksleivį Virgilijų Grigą, buvusius entuziastingiausias parašiutininkų būrelio organizatorius.

— Aš žoksiu, — pirmas pasakė Romualdas.

— Į lėktuvą — sekė instruktoriaus komanda.

Nepraėjo ir dešimt minučių, kai lėktuvas virš klubo aerodromo jau skrido reikiamame aukštyje. Lėktuvo vadas Leonidas Trukšinas per radiją pranešė komandiniam punktui, kad tiksliai nustatyta vėjo kryptis ir greitis, o parašiutininkai žuoliui pasiruošę.

Pirmas paliko lėktuvą Romualdas Laurinaitis. Parašiutus švelniai trūktelėjo ir išsiskleidė. Minutė, kita, ir... žemė.

— Netikėjau, kad bus taip malonu, — užlietas pirmojo įspūdžio kalbėjo Romualdas. — Pradžioje atrodė, kad po kojomis pradėjo sūptis žemė. Matyt, todėl, kad pradžioje truputį baiminausi. O kai prižemėjau, pajutau žuolio tikrąjį grožį.

Virš klubo aerodromo lėktuvas AN-2 suko ratą po rato, „išlaipindamas“ vis po vieną parašiutininką.

Visi keturiolika vaikinių nusileido sėkmingai. Visų veidai po pirmojo žuolio įvytėjo džiaugsmu, visi jautė didelį pasitenkinimą, buvo kupini įspūdžių.

Kitus du žuolius jaunieji

parašiutininkai atliko sekančią dieną. Dabar jau drąsiau, grakščiau ir tiksliau.

Pasibaigus pratyboms vaikiniai išsiriavo greta pačių sudėtų parašiutų. Šalia išdėlioti melsvi šalmai, sunkūs parašiutiniai batai. Leonidas Trukšinas ir Ričardas Ulevičius įteikė visiems parašiutininko ženklelius, pasveikino su pirmąja sportine pergele.

Kas žino, gal po metų kitų ne vieną jų matysime ir ant respublikos parašiutizmo čempionų garbės pakylės. Juk visų kelias į didžiulias pergales prasideda nuo pirmojo žuolio, prasideda taip, kaip ir šiems keturiolikai vaikinių iš Viešnių kaimo profesinės technikos mokyklos, būsimiems žemės ūkio specialistams.

Išvažiudamas iš Naujosios Akmenės, jaunatviško cemenčininkų miesto, išsivežiau mintį, kad akmeniškių Aviacijos technikos sporto klubas savo veikloje ugdo gražias ir tvirtas atžalas, praktikoje įgyvendindamas šalies SDAALR VIII suvažiavimo nutarimus, ugdamas jaunimo, ir ypač moksleivijos meilę taikomosios karinėms ir techninėms sporto šakoms, plečiant klubo veiklą.

K. KAZIŪNAS

NUOTRAUKOSE (iš kairės): aviamodelizmo būrelio nariai [iš kairės į dešinę] K. Ruginis, R. Dudėnas, A. Krasiukėnas ir A. Serbintas su vadovu S. Leminsku; V. Dimavičius, iškovojęs respublikinės spartakiados aviamodelizmo varžybose sidabro medalį; jaunieji sportininkai ruošia parašiutus

A. SIMUČIO ir K. NAUDŽIAUS nuotraukos

PRIENUOSE ATGIMĘ LEGENDINIAI LĖKTUVAI

1978 m. pavasarį Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos (ESAG) kolektyvas ėmėsi neįprasto kūrybinio uždavinio. Atidėjęs kitus, svarbesnius darbus, ėmėsi statyti dviejų legendinių lėktuvų — ANT-1, nediduko, vienviečio sportinio lėktuviuko, vieno pirmųjų žymaus tarybinio konstruktoriaus Andrejaus Tupolevo kūrinį, ir ANT-25, pagarsėjusio pasaulyje savo rekordiniais tolimalais skridimais, — natūralaus dydžio maketus.

Šie abu lėktuvai pradėjo skrydžius prieš keturiasdešimt ketverius metus. Dabar jų prirėkė „Mosfilmo“ kuriamam filmui apie Andrejų Tupolevą ir tarybinę aviaciją.

Gaminti abiejų mašinų modelius buvo nelengva. Neiškliko ne tik autentiškų prototipų, bet net ir brėžinių, išskyrus nedaugelį fotografijų. ANT-1 darbo brėžinius ruošė konstruktorius inžinierius Br. Oškinis, o ANT-25 — sklandytuvo „Lietuva“ kūrėjas B. Karvelis. Bendrą darbų priežiūrą vykdė konstruktorius veteranas A. Paknys.

Tarp daugelio tarybinių lėktuvų ANT-25 yra pats įžymiausias. Tai buvo išlais metalinis, vienmotoris, žemasparnis lėktuvas su labai dideliu sparno prailgėjimu. To į sparną nelengva buvo sukonstruoti, juoba, kad jame buvo talpinamas kuras, kurio svoris sudarė 52 proc. parngto lėktuvo svorio. Sparnas dengtas aliuminiu ir drobe. Lėktuvo liemuo „apsiūtas“ duraliuminiu. Su įtraukta važiuokle lėktuvas galėjo tūpti ant vandens ir kurį laiką jo paviršiuje plūduriuoti. Tarybinės sistemos variklis buvo 750 AJ galingumo. Tokių variklių tuo laiku užsieny-

je dar nebuvo. Lėktuvas svėrė apie 11 tonų.

1936 m. birželio 20 d. su ANT-25 buvo atliktas rekordinis skridimas iki Petropavlovsko Kamčiatkoje. Raudonsparnis ANT-25 ore išbuvo 56 val. 20 min. ir nuskrido 9374 km. Lėktuvo ekipažai — V. Čkalovui, G. Baidukovui ir A. Beliakovui buvo suteikti Tarybų Sąjungos Didvyrio vardai.

1936 metais ANT-25 buvo parodytas Paryžiuje, pasaulinėje aviacijos parodoje. Į Prancūziją jis skrido per Lietuvą, buvo nutūpęs Kaune.

1937 m. liepos mėn. 18 dieną drąsieji ANT-25 ekipažo lakūnai Čkalovas, Beliakovas ir Baidukovas pradėjo pirmąjį skridimą per Šiaurės ašigalį iš Maskvos į Ameriką. Kelionė užtruko 63 val. 25 min. Nuskrista 5900 kilometrų.

Ir štai legendinis ANT-25 atkuriamas Prienų gamyklos cehuose. Buvo sužinota, kad Čkalovo gimtinėje kaip paminklas stovi vienas ANT-25. Ten nuvažiavo jaunas inžinierius A. Gavenavičius ir gamyklos darbuotoja O. Valkauskienė. Iš visų pusių jie nufotografavo šį eksponatą tapusį milžiną, kad nuotraukos galėtų papildyti kuklius brėžinius. Labai kūrybingai po to padirbėjo parengdamas darbo brėžinius konstruktorius B. Karvelis, o ESAG kolektyvas iš atskirų detalių klijavo ir statė jau natūralaus dydžio lėktuvo maketą. Rugpjūčio pradžioje jis buvo atiduotas „Mosfilmui“ ir dabar jau atlieka savo „ vaidmenį“. Filmo titruose bus parašyta: „Kuriant filmą dalyvavo Prienų eksperimentinė sportinės aviacijos gamykla“.

J. KELEIVIS

ANT-25, pagamintas Prienų eksperimentinėje sportinės aviacijos gamykloje

R. STRIKAUSKO nuotr.

Vieta pirmojoje lygoje išsaugotos

I Tarybų Sąjungos 40-tąjį sklandymo (pirmos lygos) čempionatą Oriole susirinko pajėgiausi šalies sklandytojai (9 moterys ir 18 vyrų), kurių tarpe matėme tarptautinės klasės sporto meistrus, daugkartinius TSRS čempionus ir rekordininkus, sąjunginių respublikų pirmenybių laimėtojus. Jie rungtyniavo su tobuliausia technika: sklandytuvais „Lietuva“ LAK-10, LAK-9M, LAK-9, „Jantar“-2A, „Nimbus“-2, „Jantar-standart“, ASW-15B, „Kobra“-5. Daugkartinis šalies čempionas O. Pasečnikas skraidė su sklandytuvu „Jantar“-2A, praejusiu metų TSRS pirmenybių laimėtojas L. Vaskovas — su „Nimbus“-2, TSRS rekordininkas J. Kuznecovas — su „Lietuva“ LAK-9. Mūsų respublikos sklandytojai buvo „apsiginklavę“ tokia technika: R. Garmutė — sklandytuvu „Jantar-standart“, V. Šliumba — „Lietuva“ LAK-10, A. Rukas — „Lietuva“ LAK-10, V. Sabeckis — „Jantar-standart“, V. Mikalauskas — „Lietuva“ LAK-9, A. Beržinskas — „Lietuva“ LAK-9M.

Mūsų respublikos delegacija šime čempionate pasižymėjo ne tik sportininkų, bet ir aptarnaujančio personalo skaičiumi. Varžybose triūsė Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos inžinierių ir kitų specialistų grupė, kurie stebėjo, kaip eksploatuojami varžybų sąlygomis sklandytuvai „Lietuva“. Teisėjų kolegijoje dirbo sąjunginės kategorijos arbitras telšietis A. Svetikas ir respublikinės kategorijos teisėja šilutietė S. Misevičiūtė, o lakūnų buksyruotojų „komandoje“ buvo vilnietis J. Sukackas.

Žinant dalyvių pasirošimą ir meistriškumą, esamą skraidymo techniką, varžybos žadėjo būti labai atkaklios, nes jos vyko naujai sistemai, ir teisė sekančiais metais vėl startuoti pirmoje lygoje galėjo įgyti tik šešias pirmąsias vietas užėmusios moterys ir dvylika vyrų.

Rugpjūčio 15-oji buvo technikos paruošimo skraidymams diena, o po dienos jau laukė pirmieji startai. Išaušus rugpjūčio 17-osios rytui, meteorologai žadėjo geras skriejimo sąlygas. Mūsų treneris Aleksandras Jonušas patarė pasiruošti skristi ne mažiau 500 kilometrų. Ir tikrai,

pirmenybių vyr. teisėjas V. Jurjevas paskelbė pirmą pratimą kaip tik tokį — 525 km trikampį. Starto metu debesų padas siekė 1300 m. Tačiau jautėsi, kad oro sąlygos nebus pastovios. Delsti nebuvo galima. Visi netrukus startavo. Mūsiškiai tarpusavyje palaikė radijo ryšį, informuodami vienas kitą apie buvimo vietą ir esamas skriejimo sąlygas. Kylančių srovių stiprumas siekė 4 m/sec, o debesų padas — 1800 metrų. Tačiau apie pusiaukelę atsirado dideli debesų tarpai, o kylančių oro srovių stiprumas staigiai sumažėjo. Antrą posūkio punktą pirmas pasiekė O. Pasečnikas, o įkandin jo — ir pagrindinė sklandytojų grupė, kurių tarpe buvo V. Šliumba, V. Mikalauskas, A. Rukas ir aš. Kuo toliau, tuo labiau „tirpo“ debesys. Variometro rodyklė berodė kilimą tik apie vieną metrą per sekundę. Šiuo sunkiu momentu geresnį taktinį sumanumą parodė O. Pasečnikas, kuris vieništelis sugebėjo įveikti šį ilgą trikampį maršrutą. Jis ir laimėjo pratimą. Antrą vietą užėmė V. Šliumba, nusikridęs 523 km. Kiti mūsiškiai turėjo tenkintis tokiomis vietomis: A. Beržinskas — 7, A. Rukas — 8, V. Mikalauskas — 10, V. Sabeckis — 12.

Moteryų tarpe pirmavo Estijos sportininkė E. Lan, nusikridusi 423 km. R. Garmutė, įveikusi 360 km, liko šešta.

Sekančią dieną skelbiamas 219 km greičio pratimas trikampiu maršrutu. Mūsiškiams jis nebuvo labai sėkmingas. R. Garmutė užėmė ketvirtą vietą, o vyrų vietos buvo dar kuklesnės: V. Mikalauskas — 9, V. Sabeckis — 10, A. Beržinskas — 12, V. Šliumba — 13, A. Rukas — 14. Vėl pirmavo E. Lan ir O. Pasečnikas.

Trečią varžybų dieną tin kamesnės skriejimo sąlygos atsirado tik apie vidudienį. Skridome 195 km trikampį maršrutą. Pradžioje kylančių srovių stiprumas siekė 2–2,5 m/sec. Trasoje sąlygos dar gerėjo, o antro posūkio punkto zonoje debesų padas pasiekė 1600 m. Kiekvienas mūsiškių darė viską, kad pasirodytų kuo geriausiai. Pasiektais rezultatais likome patenkinti. V. Šliumba, išvystęs distancijoje 95,29 km/val. greitį, užėmė antrą vietą, A. Beržinskas (92,8 km/val) —

trečią, o sekančios dvi vietos atiteko A. Rukui ir V. Mikalauskui. V. Sabeckis tenkinosi 13 vieta. Vėl nugalėjo O. Pasečnikas (97,04 km/val). Moterų varžybose šį pratimą laimėjo Estijos sklandytoja N. Retipova, o R. Garmutė užėmė trečią vietą.

Paskatinli kolektyvinio skridimo sėkmės trečiame pratime, nutarėme panaudoti tokią taktiką ir rugpjūčio 20 d. skrendant 271 km trikampį maršrutą. Startavome vieni pirmųjų. Deja, čia buvo mūsų klaida. Skridome sunkiai, nes maršrute kylančios oro srovės tik pradėjo formuotis ir nebuvo stiprios. Startavę vėliau iškart pateko į geresnes sąlygas. O. Pasečnikas ir L. Vaskovas, startavę po 14 min, o J. Kuznecovas — net po 17 min., mus pavijo jau prie pirmojo posūkio punkto. Ir nors toliau visi skridome karštu, bet jų sugaištas maršrute laikas jau buvo žymiai geresnis. J. Kuznecovas užėmė pirmą vietą, O. Pasečnikas ir L. Vaskovas pasidalino kitomis dviem prizėmis vietomis, o mums ir vėl reikėjo tenkintis kukliomis „pozicijomis“: V. Šliumba — 7, V. Mikalauskas — 9, A. Beržinskas — 10, A. Rukas — 12, Sabeckis — 15.

Dar labiau nepasisekė R. Garmutei. Ji atsiskyrė nuo kitų sklandytojų ir po pirmojo posūkio punkto nukrypo nuo maršruto. Vis tik po kurio laiko ji surado antrą posūkio punktą, nors ir teko papildomai įveikti apie 50 km. Tai ir lėmė jai tik septintą vietą pratime. Nugalėjo RTFSR sportininkė T. Zagainova.

Tik po trijų dienų sklandytuvus vėl ištempė į startą. Virš aerodromo debesuotumas smarkiai didėjo, jautėsi, kad sąlygos skriejimui bus nepastovios. Užduotis — 191 km trikampis maršrutas. Iki pirmo posūkio punkto matomumas buvo blogas, o ilgainiui prasidėjo lietus „išplautos“ zonos be termikų. Man pavyko pavyti anksčiau startavusį O. Pasečniką, o L. Vaskovas vis dar buvo priekyje už kokių trijų kilometrų. Taigi — mes lyderiai. Tačiau dėl blogo matomumo trasoje ir skirtingų taktinių vertinimų greit išsiskyrė. O. Pasečnikas ir L. Vaskovas nusikrido nufotografuoti antro posūkio

punkto, o aš likau imtis didesnio aukščio. Kol sukiojaisi prie debesiuko, mane pavijo V. Šliumba. Abu skriejome tik 1100 m aukštyje. Netrukus mudu pavijo ir V. Sabeckis su A. Mikalausku. Kai pavyko visiems pakilti į 1300 m aukštį, pasukome fotografuoti antrojo posūkio punkto, o po to vėl grįžome pirmo posūkio punkto kryptimi. Tačiau dabar termikai visai išnyko. Sklandytuvai staigiai pradėjo žemėti. Priversti buvome tūpti aikštelėse. V. Šliumba nusikrido 174 km, V. Mikalauskas, V. Sabeckis ir aš — po 172 km. Tuo tarpu O. Pasečnikas ir L. Vaskovas skrido toliau. Įvedus koeficientus, atsižvelgiant į sklandytuvo kokybę, V. Sabeckui buvo pripažinta trečia vieta, o V. Mikalauskas, aš ir V. Šliumba užėmėme atitinkamai 6–8 vietas. A. Rukas — 15. Nugalėtoju buvo pripažintas O. Pasečnikas.

Moteryų tarpe pirmavo V. Retipova, nusikridusi 160 km, o R. Garmutė vėl užėmė trečią vietą (nusikrido 147 km).

Blogos oro sąlygos neleido skraidyti iki rugpjūčio 26 dienos. Tą dieną buvo numatytas skriejimas 240 km trikampiu maršrutu. Skriejimui sąlygos buvo labai nepalankios. Įveikiant antrąjį maršruto atkarpą teko „susukti“ daug papildomų kilometrų, nes būlina buvo ieškoti bent mažiųjų kylančių srovių, kad įgijus didesnę aukštį. Su šia sunkia užduotimi geriausiai susidorojo J. Kuznecovas, L. Vaskovas ir O. Pasečnikas, kurie atitinkamai ir užėmė 1–3 vietas, o mūsiškiams V. Sabeckui, A. Beržinskas, V. Mikalauskui, V. Šliumbai ir A. Rukui atiteko atitinkamai 5–9 vietos. R. Garmutė pratime buvo penktą. Vėl nugalėjo N. Retipova. Penktai vyrų ir tiek pat moterų nepavyko baigti maršruto. Ši nesėkmė ištiko ir daugkartinę šalies čempionę E. Lan, kuri nusikrido tik 157,5 km. Po šio pratimo R. Garmutė bendroje įskaitoje pakilo į trečiąją vietą.

Nors sklandytojai buvo kupini ryžto skristi dar ir septintą pratimą, bet nepalankios oro sąlygos sužlugdė viską. Teisėjų kolegija nutarė absoლიučius čempionus išaiškinti pagal įvykdytą žėsių pratimų

rezultatus. Absoliučios TSRS čempionės aukso medalį iškovojo Estijos sportininkė Nadežda Retipova, skridusi su sklandytuvu „Jantar-standart“ (4943,593 taško). Tamarai Zagainovai (skrido su sklandytuvu ASW-15) buvo įteiktas „sidabras“ (4126,387), o kaunietė Regina Garmutė iškovojo bronzos medalį (3897,184).

Vyrų varžybose absoliučiu Tarybų Sąjungos sklandymo čempionu tapo maskvietis Olegas Pasečnikas, surinkęs 5931,360 taško. Sidabro medalį laimėjo Ordžonikidžės sportininkas Leonidas Vaskovas (5616,36), o bronzos — maskvietis Jurijus Kuznecovas (5297,410). Tarybų Lietuvos sklandytojai, išsaugoję teisę ir sekančiais metais statuoti pirmojoje lygoje, bendroje įskaitoje užėmė tokias vietas: 5. Vytautas Šliumba (5137,362), 6. Apolinaras Beržinskas (5101,004), 7. Vidas Mikalauskas (5024,195), 9. Vytautas Sabuckis (4922,727), 11. Antanas Rukas (4518,051).

Nedidelis taškų skirtumas rodo, kad sportinė kova dėl prizinių vietų buvo labai aštriai. Čia norisi dar pasakyti ir tai, kad Prienų eksperimentinėje sportinės aviacijos gamykloje pastatyti įvairių serijų sklandytuvai „Lietuva“, su kuriais sportininkai rungtyniavo čempionate, yra išties aukštos kokybės. Kaip ir kitiems skridusiems su „Lietuva“, taip ir man, skrendant kartu su O. Pasečniku bei L. Vaskovu, teko patirti, kad prieniečių sklandytuvų savo kokybe ir skridimo galimybėmis niekuo neatsilieka nuo „Nimbuso“ arba sklandytuvų „Jantar“-2. Atsiliekame mes, sklandytojai, savo sugebėjimais valdyti sklandytuvą, rasti ir pasirinkti geriausias skridimo sąlygas, sportinės kovos taktikos supratimu ir mokėjimu išnaudoti kad ir menkiausias pranašumo galimybes. Beveik visuose pratimuose mūsiškiai drąsiai „lipo“ lyderiams „ant kulnų“, bet iki pergalės vis trūkdavo truputiuko. Šis „trupčiukas“ ir yra kiekvieno sklandytojo pranašumas sportinės kovos taktikoje, sugebėjimas greitai orientuotis skridimo ir oro aplinkybėse, teisingai įvertinti jas. Į visą tai būtina atkreipti dėmesį ruošiantis TSRS Tautų vasaros VII spartakiados finalinėms sklandymo varžyboms, kurios vyks mūsų respublikos padangėje. Techniką mes turime gerą, būtina tik mums patiems sklandytojams sparčiau tobulėti.

A. BERŽINSKAS,
TSRS sporto meistras

Užrašas ant automobilio durelių:

TSK „Politechnika“

RELIKVIJOS...

Nors automobilių sportas Kauno Antano Sniečkaus politechnikos institute dar nepragyveno antrojo dešimtmečio, savo šlovės relikvijų jis jau sukaupė nemažai. Gaila, neišliko nė vieno automobilio, kuriuos savo jėgomis pastatė studentai ir pavadino savo Alma mater vardu. Jų buvo penki: KPI-1, KPI-2 ir t. t. Ne vienerius metus jie jaudino kauniečių vaizduotę riedėdami šio miesto gatvėmis.

Politechnikos institute nuo tų laikų atsirado nauja tradicija — įvairių demonstracijų metu kolonos priekyje važiuoja sportiniai automobiliai. Daugelį jų dabar tik nuotraukose galima pamatyti, nes instituto sporto techninio klubo dirbtuvėse ir garažuose vos užtenka vietos automobiliams, kuriais ir dabar galima lenktyniauti. Tad kur čia bekaupsi įvairias senienas, kad ir kokios jos bebūtų iškalbingos ir širdžiai mielos. Taigi, tik nuotraukose beliko įamžinti KPI serijos greituoliai, tik jose užfiksuota, kad 1964 metais juos pirmą kartą pakeitė „Junior“ klasės lenktyninis automobilis. Vairavo dabartinis „Politechnikos TSK“ pirmininkas ir lenktynininkų treneris Antanas Jurevičius.

Nuotraukos byloja apie daugybę motorizuotų žygių po respubliką ir Tarybų Są-

jungą. Vieno jų metu VLKJS 45-ųjų metinių proga Kauno studentai sukorė 15 lūkstanių kilometrų ir aplankė visus TSRS europinės dalies politechnikos institutus. Iš šio žygio pervežtoje nuotraukoje, tiesa, sunkiai „įskaitomoje“, nes visų veidai labai suodini, matome ir Stasį Brundzą, tuomet dar moksleivį. Kauniečiai nusifotografavo ką tik pakilę iš vienos Donbaso šachtos.

Taigi, nuotraukų sporto techniniame klube saugoma labai daug. Jose ir pirmieji sportinių automobilių statytojai Jonas Jasudas, Albinas Argustas, Algis Skrupskas, Jonas Matikas bei daugelis kitų.

Apčiuopiamiausia relikvija guli instituto automobilistų „įventovėje“ Baršausko gatvėje. Tai ant dviejų plytų krūvelių parimęs „Moskvičius“. Kastytis Girdauskas juo nuvažiuojo iš Londono į Sidnėjų, kaip prisimename labai garsių autoralistų kompanijoje. Deja, kaip juokauja Antanas Jurevičius, sunku tikėtis, kad yra dar nors viena detalė, be automobilio numerio, buvusi žaliajame konteinere (tik daug jis po to remontuotas), tačiau dviasia jo dar gyva.

...IR DABARTIS

Jeigu automobilių sporto varžybose, nesvarbu ar ralio, ar žiedinėse, dalyvauja TSK

„Politechnika“, turint informacijos minimumą, nesunkų juos atpažinti. Pirmiausia, reikia ieškoti didžiausio būrio, garsiausiai kalbančio, dažniausiai čia pat ir pietaujančio iš bendro katilo. Jei tose varžybose lenktyniaujama „formulėmis“, netoliese turi būti jų senasis „Zisas“, skirtas automobiliams vežioti. Ir, žinoma, užrašas ant visų automobilių durelių: TSK „Politechnika“.

Šios nepaprastai draugiškos komandos garbė šiuo metu gina trys sporto meistras, dar du lenktynininkai, jau įvykdę sporto meistro normatyvą, šešiolika kandidatų į sporto meistrus.

Jau plačiai pagarsėjo Mašinų gamybos fakulteto absolventas Jonas Dereškevičius, žiedinėse lenktynėse atstovaujantis TSRS rinkinei. Pradedą pergalės skinti R. Krauskas, R. Natkevičius, Z. Aleksandravičius, R. Kesminas, S. Andreika. LTSR VII spartakiados autorinio čempionais tapo J. Dereškevičius — A. Dubinsko ekipažas, vicečempionais — Z. Balčiūno — R. Miliaus pora.

Daugelis baigiančių institutą lieka dirbti sporto techninio klubo instruktoriais, moko studentus vairuoti automobilį (per tuos mokslus ir K. Girdausko „Moskvičius“ taip greit neteko išvaždos). Nesunku suprasti, kad tokiam pasirinkimui daugiausia įtakos turėjo ta sporto techninio klubo atmosfera, ta kolektyvizmo dvasia, kuri juos sužavėjo nuo pirmų užsiėmimų pasirinktoje sporto šakoje. Taip, kaip ir tuos pirmakursius bei Kauno moksleivius, kurie dabar perlinkinėja senučius kartingus.

S. SKAPCEVIČIUS

KLUBO VIZITINĖ KORTELE

— Technikos sporto klubas „Politechnika“ priklauso SRAALR rajono komiteto teisės turinčiai KPI organizacijai, jungiančiai 3557 narius, 12 pirminių organizacijų fakultetuose;

— TSK „Politechnika“ turi 726 narius, klubo tarybą iš 11 asmenų;

— Užsiiminėjama keturiolikos sporto šakų sekcijose;

— Automobilių sporto sekcijoje yra 88 nariai.

Klubo lenktynininkai Kauno politechnikos instituto įvairinėse koloros priekyje

T. VASILIAUSKO nuotr.

NUOTRAUKOJE: švyturietis Irmantas Gagilas apžiūri komandos techniką

AUTORIAUS nuotr.

I laimėjimą žvelgiant pro spartakiados prizmę

KRETINGOS „ŠVYTURIO“ MOTOBOLININKAI IŠKOVOJO TEISĘ SEKANČIAIS METAIS ŽAISTI TSRS PIRMENYBIŲ AUKŠČIAUSIOJE LYGOJE.

„Visi keliai veda į Kretiną“ — šis posakis buvo labai populiarus tarp šių metų TSRS motobolo pirmenybių pirmosios lygos komandų, ir tai suprantama. Kaip tik šiame mieste buvo surengtas pirmenybių zoninių varžybų laimėtojų atfrankinis turnyras dėl kelialapio į čempionato aukščiausią lygą.

TSRS SDAALR CK vyriausiasis motobolo treneris Valerijus MOSINAS taip komentavo:

— Perna įsitikinome Kretingos partinių bei tarybinių organizacijų, įmonių bei ūkių dideliu rūpesčiu, puikiai vykusių zonų nugalėtojų finalinio turnyro organizacija. Tad antrus metus iš eilės nutarėme suteikti kretingiškiams finalinio turnyro šeimininkų teises. Ir neapsirikome. Šis turnyras buvo ypač įdomus tuo, kad čia iš anksto negalėjai numatyti lyderio. Iš trijų zonų atvyko po dvi pajėgiausias komandas. Ir kiekviena jų galėjo pateikti didžiausią staigmeną.

Afrankinės varžybos patvirtino šiuos žodžius. Niekas iki pat finalinio teisėjų švilpuko nesiryzo pranašauti kam nors lengvo laimėjimo.

Nevinomysko „Kaukazas“ ir Tichorecko „Lokomotyvas“, Čerkasko „Automobilistas“ ir Baku „Chazri“, drauge su Skuodo „Bartuva“ ir aikšlės šeimininkais — „Švyturio“ motobolininkais — sudarė gražų, vienas kito vertų varžovų seketą. Bet nugalėti galėjo tik vienas. Ir to vienintelio kelialapio į aukščiausią lygą laimėtoju tapo Kretingos „Švyturio“ komanda, susiklausęs, drausmingas kolektyvas, kurį nuoširdžiai palaikė tūkstančiai vietos gyventojų, kiekvienose rungtyne vieningai apjuosdavę žaidimo aikštę.

Taip susiklostė, kad rungtynėms su „Lokomotyvu“ švyturiečiai išvažiavo į aikštę, turėdami vienu tašku mažiau, negu varžovai. Ankstesniuose turuose „Lokomotyvo“ sportininkai buvo įveikę „Chazrį“, „Automobilistą“ bei „Bartuvą“, kai tuo tarpu Kretingos motobolininkai po labai svarbių pergalių prieš „Kaukazą“ ir „Chazrį“ sužaidė lygiomis — 1:1 — su senais varžovais — Skuodo „Bartuva“.

Su komanda, su kuria susitinkama dažniau, žaisti būna sunkiau. Pernelyg gerai varžovai pažįsta veni kitus. Rungtynės su „Bartuva“ buvo labai įtemptos. Tik ketvirtame — paskutiniame — kėlinyje Kęstutis Lapinskas suge-

bėjo išlyginti rezultatą. Siekiant užsibrėžto tikslo — iškovoti kelialapį į aukščiausią lygą — kretingiškiai privalėjo būtinai laimėti abu likusius susitikimus. Ir laimėjo!

V. MOSINAS: Komanda rungtynėse su „Lokomotyvu“ pasirinko teisingą žaidimo taktiką. Pasiekę įvartį, „Švyturio“ motobolininkai nenutraukė atakų, bet ir neapleido gynybos. Tai ir užtikrino Kretingos komandai pergalę santykiu 1:0.

Prieš paskutinį varžovą — „Automobilistą“ — buvo laukiama lengvesnės pergalės. Ir ji, dideliame komandos bei gausių jos sirgalių džiaugsmui, buvo iškovota! Taigi Kretingos „Švyturio“ sportininkai tapo TSRS motobolo 1978 metų pirmosios lygos pirmenybių laimėtojai. Jie buvo apdovanoti aukso žetonais, diplomais ir iškovojo teisę sekančiais metais rungtyniauti dėl šalies čempionų vardo. Drauge su pergale penki komandos žaidėjai įgijo teisę nešioti TSRS sporto meistro ženklelį.

Iki šiol „Švyturio“ komandoje garbingus sporto meistro vardus turėjo tik trys sportininkai: komandos kapitonas vidurio puolėjas Kazys Kniesza, kairysis puolėjas Irmantas Gagilas ir kairysis puolėjas Romas Petrauskas. Po šio turnyro teisę prisiegti TSRS sporto meistrų ženklelį įgijo ir komandos varlininkas Pranas Žiubrys, gynėjas Jeronimas Mikaločius, Kęstutis Lapinskas, Petras Bružas ir tik šiais metais iš jaunių komandos išaugęs Stasys Večerskas.

Atėjo laikas įvertinti ir komandos trenerio Vaclovo Brazdeikio, štai jau antrą kartą išvedusio kretingiškius į šalies motobolo čempionato aukščiausią lygą, aštuonerių metų triušą.

Naujame sezone „Švyturio“ sportininkai turės daug atsakingų čempionato susitikimų. Norint, kad švyturiečių neišliktų toks likimas, kaip prieš ketverius metus, būtina daug ir rimtai dirbti. Juo labiau, kad 1979-aisiais šalia TSRS čempionato vyks ir Tautų spartakiados finalinės motobolo varžybos.

Lietuvos sportininkus TSRS Tautų vasaros VI spartakiados varžybose egzaminavo kaimynai — Latvijos motobolininkų rinktinė. Ji buvo sudaryta iš Rygos rajono „Adazių“ kolūkiečių sportininkų, daugkartinių šalies čempionų prizinininkų. Kad ir sužaidę namie lygiomis — 0:0, mūsų kretingiškiai iš tolesnių varžybų

iškrito, nes svečiuose patyre pralaimėjimą pasekme 2:4.

TSRS Tautų vasaros VII spartakiadoje dalyvaus respublikų, taip pat Maskvos ir Leningrado miestų rinktinės. Šiame gausiame pajėgių kolektyvų būryje tik RTFSR, Ukraina ir Latvijai atstovaujančios komandos žaidė šiais metais šalies čempionato aukščiausioje lygoje. Vadinausi, Lietuvos komanda, sudaryta iš geriausių „Svyturio“ bei „Bartuvos“ sportininkų, gali pretenduoti į aukštą vietą.

„Svyturio“ komandos treneris Vaclovas BRAZDEIKIS: Pradėsime ruošimąsi naujam sezonui jau gruodžio mėnesį. Paraleliai ruošime ir techniką. Tikimės gauti naujų motociklų. Bet prie jų ne valandą turės pasiknebinėti nagingasis mūsų komandos mechanikas Juozas Žukauskas, kiti technikos žinovai.

Kretingoje prieita teisingos išvados, kad šalia darbo su suaugusiais būtina pradėti ir jaunimo ruošimą. Pirmos lygos finalinės varžybos įtikinamai parodė, kaip svarbu turėti rezervą. Dabar komandoje jau įsitvirtino ir komjaunuolis Stasys Večerskas, kuris dar visai neseniai buvo dubliuojančio kolektyvo narys. Jau šių žiemą vaikų ir jaunimo sporto technikos mokykloje pradės treniruotis dvi grupės.

Komandai iškopas į TSRS čempionato aukščiausiąją lygą, visu rimtumu iškyla motodromo klausimas. Žinoma, Kretinga — ne Omskas, kurio motodromo tribūnos per TSRS Tautų VII spartakiados finalines varžybas priims 30 tūkstančių žiūrovų. Bet tenkintis nūdiene aikšte taip pat nebegalima.

TSRS Tautų spartakiados varžybose turės startuoti ne „Svyturio“ komanda, o respublikos motobolo rinktinė. Vadinausi, drauge turėtų žaisti ir švyturiečiai, ir Skuodo „Bartuvos“ motobolininkai, gal ir kitų komandų nariai. Abu minėti pajėgiausi kolektyvai yra daug pasiekę, turi gerus, prityrusius trenerius. Jie privalėtų papildyti vienas kitą. Bet tuo tarpu respublikos motobolo rinktinė nėra sudaryta, jos pasiruošimo planai, bendros treniruotės, susižaidimui reikalingi draugiški susitikimai su kitomis stipriomis komandomis — nenumatyti. Ir visa tai, ko gero, dėl to, kad motobolininkai yra vieningai respublikoje, neturintys juos buriančios, šios sporto šakos vystymui besirūpinančios federacijos! Kodėl?

A. ŠURKUS

SKLEISKIME SPARNUS NIDOS VĖJAMS

Šių metų vasarą buvusioje Nidos sklandymo mokyklos pastato vietoje, kur dabar telikę tik cementiniai pamatai, buvo pastatyta metaline arka. Lygiai tokio pat dydžio ir matmenų, koks prieš 45-rius metus čia buvo angaras sklandytuvams. Ši arka tapo paminklu garsiajai mokyklai, per savo gyvavimo metus išleidusiai daugiau kaip 500 sklandytojų-pilotų, kurie Nidos kopose pažino skridimo grožį, pamilo aviacijos romantiką, vėliau tapo lakūnais, konstruktoriais, kitokiais aviacijos specialistais ar šio sporto gerbėjais.

Į šventę prie Sklandytojų kopos Nidoje, kuri sutapo su TSRS Oro laivyno diena, suvažiojo sklandymo veteranai, buvę mokyklos mokiniai ir instruktoriai. Jie ir nusifotografavo po arka. Tokių veteranų, kurie statė mokyklą, tebuvo ketvertas: Bronius Oškinis, Viktoras Ašmenskas, An-

tanas Paknys ir šių eilučių autorius.

Greita jų po arka stojo ir tie, kurie vėliau skraidė Nidoje, ant švarko atlapo nešiojo A, B arba C pilotų ženklukus. O ir pati arka buvo papuošta trimis skrendančiomis gervėmis — C piloto žymeiniu.

Pašnekesyje žinomas konstruktorius Bronius Oškinis, nešiojantis Lietuvos sklandytojo ženkluką Nr. 1, prisiminė, kaip buvo įkurta Nidos sklandymo mokykla, kad Kaune jis pats suprojektavo medinį angarą sklandytuvams. Medinės detalės, lentos, cementas, geležis, sklandytuvai, palapinės ir kita įranga buvo pakrauta į šalandą (geležinį laivą žvyru vežti), su kuria vienuolika jaunuolių iš Kauno išplaukė Nemunu į Nidą. Šalandą nešė upės srovė, motorlaivis buvo panaudotas tik pertraukti ją per Kuršių mاریs iš Rusnės ligi Nidos uosto.

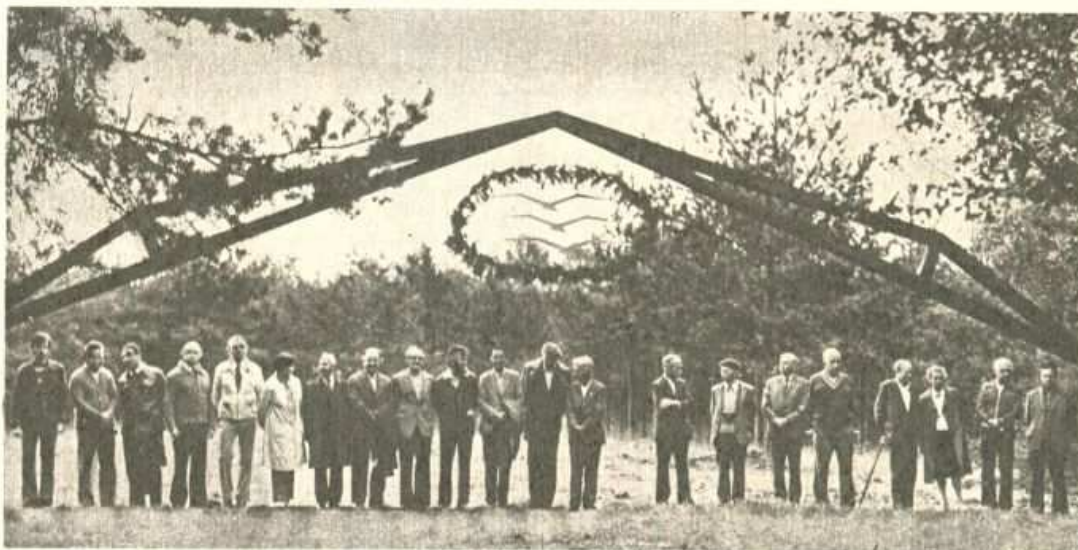
Ši nepaprasta stovykla įsi-

kūrė kopų papėdėje. Netoli esė buvo išrinkta vieta būsimai sklandymo mokyklai. Baigė, gyvenamasis namas su valgykla 70 mokinių buvo statomas tik antraisiais metais. O pirmąją vasarą būsimieji sklandytojai gyveno palapinėse, per savaitę tris dienas kasė duobes pamatams, betonavo, dirbo kitus statybos darbus.

Vasara greit prabėgo. Angaras buvo pastatytas. Kitais metais dauguma pirmųjų entuziastų vėl sugrįžo Nidon. Šį kartą — skraidymams. Jie įvykdė B ir C pilotų normatyvus, tapo instruktoriais, pasiekė net rekordų.

Šiuo metu, kai daromos pastangos įsteigti respublikoje jaunųjų lakūnų mokyklą, reikėtų prisiminti ir Nidą, ir atkurti čia padangę pamilusio jaunimo vasarvietę — sklandymo mokyklą. Juk Nida — vėjų žemė, Lietuvos sklandymo lopšys.

Jonas DOVYDAITIS

Aviacijos sporto veteranai nusifotografavo prie Nidoje pastatytos arkos. Dešinėje — šios arkos pastatymo iniciatoriai J. Balčiūnas ir J. Cepulis

O. VALKAUSKIENĖS nuotr.

NORI SUSIRAŠINĖTI

su aviamodeliuotojais:
Penktokas VIRGINIJUS
TAUČKĖLA. Adresas: 235321,
Biržų raj., Sukionių km.
Devintokas AIDAS EIBO-
KAS. Adresas: 235038, Kė-
dainių raj., Survilikiškio paštas.
Moksleivis GINTAUTAS
TRUMPA. Adresas: 235324,
Biržų raj., Geidžiūnų paštas.

NORI ĮSGYTI

Šiuos „Sparnų“ numerius:
1969 m. — 1 ir 4; 1970 m. —
1—4; 1971 m. — 1,2 ir 4;
1972 m. — 1 ir 3; 1973 m. —
1—4; 1974 m. — 1—3;
1975 m. — 1, 3 ir 4; 1976 m. —
1 ir 2; 1977 m. — 1 ir 4.
Siūlyti adresu: 232054, Vil-
nius, Saulėtekio al. 51 — 30,
MILDA KERŠYTĖ.

GALI PERLEISTI

Šiuos „Sparnų“ numerius:
1973 m. — 4; 1974 m. — 1 ir
4; 1975 m. — 2 ir 3. Be to,
tas pats adresatas nori įsigyti
1972 m. — 1—4; 1973 m. —
1 ir 2; 1976 m. — 1.
Kreiptis: 235931, Šilalės raj.,
Laukuvos paštas, Bilionių km.
GIEDRIUS GUDZIONAS.

„SŪKURIUKAS“—10

Praeitame „Sparnų“ numeryje buvo pasakojama apie lenkų aviamodelizmo specialisto V. Šuro universalias modelių konstrukcijas pradedantiems aviamodeliuotojams. Pateikiamas dar vienas šių konstrukcijų variantas — pa-

prastas talmerinis laisvai skraidantis modelis. Jo konstrukcija labai panaši į kordinio modelio ir lengvai gali būti perdirtbta į sklandytuvo modelį. Kaip parodyta brėžinyje, pasikeičia tikrai priekinė modelio dalis.

Variklio darbo laikas apri-

bojamas parenkant kuro kiekį bakelyje, o skridimo trukmė priklauso nuo rusenančios dagties ilgio, kuri tvirtinama tarp stabilizatoriaus ir lie-mens laikiklio.

J. MISIONAS,
inžinierius

Apie pirmąjį sklandytuvą

Dvidešimtojo amžiaus aušroje visame pasaulyje buvo susidomėta sunkesnių už orą skraidomų aparatų kūrimu. Daugelis to meto aviatorių, prieš kurdami lėktuvus, pradėjo konstruoti sklandytuvus.

Pirmąjį sklandytuvą Lietuvoje (Kaune) 1911 metais pastatė muzikos instrumentų meistras Jonas Garalevičius ir 109 pėstininkų Volgos pulko poručikas Aleksandras Kulvinskis. Tačiau plačiau ką nors apie šį sklandytuvą sužinoti nepavyko, nes neišliko nei sklandytuvo brėžinių, nei nuotraukų.

Išnagrinėjus to meto Kaune leidžiamą dienraščio „Severo-zapadnyj telegraf“ spausdintas trumpas žinutes, aiškėja, jog sklandytuvo brėžinius ruošė A. Kulvinskis, o juos tobulino ir aparatą savo dirbtuvėje statė J. Garalevičius. Pavyko šį tą sužinoti ir apie pirmuosius skridimus. Tačiau apie sklandytuvo konstrukciją to meto spaudoje duomenų nerasta. Liko vienintelė viltis: surasti bent vieną įvykių liudininką. Po ilgų ieškojimų tokį žmogų pavyko rasti. Tai aviacijos inžinierius, dabar personalinis pensininkas, Nikolajus Ganas (taip buvo pakeisti Mykolo Gano pavardė, vardas).

Idomi jo biografija. Gimė 1899 metais. Vaikystės ir paauglystės metai prabėgo Kaune. Sančiuose, kur tuo metu tėvas (Leopoldas Ganyš,

kilęs iš Kulautuvos) dirbo Smitų fabrike (dabar J. Greifenbergerio santechnikos dirbinių gamykla). 1915 metais bėgdama nuo vokiečių okupacijos, Ganių šeima pasitraukė į Rusijos gilumą. Čia jaunas Ganyš sutiko Spalio socialistinę revoliuciją, dalyvavo pilietiniame kare, o 1936 metais baigė Maskvos aviacijos instituto Lėktuvų statybos fakultetą. Ilgą laiką dirbo aviacijos pramonėje. 1953 metais grįžo į Kauną.

Paklaustas, ką prisimena apie J. Garalevičiaus ir A. Kulvinskio sklandytuvą, N. Ganas atsakė:

— Kiek man žinoma, aparatą jie pradėjo statyti 1910 metų pabaigoje, o sekančių metų rudenį jau atliko pir-

muosius skridimus. Tuo metu, — tęsė N. Ganas, — sklandytuvai buvo statomi dviejų tipų: „Farmano“ — dvisparniai ir „Blerio“ — viensparniai. Sklęsdamas ore, pilotas aparatą valdė balansuodamas savo kūno svoriu. Vėlesniuose sklandytuvuose buvo įrengiami aukštumos, vėliau ir posūkio vairai. J. Garalevičius ir A. Kulvinskis pasirinko „Farmano“ tipo dvisparnį sklandytuvą (sklandytuvo bendras vaizdas parodytas piešinyje, kurį pagal N. Gano sudarytą schemą nupiešė M. Zelnys).

— Tiesa, — prisipažįsta N. Ganas, — schemoje gali būti kai kurių netikslumų, — juk praėjo tiek metų. Tačiau bendras vaizdas liko atmintyje, nes šis „aeroplanas“ tąsyk mane labai sudomino.

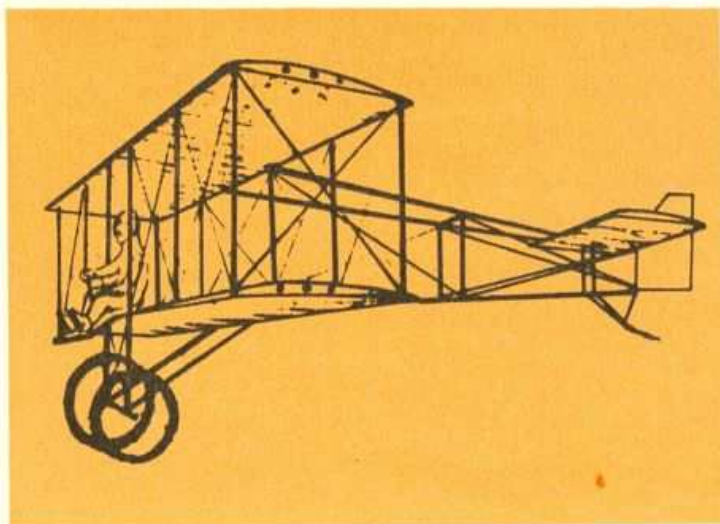
Sklandytuvą buvo pagamintas iš pušinių lystelių. Sparnai dengti perkelium. Konstrukcijai sutvirtinti (kaip ir to meto lėktuvuose) buvo išsitas vielinių atampų rezcinys. Važiavimui konstruktorius panaudojo dviračio ratų. Sparnų ilgis 10—12 m, plotas — apie 40 m². Lie-muo — ferminis, 7—8 m il-

gio. Tuščias sklandytuvą svėrė 192 kg. Sklandytuvą turėjo aukštumos ir posūkio vairus. Sklandytuvą į orą keldavo virvė, kurią bėgdami tempdavo 6—10 žmonių. Esant 6—8 m/sk vėjo greičiui, sklandytuvą lengvai atsisplėsdavo nuo žemės ir kildavo kaip aitvaras. Pasiekdavo 40—50 m aukštį. Aparatą skersiniam pastovumui palaikyti vairų — eleronų — nebuvo (esant gūsingam vėjui ore galėjo apvirsti), todėl prie sparnų galų pririšdavo po virvę, kurias laikydavo žmonės. Pirmuosius skridimus sklandytuvu atliko A. Kulvinskis.

Tuo būtų galima ir baigti pasakojimą apie pirmąjį sklandytuvą Lietuvoje. Tačiau skaitytojams, be abejojimo, bus įdomu žinoti, kad A. Kulvinskio skridimai sukėlė susidomėjimą aeroplanais ir mūsų pasakojimo prisiminimų autoriui Nikolajui Ganui.

— Pirmąjį sklandytuvo modelį, — prisimena jis, — padariau metalinį. Vėliau, perskaitęs knygutę „Kaip pastatyti sklandytuvą“, su mokslo draugu nutarėme pastatyti lengvesnį sklandytuvą. Tiesa, pastatyti tokiam skraidymo aparatui kaip J. Garalevičiaus ir A. Kulvinskio, mes neturėjome nei lėšų, nei patirties. Pasirinkome lengvą, paprastą, kūnu balansuojamą, panašų į dabartines skraidykles, aparatą. Sklandytuvo statybai panaudojome pušines lystes, sparnus atraukėme perkelium. Aparatas svėrė apie 50 kg (sparnų ilgis — 8 m, plotas — 14,4 m²). 1913 metų vasarą Petrašiūnuose nuo kalnelio, vėliau Aukštuosiuose Sančiuose nuo Nemuno šlaito buvo atlikti pirmieji skridimai.

J. BALČIONAS,
J. MONKEVIČIUS

Aeromobilis su 2,5 ccm varikliu

Nuo 1965 m. automodelių sporto klasifikacijoje įvesta aeromobilių — 1,5 ccm ir 2,5 ccm — klasė. Nuo to laiko aeromobilis tapo populiariu (pereinamuoju tarp paprasto ir sudėtingo) modeliu. Jį gaminant susipažįstama su vidaus degimo varikliu, aeromobilio forma, greičio dinamika. Šiuo metu nusistovėjęs modelio variantas — aeromobilis, riedantis keturiais ratais, nors vis dažniau pereinama prie riedėjimo dviem priekiniais ratais, užpakalinius pakeliant sparno pagalba. Sunku pasakyti, kuri schema tobulesnė.

Spausdindami „Sparnuose“ straipsnį, skirtą automodelizmo mėgėjams, siūlome aeromobilio su 2,5 ccm varikliu modelį pagal pirmąją schemą. Jis atitinka visus šiai klasei keliamus reikalavimus. Modelis yra lengvai reguliuojamas, jo gaminimas nesudėtingas. Modeliui tinka bet kuris 2,5 ccm kompresinis variklis. Kruopščiai, tiksliai pagal brėžinius ir pateikiamą aprašymą pagamintas modelis pasiekis gerų rezultatų.

Pagrindas (1) gaminamas iš

10–12 mm skersmens diuraluminio vamzdelio. Įpresavus į jo galus ištekintus diuraluminio kamščius (6), padaromos dvi plokštumos ratų pakaboms tvirtinti ir plyšys pilonui.

Pilonas (2) išpjaunamas siaurapjūklį iš 2,5 mm storio diuraluminio lakšto. Variklio ir kuro bakelio tvirtinimui išgręžiamos kiaurymės. Gražiai dilde pagal kontūrą nulygintas pilonas įstatomas į pagrindo plyšį ir tvirtinamas dviem M3 varžtais bei veržlėmis (padėjus po jomis poveržles).

Ratų pakabos (3) išlankstomos iš 2 mm skersmens spyruoklinės vielos. Jų galuose prilituojamos ištekintos plieninės pusašės (4), ant kurių užmaunamos stebulės (5) su įstatytais $5 \times 13 \times 4$ mm guoliais. Tiek į stebulę, tiek ant pusašės guolis nestipriai įspaudžiamas pirštais. Jei suleidimas per glaudus, atsargiai pašlifuoja smulkiu švitrinio popieriumi.

Patikrinus stebulių sukimąsi, pusašių galai užvalcuojami. Taip surinktos pakabos prie

pagrindo pritvirtinamos dviem M3 varžtais, prieš tai padėjus specialias, iš 1 mm storio plieninės skardos pagamintas poveržles (8).

Ratai (pleišto pavidalo) gaminami vulkanizavimo būdu. Ant 2 mm storio perforuoto diuraluminio disko (7) uždedamas tepalui atsparios gumos sluoksnis. Vulkanizuojama specialioje plieninėje arba diuraluminio D16T presformoje. Tai atliekama taip: iš žalios gumos lakšto išpjaunami du žiedai. Presforma pašildoma iki 50°C ir į apatinę jos pusę įstatomas centruojantis kaištis. Po to į presformą sudedami gumos žiedai su tarp jų įstatytu perforuotu diuraluminio disku. Tada presforma uždaroma ir suveržiama veržtuvais. Ištekėjusi gumos masė nupjaunama peiliu. Taip paruošta presforma įdedama į džiovinimo krosnį ir laikoma $150^{\circ}\text{—}180^{\circ}\text{C}$ temperatūroje 1,15–1,45 val. Tikslī temperatūra ir kaitinimo laikas parenkami bandymų būdu. Gatavi ratai trimis M2,5 varžteliais pritvirtinami prie stebulių.

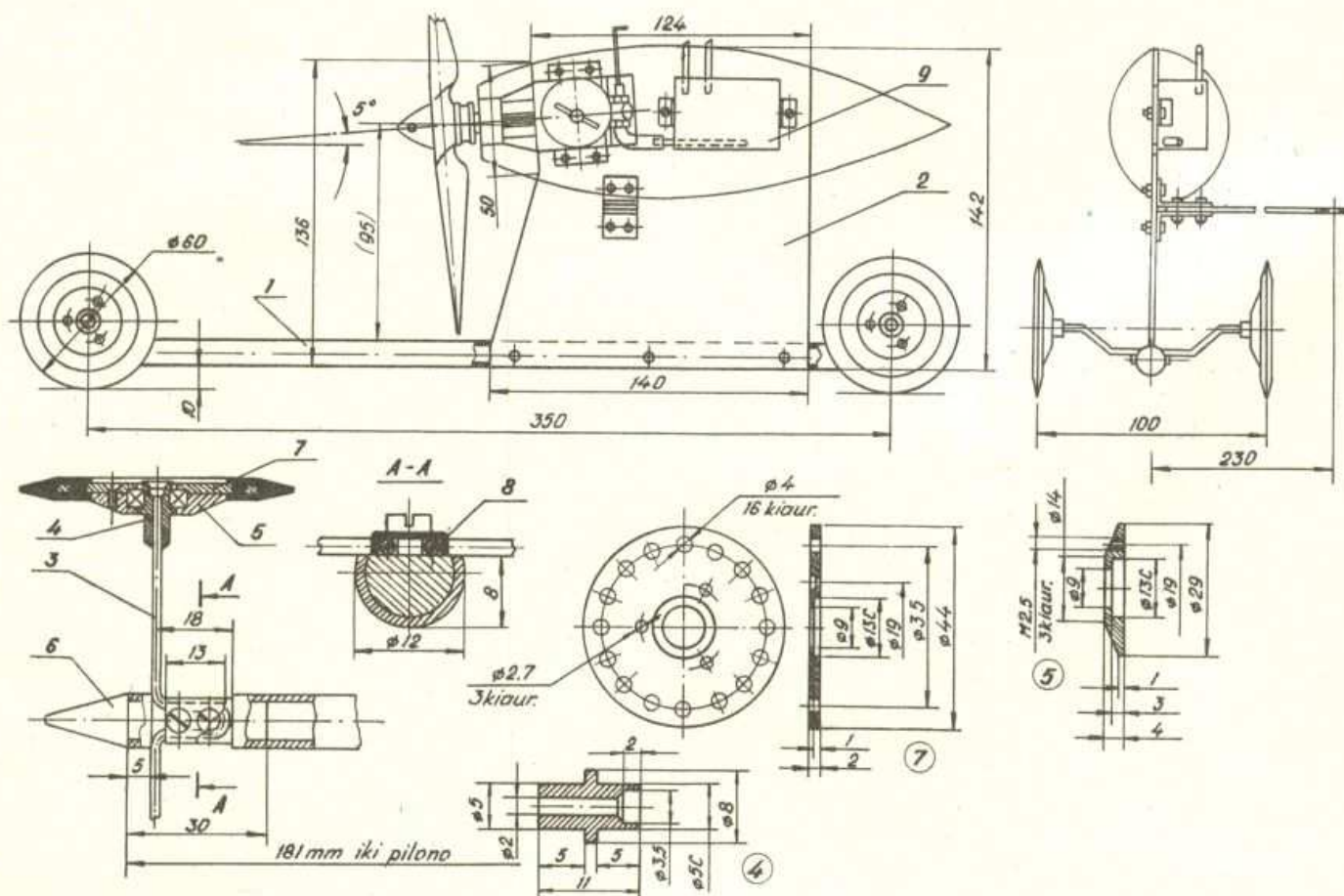
Kuro bakelis (9) — 33 ccm

talpos, matmenys — $20 \times 30 \times 55$ mm — sulituojamas iš 0,25 mm storio alavuotos skardos. Bakelis montuojamas ant pilono taip, kad vertikaliai plokštuma, einanti per variklio žiklerį, du trečdalius bakelio tūrio paliktų vidinėje pusėje.

Kordinė juostelė — 15 mm pločio. Ji išpjaunama iš 2 mm storio diuraluminio lakšto ir dviem kampuočiais tvirtinama prie pilono jau surinkto modelio svorio centre. Aerodinaminėms savybėms pagerinti patariama variklį ir kuro bakelį uždengti lengvu stikplastinio gaubtu.

Modelis išbandomas su propeleriu, kurio skersmuo ir žingsnis 180×200 mm. Bandymo metu patikrinama modelio centruotė tiek horizontalioje, tiek vertikalioje plokštumoje. Nedideli nukrypimai pašalinami palenkiant kordinę juostelę. Esant dideliems nukrypimams, kordinė juostelė perkeliama į kitą vietą. Pasiekus reikiamą centruotę, modelis išbandomas su keliais įvairių parametrų propeleriais. Bandymų metu reikia atidžiai sekti variklio darbą ir tiksliai fiksuoti pasiektą greitį. Gerų rezultatų galima pasiekti tik gerai suderinus propelerio parametrus su naudojamu varikliu.

A. JANICKAS,
inžinierius

RŪMAI, KURIUOSE IŠSIPILDO SVAJONĖS

Jaunieji automodeliuotojai (iš kairės į dešinę) Valerijus Prusakovas, Arūnas Leonavičius ir Gediminas Leonavičius

Aleksandras Syrusas, Darius Grybauskas ir Aidas Šebrauskas (iš kairės į dešinę) padarė jau ne vieną laivo modelį
D. AUGAIČIO nuotr.

Ant stataus Neries kranto, Žirmūnuose, vakarais daugeliu šviesų sužėri didžiulis, 5600 kvadratinį metrų pastatas. Tai — Respublikinė jaunųjų technikų stotis. Čia veikia per dvidešimt laboratorijų. Kiekvienoje jų — penkiolika darbo stalų, įvairių staklių, tikslių sudėtingi įrenginiai. Jie patenkina net sporto meistrus, gaminančius aukštos klasės modelius įvairių laboratorijų nariai ap rūpinti reikalingomis medžiagomis.

Dėmesį patraukia 18,5 metro automobilių trasa, — uždara kreivė, kuria reostatų pagalba valdomi skrieja berniukų automobilių modeliai. Laivų modeliuotojus dažniausiai užtiksi prie 136 kv. metrų uždaro baseino. Čia bandomi vaikinų ir merginų rankomis pagaminti burlaiviai, kateriai, radiju valdomi laivų modeliai.

Neliko nuskriausti ir visatos tyrinėtojai. Jau gautas galingas teleskopas. Nebetoli ta diena, kai bus baigti įrengti observatorija, planetariumas.

Technikos sporto šakų, įvairių sričių mėgėjų Respublikinėje jaunųjų technikų stotyje per 900. Šiam gausiam berniukų ir mergaičių būriui vadovauja per šešiasdešimt kvalifikuotų vadovų — pedagogų, inžinierių, įvairių technikos sporto šakų specialistų. Visi jie stengiasi perteikti smalsiam jaunimui savo žinias, technikos, modeliavimo naujoves, išmokyti jaunuosius kruopštumo, atidumo, meilės darbui ir, bene svarbiausia, padėti įgyvendinti svajones, kurias kiekvienas atsinešė, ateidamas į šiuos rūmus.

Daugelis, ypač jaunesniųjų, pradeda savo pažintį su technika, suranda pamėgtą sritį atėję į pradinės technikos laboratoriją, kuriai vadovauja pedagogė O. Šliumpienė. Na, o toliau — platus veiklos baras. Tai laivų ir raketų modeliavimo, radijų—trumpabanginių, motociklininkų, kino operatorių, astronomijos, chemijos ir kitos laboratorijos, kur įgytos žinios bus papildytos naujomis, sudėtingesnėmis, diena iš dienos bus kaupiamas patyrimo bagažas.

L. JURAITĖ

Sklandytojų rekordai

Nors šių metų sportinis sezonas sklandytojų nelepino geru oru, kai kurie vis tik sugebėjo pasiekti aukštų rezultatų. Žinoma Lenkijos sportininkė A. Dankovska pasiekė naują pasaulio rekordą skrendant greičio pratimą trikampiu. Ji 108 km maršutą nuskrido vidutinišku 124,416 km/val. greičiu. Ankstesnis rekordas (104,1 km/val.) priklausė jai pačiai.

Nauji rezultatai įrašyti į Tarybų Sąjungos rekordų lentelę. Sklandytojai iš Ordžonikidzės N. Jermakova ir A. Morozovas sklandytuvu pakilo į 7500 metrų aukštį ir pagerino mūsų respublikos sportininkams A. Jaruševičiui bei Z. Brazauskui priklausiusį rekordą (6997 m), kuris buvo pasiektas 1963 metais. Rekordinį skridimą Ordžonikidzės sklandytojai atliko per 4,5 valandas.

Po kurio laiko tarptautinės klasės sporto meistrai E. Lan ir S. Timkova pasiekė naują šalies moterų rekordą. Jos dviviečiu sklandytuvu pakilo į 9730 metrų aukštį, atkabinusios savo sklandytuvą nuo jį buksyravusio lėktuvo 4160 metrų aukštyje.

Dar vieną šalies rekordą dviviečiu sklandytuvu „Blanikas“ pasiekė O. Pasečnikas ir L. Vaskovas, pakilę į 10810 metrų aukštį, pasiekdami žemutinius stratosferos sluoksnius, kur oro temperatūra siekė minus penkiasdešimt laipsnių.

O. Pasečnikas pasiekė naują TSRS rekordą ir greičio skridime. Jis su sklandytuvu „Jantar“-2 300 km trikampio maršrute išvystė vidutiniškai 125 km/val greitį. Po dienos šis sportininkas įrašė naują pasekmę į rekordų lentelę kitame pratime. 750 km trikampio maršrute jis išvystė vidutiniškai 97 km/val greitį.

Dar dviejų sąjunginių rekordų autoriai 500 km skridime yra Estijos sportininkė E. Lan ir kaunietis V. Šliumba. E. Lan su sklandytuvu „Jantar-standar“ minėtoje distancijoje išvystė vidutiniškai 94 km/val. greitį, o V. Šliumba su sklandytuvu „Lietuva“ LAK-9M 500 km nuskrido vidutiniškai 103 km/val greičiu.

Tarybų Lietuvos rekordą pagerino kaunietis V. Žaliukas. Jis sklandytuvu „Blanik“ 200 km trikampio maršrute įveikė vidutinišku 75,652 km/val greičiu. Jo keleivis buvo U. Saulėnas.

SKRIDIMAS, NETURINTIS SAU LYGIŲ

Visas pasaulis su didžiuliu susidomėjimu stebėjo tarybinių kosmonautų Vladimiro Kovalionoko ir Aleksandro Ivančenkovo skrydį, pasibai gusį nauju laimėjimu įsavinant kosmosą.

Vykdamą „Interkosmoso“ programą septynias dienas orbitiniame mokslinio tyrimo komplekse „Saliut-6“ — „Sojuz-29“ — „Sojuz-30“ bendrai dirbo V. Kovalionokas, A. Ivančenkovas, taip pat tarptautinė įgula P. Klimukas ir Lenkijos Liaudies Respublikos pilietis Miroslavas Hermaševskis. Po to orbitoje buvo sukurtas antras mokslinis tyrimo kompleksas: „Saliut-6“ — „Sojuz-29“ — „Sojuz-31“. Kosminėje orbitoje dirbo tarptautinė įgula: Vladimiras Kovalionokas, Aleksandras Ivančenkovas, Valerijus Bykovskis ir Vokietijos Demokratinės Respublikos pilietis Zigmundas Jenas.

Laivo „Sojuz-31“ vadas dukart Tarybų Sąjungos Didvyris, TSRS lakūnas kosmonautas Valerijus Bykovskis gimė 1934 metų rugpjūčio 2 dieną Maskvos srities Pavlovo Posado mieste.

Baigęs 1955 m. Kačino karo aviacijos lakūnų mokyklą, tarnavo Tarybinės Armijos aviacijos dalyse.

V. Bykovskis — Tarybų Sąjungos Komunistų partijos narys nuo 1963 metų.

J kosmonautų būrį Valerijus Bykovskis priėmė 1960 metais. 1963 metų birželio mėnesį jis pirmą kartą skrido į kosmosą laivu „Vostok-5“.

1968 metais, nenuaukdamas darbo kosmonautų rengimo centre, Valerijus Bykovskis sėkmingai baigė N. Žukovskio karo aviacijos inžinerijos akademiją.

1973 metais jis apgynė technikos mokslų kandidato laipsnio disertaciją. Yra išspausdinęs darbų ir padaręs išradimų.

1976 metų rugsėjo mėnesį V. Bykovskis, kaip laivo „Sojuz-22“ vadas, antrą kartą skrido į kosmosą.

Vokietijos Demokratinės Respublikos pilietis papulkininkis Zigmundas Jenas gimė

1937 metų vasario 13 dieną Rautenkranco gyvenvietėje.

Baigęs karo aviacijos mokyklą, tarnavo VDR nacionalinės liaudies armijos karo aviacijos pajėgų dalyse.

1966 metais Zigmundas Jenas siunčiamas į Tarybų Sąjungą mokytis J. Gagarino

laivo „Sojuz“ ir orbitinės stoties „Saliut“ programoje.

Per septynias darbo mokslinio tyrimo komplekse dienas tarptautinė kosmonautų įgula įvykdė plačią bendrų tyrimų ir eksperimentų programą. Atlikti medicininiai, biologiniai ir technologiniai

puikias tarybinės kosminės technikos savybes.

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsaku už sėkmingą kosminį skridimą orbitiniame mokslinio tyrimo komplekse „Saliut-6“ — „Sojuz“ ir šio skridimo metu parodytą narsą bei didvyriškumą dukart Tarybų Sąjungos Didvyris, TSRS lakūnas kosmonautas Valerijus Bykovskis apdovanotas Lenino ordinu, o VDR pilietis, kosmonautas tyrėjas Zigmundas Jenas apdovanotas Lenino ordinu ir „Aukso žvaigždės“ medaliu, suteikiant jam Tarybų Sąjungos Didvyrio vardą.

Vokietijos Demokratinės Respublikos Valstybės taryba apdovanojo kosminio laivo „Sojuz-31“ vadą Valerijų Bykovskį ir kosmonautą tyrėją Zigmundą Jeną Karlo Markso ordinu ir suteikė jiems garbingus Vokietijos Demokratinės Respublikos didvyrių vardus. Ž. Jenai taip pat suteiktas VDR lakūno kosmonauto vardas.

Sutinkamai su orbitinio mokslinio tyrimo komplekse „Saliut-6“ — „Sojuz-31“ skridimo programa 1978 m. rugsėjo 7 dieną įvykdytas techninis kosminio laivo „Sojuz-31“ perjungimo eksperimentas.

Kaip buvo pranešta anksčiau, kosminis laivas „Sojuz-31“, atgabėjęs į orbitinį kompleksą Valerijų Bykovskį ir Zigmundą Jeną, buvo prijungtas prie sujungimo mazgo, esančio stoties agregatų sekcijoje. Eksperimento metu, pertvarkant kompleksą, laivas „Sojuz-31“ perjungtas prie sujungimo mazgo stoties pereinamojoje sekcijoje.

Apskaičiuotu laiku stotyje ir laive buvo įjungtos abipusės paieškos ir suartėjimo sistemos, po to orbitinė stotis „Saliut-6“ apsigrėžė. Tada laivas „Sojuz-31“ priartėjo ir prisijungė prie sujungimo mazgo, esančio stoties pereinamojoje sekcijoje.

Visuose manevravimo orbitoje ir susijungimo etapuose stoties ir laivo sistemos veikė patikimai.

1978 m. lapkričio 2 d. 14 val. 5 min. Maskvos laiku

Kosminio laivo „Sojuz-31“ tarptautinis ekipažas — laivo vadas, TSRS lakūnas kosmonautas, dukart Tarybų Sąjungos Didvyris V. Bykovskis (kairėje) ir kosmonautas tyrėjas, VDR pilietis Z. Jenas

karo aviacijos akademijoje. Baigęs akademiją, jis tęsia tarnybą VDR nacionalinės liaudies armijos karo aviacijos pajėgų štabo lakūnu inspektoriumi.

Papulkininkis Zigmundas Jenas — Vokietijos Vieniingosios socialistų partijos narys nuo 1956 metų.

1976 metais papulkininkis Zigmundas Jenas buvo atrinktas kandidatu rengtis pilotuojamam kosminiam skridimui pagal „Interkosmoso“ programą ir pasiųstas į Tarybų Sąjungą, į J. Gagarino kosmonautų rengimo centrą. Jis išėjo visą mokymo kursą, numatytą pilotuojamo kosminio

eksperimentai, fizinių procesų ir reiškių Žemės atmosferoje tyrimas, įvairių Žemės paviršiaus ir Pasaulinio vandenyno akvatorijos vizualūs stebėjimai ir fotografavimas gamtos išteklių tyrimo tikslais. Buvo fotografuojama, naudojant stotyje „Saliut-6“ įtaisyta daugiazonę fotoaparaturą MKF-6M, sukurta kartu TSRS ir VDR specialistų ir pagamintą VDR liaudies įmonėje „Karl Ceis Jena“, taip pat aparatūrą, kurią atgabeno stočiai laivas „Sojuz-31“.

Tarybinių ir tarptautinių įgulų skridimai kosminiuose laivuose „Sojuz“ ir mokslinėje stotyje „Saliut-6“ parodė

ORO DESANTININKŲ VADAS

kosmonautai draugai Vladimiras Kovalionokas ir Aleksandras Ivančenkovas, įvykdę užplanuotą mokslinių-techninių tyrimų ir eksperimentų orbitiniame komplekse „Saliut-6 — „Sojuz“ programą, grįžo į Žemę. Kosminio laivo „Sojuz-31“ nuleidžiamasis aparatas nusileido numatytoje Tarybų Sąjungos teritorijos rajone už 180 kilometrų į pietryčius nuo Džerkazgano miesto.

Tarybinis mokslas ir technika iškovojo naują įžymų kosminės erdvės įsavinimo laimėjimą. Sėkmingai užbaigtas ilgiausias kosmonautikos istorijoje pilotuojamas skridimas, kuris truko 140 parų.

Draugų V. Kovalionoko ir A. Ivančenkovo kosminis skridimas prasidėjo 1978 m. birželio 15 d. laivu „Sojuz-29“. Birželio 17 d., sujungę laivą su stotimi „Saliut-6“, kosmonautai pradėjo dirbti mokslinio tyrimo komplekse.

Kad būtų užtikrintas ilgas aktyvus pilotuojamo komplekso funkcionavimas, automatiniais krovininiais laivais „Progres-2“, „Progres-3“ ir „Progres-4“ į stotį „Saliut-6“ reguliariai buvo siunčiamas kuras jungtinei variklių sistemai, įrengimai, aparatūra, medžiagos, kurios sunaudojamos, užtikrinant kosmonautų gyvybinę veiklą, atliekant tyrimus ir eksperimentus.

Prieš grįždami į Žemę, draugai Kovalionokas ir Ivančenkovas užkonservavo stoties „Saliut-6“ sistemas ir mokslinę aparatūrą. Šiuo metu stotis toliau skrieja automatinio režimu.

Ilgai skriedami pilotuojamo kompleksu „Saliut-6 — „Sojuz“, kosmonautai įvykdė plačią mokslinių-techninių ir medicininių-biologinių tyrimų bei eksperimentų programą.

Svarbi skridimo mokslinės programos dalis buvo kosminės medžiagotyro eksperimentai. Nesvarumo sąlygomis atlikta daugiau kaip 50 technologinių eksperimentų, kurių tikslas — gauti naujas puslaidininkines ir optines medžiagas, metalų lydinius ir junginius.

Stotyje sumontuotu submilimetriniu teleskopu buvo matuojamas ultravioletinis kaitinamųjų spinduliavimas. Gauta duomenų apie submilimetrinį Žemės atmosferos spinduliavimą ir jos ozono sluoksnio būklę.

Ilgą skridimo laikotarpį stoties „Saliut-6“ įgulose įvykdė plačią medicininių ty-

rimų ir biologinių eksperimentų programą. Gauta naujų svarbių žinių apie kosminio skridimo veiksmų įtaką žmogaus organizmui, augalų ir biologinių objektų vystymuisi.

Kosmonautai atliko daug techninių eksperimentų, susijusių su naujų kosminių aparatų sistemų, įrengimų ir prietaisų tobulinimu.

V. Kovalionokas ir A. Ivančenkovas buvo išėję į kosminę erdvę, demontavo mokslinę aparatūrą, sumontuotą išoriniame stoties paviršiuje, siekiant tirti mikrometeorinę aplinką ir kosminės aplinkos įtaką įvairių medžiagų savybėms.

Per visą skridimo laiką stoties „Saliut-6“ sistemos, įrengimai ir aparatūra veikė be sutrikimų.

* * *

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsakais už sėkmingą ilgą kosminį skridimą orbitiniame mokslinio tyrimo komplekse „Saliut-6“ — „Sojuz“ ir šio skridimo metu parodytą narsą bei didvyriškumą Vladimirui Kovalionokui ir Aleksandrui Ivančenkoviui suteikti Tarybų Sąjungos Didvyrio vardai, įteikiant **LENINO** ordiną ir **„Aukso žvaigždės“** medalį. A. Ivančenkoviui suteiktas **TSRS** lakūno kosmonauto vardas.

Už įžymius nuopelnus, draugai ir narsą ilgiausio kosminio skridimo metu ir brolišką bendradarbiavimą su Tarybų Sąjungos ir Lenkijos įgula orbitiniame mokslinio tyrimo komplekse „Saliut-6“ — „Sojuz“ Lenkijos Liaudies Respublikos Valstybės tarybe TSRS lakūnus kosmonautus Vladimirą Kovalionoką ir Aleksandrą Ivančenkovą apdovanojo pirmojo laipsnio Griunvaldo kryžiaus ordinu.

Vokietijos Vieningosios socialistų partijos CK politinio biuro, Vokietijos Demokratinės Respublikos Ministrų Tarybos prezidiumo ir nacionalinės gynybos tarybos pasiūlymu VVSP CK generalinis sekretorius ir VDR Valstybės tarybos pirmininkas Erichas Honekeris apdovanojo orbitinės stoties „Saliut-6“ įgulą — TSRS lakūną kosmonautą pulkininką Vladimirą Kovalionoką ir bortinžinierių Aleksandrą Ivančenkovą aukščiausiu VDR valstybiniu apdovanojimu Karlo Markso ordinu ir suteikė jiems garbingą Vokietijos Demokratinės Respublikos didvyrio vardą.

Šių metų gruodžio 28-ąją jam būtų sukakę septyniasdešimt penkeri. Bet Tarybų Sąjungos Didvyrio, generolo, kilusio iš tuometinės Trakų apskrities Čičiūnų kaimo, mūsų tarpe nebėra jau daugiau kaip trisdešimt metų. Jonas Blaževičius, vadovavęs kovose dėl Vienos išvadavimo Tarybinės Armijos 99 Svyrės gvardijos desantininkų divizijai, žuvo mūšio lauke 1945-ųjų balandžio 24-ąją. Įžymiam tarybiniam karvedžiui buvo suteiktas garbingas Tarybų Sąjungos Didvyrio vardas. TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo įsakas buvo paskelbtas dieną po generolo majoro Jono Blaževičiaus mirties.

Išėjęs didžiulį gyvenimo kelią — nuo popieriaus fabriko darbininko Kalugos srities Polotnianų zavodo gyvenvietėje, kurioje per Pirmąjį pasaulinį karą, besitraukdama nuo fronto, atsidūrė šeima, penkiolikmetis tapęs komjau-nuoliu ir savanoriu įstojęs į Raudonąją Armiją, Jonas Blaževičius perėjo visas karinės tarnybos pakopas iki generolo majoro, divizijos vado.

Savo pirmuosius kovos su priešu mokslus jis išėjo pilietinio karo frontuose. Ne karą sužeistas, jis vis grįždavo į raudonarmiečių gretas. Aštuniolikmetis komunistas pasiunčiamas į kavalerijos vadų kursą, bet... kursantai išėjo į frontą — šalį puolė Vrangelis. Ir tik tada, kai priešas buvo sutriuškintas, Blaževičius nuvyko mokytis karo meno.

Būrio, kuopos vadas, pulko štabo viršininkas, — štai savarankiškai besilavinančio, karybos paslaptis studijuojan-

čio, puikaus sportininko, parašiutininko Jono Blaževičiaus tarnybos armijoje laiptai. Toliau būsimą karvedžio kelią žymia dalimi susijęs su aistra parašiutizmui. Jis skiriamas Charkovo karinės apygardos parašiutininkų dalinio vadu, kur ne tik organizuoja užsiėmimus, bet ir pats dažnai atlieka šuolius, tobulinasi karo akademijoje.

Prasidėjus Didžiajam Tėvynės karui majoras Jonas Blaževičius skiriamas 13-osios parašiutininkų brigados vadu, vėliau pulko vadu. Kovos krikštą jis gavo mūšiuose prie Stalingrado.

Karinei vadovybei ruošiant stambias operacijas, 1944-aisiais pradėdami formuoti oro desantininkų daliniai. J. Blaževičius paskiriamas 99-osios gvardijos divizijos vadu. Šio junginio desantininkai pasižymėjo forsuojuant Svyrės upę.

Po kautynių, vaduojant Tarybų šalį, gvardijos generolo majoro Jono Blaževičiaus oro desantininkai ryžtingai kovėsi Lenkijos, Rumunijos, Vengrijos, Austrijos žemėse, rodėdami neblėstančio didvyriškumo pavyzdžius. Divizija apdovanojama Kutuzovo antrojo laipsnio ordinu, o jos vadas pristatomas aukščiausiam apdovanojimui — Tarybų Sąjungos Didvyrio vardu.

Puolamojoje operacijoje Vienai išvaduoti, daugiau kaip ketvirtį amžiaus ištarnavęs Raudonojoje Armijoje, generolas majoras Jonas Blaževičius Austrijos sostinės prieigose buvo sunkiai sužeistas priešo minos. Sekančią dieną šaunusi mūsų tautietis mirė. Jis palaidotas Maskvoje, Novodevičės kapinėse.

Aukštojo pilotažo devintasis

„SPARNŲ“ SPECIALAUS KORESPONDENTO V. AŠMENS-
KO FOTOREPORTAŽAS IŠ PASAULIO PIRMENYBIŲ ČE-
KOSLOVAKIJOJE

Ant nugalėtojų aukščiausio garbės pakylės laiptelio stovi tarybinės lakūnės L. Leonova, J. Jaikova ir L. Nemkova, antrą vietą užėmusios Prancūzijos sportininkės ir trečios komandinės vietos laimėtojos Čekoslovakijos pilotaižininkės

Praėjo aštuoniolika metų nuo tada, kai Slovakijos sostinėje Bratislavoje buvo surengtas pirmasis pasaulio aukštojo pilotažo čempionatas. Ir štai į savo devintąsias pirmenybes drąsaus lėktuvų sporto entuziastai vėl susirinko Čekoslovakijoje. Rugpjūčio 25 — rugsėjo 6 dienomis varžybos vyko Česke Budejovice.

Dvylikos šalių vyrų komandos (48 lakūnai) bei TSRS, Prancūzijos ir Čekoslovakijos moterų ekipos (13 lakūnų) vedė sportinį ginčą dėl čempionų aukso medalių ir prizinių vietų keturiuose rungtyse. Daugiausia sportininkų (šešiolika) skraidė su Čekoslovakijoje pagamintu sportiniu lėktuvu Zlin Z-50L, vienuolika lakūnų skraidė amerikietišku lėktuvu „Pitts-special“. Tarybiniai sportininkai rungtyniavo

patobulintos konstrukcijos sportiniu lėktuvu JAK-50L. Beje, savos konstrukcijos lėktuvu CAP-10 skraidė ir prancūzai.

Sportinė kova vyko labai atkakliai. Beveik po kiekvieno pratimo keitėsi lyderiai ir atskirų rungčių čempionai. Tik tarybinės lakūnės, kurios jau daug metų dominuoja pasaulyje, nuo pat pirmos varžybų dienos buvo lyderės, laimėdamos visas prizines vietas. Pirmame pratime — privalomų figūrų kompleksas — nugalėjo mūsų šalies atstovė L. Leonova ir amerikietis L. Liandenšlageris (J. Jegorovas — 5). Nežinomą aukštojo pilotažo figūrų kompleksą geriausiai atliko L. Leonova ir VFR sportininkas M. Striosenroiteris (M. Molčianukas — 5), o atliekant laisvą figūrų kompleksą lėktuvus geriausiai

valdė kita mūsų šalies sportininkė L. Nemkova ir Čekoslovakijos komandos narys I. Tučekas. Pagal šiuos tris pratimus buvo išaiškintos komandų vietos. Laimėjo TSRS moterų ir Čekoslovakijos vyrų rinktinės. Antrosios vietos atliko Prancūzijos moterų ir JAV vyrų ekipoms, o trečiosios — Čekoslovakijos moterų ir TSRS vyrų komandoms.

Ketvirtame pratime rungtyniavo vienas trečdalis čempionate dalyvavusių lakūnų, kurie geriausiai pasirodė pirmuose trijuose pratimuose — iš viso 16 vyrų ir 7 moterų. Geriausiųjų tarpe buvo devyni mūsų šalies lakūnai — penkios moterų ir keturi vyrai. Pratimą laimėjo tarybinė sportininkė V. Jaikova ir amerikietis L. Liandenšlageris (I. Jegorovas — 3).

Susumavus visų keturių

pratimų rezultatus, absoliučių pasaulio čempionų vardus iškovojo 1976 metų pirmenybių vicečempionė, tarptautinės klasės sporto meistrė minskietė Valentina Jaikova ir 35-erių metų Čekoslovakijos nusipelnęs sporto meistras, triskart Čekoslovakijos pirmenybių laimėtojas, 1976 metų pasaulio pirmenybių bronzos medalininkas Ivanas Tučekas.

Tarybiniai lakūnai čempionate laimėjo 22 medalius iš 36. Jiems buvo įteikti aštuoni aukso, keturi sidabro ir dešimt bronzos apdovanojimų. Iš tarybinių lakūnų vyrų geriausią rezultatą absoliučioje įskaitoje pasiekė V. Smolinas. Jis užėmė penktą vietą.

Belieka pridurti, kad šiame pasaulio aukštojo pilotažo čempionate pirmą kartą moterų ir vyrų varžybų įskaitos buvo vedamos atskirai.

Pasaulio aukštojo pilotažo absoliutus čempionas Ivanas Tučekas (ČSSR)

Absoliuti pasaulio aukštojo pilotažo čempionė Valentina Jaikova

Dviejų pratimų prizininkas tarptautinės klasės sporto meistras Igoris Jegorovas

kaitė ir Edvardas Lasauskas, surinkę daugiausia taškų, tapo varžybų laimėtojai. Geriausiai pasirodė ir mūsų gamyklos komanda, iškovojo pirmąją vietą žinybinių kolektyvų tarpe.

Kur kas silpniau pasirodė mūsų respublikos rinktinės sklandytojai. Tik paskutiniajame pratime S. Smilgevičius buvo trečias, o E. Sasnauskaitės taip pat trečiame pratime užimta geriausia vieta buvo tik penkta. Kituose pratimuose mūsų komandai turėjo tenkintis blogesnėmis vietomis. Dar daugiau, antrame pratime E. Sasnauskaitė nenuskrido net 40 km ir gavo nulį įvertinimą. Visa tai neleido mūsų respublikos komandai užimti prizinės vietos bendroje įskaitoje. Ji buvo tik penkta (4128 taškai). Surinkusi 5191 tašką, pirmąją vietą iškovojo RTFSR rinktinė. Toliau sekė Ukrainos, Estijos ir Baltarusijos komandos.

Bendroje asmeninėje įskaitoje mūsų komandos atiteko tokios vietos: J. Paplauskaitė ir E. Lasauskui — pirmosios, S. Smilgevičiui — trečia, E. Sasnauskaitė — dešimta, G. Nekrošui — dvidešimta, o aš turėjau tenkintis penkiolikta vieta.

Taigi, Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos sklandytojų komandai debiutas sąjunginėse varžybose buvo sėkmingas. Galia, kad nekaip sekėsi respublikos rinktinės sportininkams.

Janina Paplauskaitė

A. ARBAČIAUSKO nuotr.

Dabar, kai pirmieji startai antroje lygoje jau liko praeityje, galima įvertinti ir laimėjimus, ir nesėkmių priežastis. Prieniškių pergalės neatsitiktinės. Komandoje varžybų metu ir ruošiantis joms vyravo susiklausymas bei draugiškumas, darbingumas ir ryžtas. Jau pavasarį mes žinojome, kokios svarbiausios varžybos mūsų laukia šiame

sezone ir joms ypač stropiai ruošėmės, kai tuo tarpu mūsų rinktinės nariai apie reikalingą startuoti antroje lygoje sužinojo tik paskutinėmis savaitėmis prieš varžybas. O juk visiems suprantama, kad svarbiausiomis varžyboms sportininkas, norėdamas pasiekti aukščiausią treniruotumo ir meistriškumo lygį,

turi ruoštis planingai, iš anksto.

Nemažiau svarbus ir psichologinis pasiruošimas. Reikia būti pasiruošusiam ir skristi kelis pratimus su ilgomis pertraukomis, ir „žiebtį“ keletą pratimų paeiliui kasdien. Viso šito būlina mokytis treniruotėse, neišleidžiant iš akių ir menkiausių smulkesnių. Šiuo atveju būtina treniruotėse fotografuoti ir posūkių punktus, ir skraidyti skirtingomis oro sąlygomis. Tik tada išvengsime tokių klaidų, kaip man atsitiko pirmame pratime.

Neįkainojama atsakingose varžybose ir draugo pagalba. Pavyzdžiui, pirmame pratime, likus iki finišo 40 km, S. Smilgevičius, skridęs 1400 m aukštyje, pradėjo finišuoti. G. Nekrošius, skridęs paskui jį, bet tik 850 m aukštyje, taip pat leidosi į finišą. Pastarajam, suprantama, galimybės buvo blogesnės. Bet Sigito radijo perteikta tiksli informacija apie termikų stiprumą ir išsidėstymą maršuto paskutinėje alkarpėje padėjo komandos draugui sutaupyti penkias minutes, kurias jis būtų sugaišęs, siekdamas prieš finišą pasiimti didesnę aukštį. Nemažiau akivaizdus abipusės pagalbos ir bendradarbiavimo pavyzdys yra ir mudvių su Lasausku užimtos pirmosios vietos paskutiniuose dviejuose pratimuose.

R. KORONKEVIČIUS,
TSRS sporto meistras,
Prienų eksperimentinės sportinės aviacijos gamyklos lakūnas bandytojas

LAIMI ŠEIMININKAI

Jau dvi Pabaltijo sklandymo pirmenybių taurės nuolatiniam saugojimui liko mūsų respublikoje. Naujos sidabrinės taurės pirmąjį savininką turėjo išaiškinti dešimtas Pabaltijo respublikų sklandymo čempionatas, liepos 21 — rugpjūčio 3 dienomis vykęs Tartu aviacijos technikos sporto klubo skraidymų aikštelėje.

Respublikinių komandų tarpe savo sudėtimi ypatingai išsiskyrė Estijos pirmoji rinktinė. Jos sudėtyje matėme tarptautinės klasės sportneistrę, šių metų socialistinių šalių sklandymo varžybų Bulgarijoje laimėtoją E. Lan, jor komandos draugę talentingą sklandytoją N. Retipovą. Estijos vyrų komandai taip pat atstovavo TSRS pirmos lygos

čempionato dalyviai, skraidę aukštos klasės sklandytuvais „Lietuva“, „Jantar—standart“ ir „Febus“.

Mūsų respublikai atstovavo antroji rinktinės sudėtis: kairnietis Leonas Šiupinys, vilniačiai Saulius Burneika, Algimantas Kryžanauskaitė, Rima Stašaitytė bei individualioje įskaitoje startavęs klaidėdieris Mindaugas Baleika. Visi mūsų sklandytojai skraidė sklandytuvais „Kobra-15“.

Nežiūrint to, kad šiais metais meteorologinės oro sąlygos sklandytojų nelepino ir daug svarbių varžybų iš viso nepavyko surengti, Pabaltijo pirmenybės buvo baigtos sėkmingai. Sportininkai atliko penkis greičio pratimus, o šeštame, kuris nebuvo baigtas, taškai buvo skaičiuojami

pagal kiekvieno sklandytojo nukristus kilometrus.

Po atkaklios kovos absoliutaus Pabaltijo čempiono vardą iškovojo Estijos sklandytojas T. Sormas. Sidabro medalis atiteko Latvijos komandos atstovui J. Zirai. Trečiuoju buvo mūsų respublikos sportininkas L. Šiupinys.

Moterų tarpe nugalėjo E. Lan. Antrąją vietą užėmė jos komandos draugė N. Retipova, o bronzos medalį iškovojo labai gerai šiose varžybose startavusi R. Stašaitytė.

Komandinėje įskaitoje Pabaltijo čempione tapo Estijos pirmoji ekipa. Antrą vietą užėmė mūsų respublikos, o trečiąją — Latvijos komandos.

Sekančiais metais Pabaltijo pirmenybės vyks mūsų respublikoje.

A. ARBAČIAUSKAS

AUTORIAUS nuotr.

Pabaltijo sklandymo čempionato prizininkės (iš kairės į dešinę) N. Retipova, E. Lan ir R. Stašaitytė

ANTANAS, HENRIKAS IR... MOTOCIKLAI

LTSR vasaros VII spartakiados motocroso čempionas jaunių grupėje vilnietis Antanas Urbonavičius pasakojo:

— Vienu metu ir mama, ir tėtis bandė atkalbėti mudu su broliu. Sakė, pavažinėjo truputį, ir užteks. Dar galvas nusiuksite. Dabar nieko. Įsitikino, kad rimtai motokrosu domimės, kad tai mūsų mėgiamas užsiėmimas.

Respublikos spartakiados čempionu (500 ccm klasėje) tapęs Antano brolis Henrikas Urbonavičius nusišypso:

— O ar prisimeni, kaip važinėti pradėjai?

Nevienodais keliais į didįjį sportą ateina žmonės. Taio buvo ir su broliais Urbonavičiais. Dabar prisiminė tai, jį du juokiasi. Būta kol.

Sporto meistras Henrikas Urbonavičius technika „susirgo“ viešėdamas kaime. Pamatė kartą kažkinio paliktą kieme motorinį dviratį. Pauglys labai panorio išbandyti mopedą, traukė pajusti variklio galią. Nieko stebėtino. Kokio berniukščio nemasina garsiausiai blerbiančias ir dūmais čiaudantis riedantis daiktas! Joks dviratis nesusiilygins su juo. Tuo įsitikino ir Henrikas. Kitaip argi būtų du mėnesius dilde seną rėmą brūžinęs? Po dienos kitos būtų trenkęs įrankį šalin, ir viso gero. Ne to atėjau... Betgi brūžino. Kažkaip iš karto pamėgo techniką, tuos žmones, kurie nuo ryto iki vakaro sostinės vaikų-jaunių specializuotoje technikos mo-

kykloje grėžė, virino, kalė metalą, rinko ir vėl ardė motorus, motociklus.

Pasirodo, tie vyrai ir darbus dirbo, ir į naujai atėjusį žvilgtelėti neužmiršdavo. „Nepabūgo juodo darbo, nepabėgo. Vadinas, užsispyręs. Bet šito motociklininkui per maža. Svarbu dar ir vyriškas“.

Henrikas iki tol buvo važinęs mopedu. Bet kai išgirdo siūlant išbandyti „Kovrovecą“ — nesuabejojo. Tartum laukė šio momento.

Nuo pat pirmojo sėkmingo bandymo iki šios dienos Henriką treniruojo Janas Kživickis neliepė penkiolikmečiui, kaip priklauso, persėsti ant mopedo ir lenktyniauti juo. Jautė, kad pratinti iškart prie motociklo bus geriau. Neapsiriko. Po trejų metų treniruočių, 1976-aisiais, H. Urbonavičius tapo Tarybų Sąjungos jaunių čempionu. Po to du kartus laimėjo Pabaltijo jaunių pirmenybes, ėmė „spausti“ vyrus per Tarybų Lietuvos čempionatus. Šiandien dvidešimtmatis motociklininkas — daugybės LTSR pirmenybių aukso ir sidabro medalių savininkas.

Na, o ką ketveriais metais jaunesnis Antanas? Vilniaus 44-tos vidurinės mokyklos moksleivis, į LTSR vasaros VII spartakiadą Utenon atvažiavęs antraatskyrininkiu ir joje tapęs kandidatu į sporto meistrus, pirmą kartą mopedą pabalnojo 1974 metais.

Dvylikametį brolių Henrikas vos ne jėga atsivedė treni-

Henrikas (kairėje) ir Antanas Urbonavičiai

AUTORIAUS nuotr.

ruotėn ir užsodino ant plieno žirgo. Oi, kaip Antanas nenorėjo! Bet ką veiksi. Brolis ragina, aplink šaipūnai jau renkas, — nejaugi svilinsi akis prieš juos? Apvažiavo ratą, dar vieną jaunėlis, ir kitą kartą jau pats ėmė prašyti sykiu su Henriku. Pastarėjam pradėjus dirbti Vilniaus VJSTM treneriu, tapo jo auklėtinis (šiuo metu Henrikas tobulinasi pamėgtoje specialybėje Maskvoje).

Pirmą kartą Antanas specialistų (ir varžovų) dėmesį į save atkreipė praėjusių metų pradžioje. Išimties tvarka jam leido dalyvauti respublikos pirmenybėse, jaunių grupėje. Šių metų LTSR čempionate jis jau ne tik lenktyniavo, bet ir pretendavo į medalius. Iškovojo „auksą“. Tiesa, pradžia buvo nedaug žadanti. Labai jau dažnai gėdo motociklas. Senučiukas buvo. Antanas po kiekvienų lenktynių vis taise ir taise jį, narstė variklį. Kas už tave knebinėsis? Darą visiems per akis.

Prieš pat spartakiadą jauniausiojo Urbonavičiaus veidas švytėte švytėjo: gavo galiausiai naują motociklą! Švytėjo, nors reikėjo kasdien

keltis šeštą, gulti pirmą. „Norį gerai pasirodyti spartakiadoje — apvažinėk motociklą“, — pasakė Henrikas. Antanas nei nemirktelėjo — kas reikia, tai reikia. Ir važiavo, važiavo. Taip, kaip porą metų važinėjo Henrikas, kol išmoko vienu ratu gerą kelio galą nulėkti.

Kas besuskaičiuos mėlynes ir guzus, gautus per tas treniruotes. Tačiau vaikinai nebojo jų. „Asai“ patarė išmokti taip važiuoti, nes tada duobėta trasa kur kas lengviau lenktyniauti. Patarti, žinoma, lengva. Bet žodžiais neišmokysi. Tad ir ėmėsi Antanas tų mokslų pats savintis. Išmoko. Šiandien tik pavydas ima žiūrėti, kaip jis vos ne pieštu plieno žirgą pastatęs skrieja.

...Dabar visų Tarybų Lietuvos motocroso rinktinės narių rūpesčiai ir darbai — kuo geriau pasirengti TSRS Tautų VII spartakiadai, sėkmingai joje startuoti. Ruošiasi svarbiausiems ateinančio sezono startams ir broliai Urbonavičiai: treneris ir auklėtinis. Respublikos rinktinės lyderiai.

J. PASKOČINAS

FINIŠAS PANEVĖŽYJE

Pirmoje mašinų klasėje Pabaltijo autoralyje, kurio startas ir finišas lapkričio mėnesį buvo Panevėžyje, nugalėjo

visų pripažintas autoritetas — TSRS nusipelnęs sporto meistras Kastytis Girdauskas. Jo ekipažo šturmanu šįkart buvo J. Židonis, nes antrasis iš brolių Girdauskų dabar dažniausiai asistuoja Stasiui Brundzai. O štai antrąją mašinų klasėje (iki 1600 ccm) nugalėjo šei-

myniškas ekipažas — kandidatai į sporto meistrus broliai Arūnas ir Kęstutis Speičiai. Specialistai teigia, kad ir ši brolių pora gali pagarsėti automobilių sporto pasaulyje, kaip jų vyresnieji kolegos.

Iš komandinių rezultatų galime džiaugtis tik Kauno

„Bangos“ TSK pasirodymu [klubui atstovavo ir Pabaltijo čempionai K. Girdauskas su J. Židoniū]. Tuo tarpu respublikos rinktinės pasirodymas kol kas dar neduoda geidžiamo rezultato tradiciniuose ginčuose su kaimyninių respublikų autoralininkais.

Iš šeštos vietos — į aštuntą

Pastaruosius dvejus metus mūsų respublikos parašiutininkai sąjunginėse SDAALR parašiutizmo pirmenybėse buvo užėmę šeštąsias vietas. Tai buvo aukšta vieta, nes parašiutizmas patriotinėje draugijoje yra aukšto lygio, o pirmenybėse kasmet dalyvauja beveik visų sąjunginių respublikų rinktinės, kurių greitoje startuoja beveik visi šalies rinktinės nariai. Panašios sėkmės mūsų tikėjosi ir vykdami į Kochlę Jarvę (Estija), į šių metų TSRS SDAALR čempionatą. Komandą sudarė prityrę parašiutininkai sporto meistras J. Brundzienė, A. Gruzdis, A. Utkinas, kandidatai į sporto meistrus J. Utkinienė, V. Ivanauskas, S. Vaitkevičius ir pirmaatstytininkė E. Kremzer.

Čempionate dėl apdovanojimų kovoję 58 moterys ir 85 vyrai, atstovavę devyniolikai komandų. Rungtyniavo jie trijuose pratimuose: kompleksiniame, grupiniame (atliekant tris šuolius), ir akrobatiniuose šuoliuose.

Įdomus ir sudėtingas buvo kompleksinis pratimas. Parašiutininkai privalėjo ne tik šokinėti parašutu, bet ir pademonstruoti gerą mokėjimą sudedant parašutą, taiklumą mėtant granatą ir greitį bėgant krosą. Čia universaliau-

šias buvo RTFSR sportininkas V. Gorškovas. Mūsų tikėjosi, nepateko į pirmąjį dešimtuką. Geriausiai pasirodė vilniečiai J. Brundzienė (13 vieta) ir A. Gruzdis (31 vieta).

Tris akrobatinius šuolius meistriškiausiai atliko tarptautinės klasės sporto meistras iš Baltarusijos V. Lukenskis ir jo komandos draugų sporto meistrė G. Azerniuk. Mūsų tikėjosi, turėjo tenkintis dar kuklesnėmis vietomis — J. Brundzienė buvo 23, o A. Gruzdis — net 48-tas.

Penkis šuolius nusileidimo tikslumui reikėjo atlikti sportininkams, rungtyniaujant trečiame pratime. Teisėjai geriausiai įvertino Kazachijos komandos atstovo sporto meistro A. Terechovo ir G. Azerniuk šuolius. Kaip ir kituose pratimuose, taip ir šiame, iš mūsų respublikos rinktinės narių geriausiai pasirodė J. Brundzienė ir A. Gruzdis. Tačiau šį kartą jie nepasitenkino kukliomis vietomis už pirmojo dešimtuko. A. Gruzdis buvo penktas, o J. Brundzienė — aštunta. Neblogai pasirodė ir kiti mūsų tikėjosi. Ši sėkmė užtikrino respublikos rinktinę trečią vietą pratime.

Pagirtinai pasirodė ir komandiniuose šuoliuose. Respublikos vyrų ekipa užėmė

penktą vietą. Nugalėjo RTFSR rinktinė. Iš moterų komandų sėkmingiausiai ir tiksliausiai nusileido į rato centrą maskvietės, o mūsų parašiutininkės buvo aštuntos.

Gaila, bet sėkmingas mūsų pasirodymas pastaruosiuose pratimuose nepajėgė sugrąžinti to, kas buvo prarasta akrobatiniuose šuoliuose ir kompleksiniame pratime. Bendroje įskaitoje geriausių rezultatų pasiekė J. Brundzienė, likusi trylikta, ir A. Gruzdis — trisdešimt pirmas. Kiti respublikos parašiutininkai užėmė tokias vietas: J. Utkinienė — 30, E. Kremzer — 45, A. Utkinas — 46, S. Vaitkevičius — 51, o V. Ivanauskas — 59. Draugijos čempionų medalius iškovojo maskvietė sporto meistrė A. Danilova ir RTFSR rinktinės narys V. Gorškovas.

Belieka pridurti, kad beveik visi pratimų prizininkai rungtyniavo naujausios konstrukcijos parašutu PO-9, kai tuo tarpu mūsų šokinėjo su PO-15, kuriuo žymiai sunkiau ir sudėtingiau atlikti tikslius šuolius. Tačiau tuo jokių būdų negalima pateisinti blogesnio respublikos rinktinės pasirodymo šiame nei ankstesniuose čempionatuose.

V. AŠMENSKAS

RESPUBLIKOS SDAALR SPORTININKŲ STARTAI

Šalies motokroso čempionu septintą kartą tapo panevėžietis Edvardas Ramonas, rungtyniavęs 350 ccm klasės motociklu. Čempionate startavo 160 sportininkų.

Motokroso trasoje respublikinėje spartakiadoje pasiekęs pergalę pakartojo vilniečiai broliai Urbonavičiai. Jie Anykščiuose iškovojo LTSR čempionų vardus: Antanas — 125 ccm, o Henrikas — 250 ccm motociklais.

Sąjunginėse paauglių motokroso varžybose Rygoje mūsų respublikos komanda, sudaryta iš Plungės ir Jurbarko TSK sportininkų, užėmė trečią vietą.

Bulgarijoje vykusias tarptautines motorlaivių sporto varžybas skuteriu (350 ccm) laimėjo kaunietis V. Matulevičius.

Kauno mariose vykusiose

TSRS motorlaivių sporto pirmenybėse skuterių lenktynėse nugalėjo mūsų respublikos komanda. Šalies čempionu tapo kaunietis L. Kavaliauskas, rungtyniavęs skuteriu OBN. Gliseriu R-4 kaunietis V. Chmieliauskas buvo antras, o A. Šlapikas — trečias.

Respublikinėse draugijos kulkinių šaudymo pirmenybėse tris pirmąsias vietas iškovojo kaunietis R. Vildzius. SDAALR čempionais taip pat tapo vilniečiai M. Bajorūnaitė, A. Rudenka, klaipėdietė S. Lobinko, kauniečiai G. Mulevičienė ir M. Jachimovas. Komandomis atskirose grupėse nugalėjo Vilniaus ir Biržų ekipos.

Kaune vykusias tarptautines jūrų daugiakovės varžybas „Už draugystę ir brolybę“, kuriose be mūsų šalies

sportininkų dar rungtyniavo VDR ir Bulgarijos patriotinių draugijų komandos, laimėjo TSRS rinktinė ir jos narys S. Išvinas. Mūsų respublikos ekipa, startavusi be konkurencijos, pasiekė antrą rezultatą.

TSRS jaunių povandeninio orientavimosi pirmenybėse mūsų respublikos merginų komanda užėmė antrą vietą, o vaikinai liko penkti. Vilnietė J. Satkutė iškovojo sidabro, o jos žemietė L. Skulovič — bronzos medalius.

Tarybų Lietuvos trumpųjų bangų radijo sporto čempionato laimėtoju vienuoliktą kartą tapo kaunietis A. Kregždė. Geriausiu operatoriumi, dirbančiu telegrafu, pripažintas kuršiėnietis A. Žekonis, o biržietis S. Petrauskas laimėjo operatorių-telefonininkų varžybas.

SPARNAI

1978 m. Nr. 4 (41)

LIETUVOS TSR SAVANO-RISKOS DRAUGIJOS ARMIAI, AVIACIJAI IR LAIVYNUI REMTI (SDAALR) CENTRO KOMITETO INFORMACINIS BIULETENIS

Eina nuo 1968 m. gruodžio 8 d. keturis kartus per metus

Redakcinė kolegija: Algimantas ADOMENAS, Romas BANKAUSKAS, Petras BRUNDZA, Stasys BRUNDZA, Nijolė GINEITINĖ, Aleksandras ICIAVIČIUS [atsakingasis sekretorius], Aleksandras JONUŠAS, Kazys KILČIAUSKAS [vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas], Savelijus LEVCENKA, Vytautas PAKARSKAS, Rimantas RAKAUSKAS, Stanislavas RAMOSKA, Sarūnas SKAPCEVIČIUS [vyriausiasis redaktorius].

Dailininkas

JONAS KLIMANSKAS

Redakcijos adresas:

232600, Vilnius, F. Dzeržinskio g-vė 3, 518 kamb., tel. 75-34-46.

Atiduota rinkti 1978.X.3. Pasirašyta spausdinti 1978.XII.5. tiražas 37 270, egz. 4 sp. lankai, 4,82 salyg. sp. lanko, 5,92 leid. lanko, 6,12 aut. lanko, leidinio formatas 60×90,8

Spausdino LKP CK leidyklos spaustuve Vilniuje. Tiesos 1. LV 14758. Užs. Nr. 2776. Kaina 30 kap.

Rankraščiai negrąžinami.

«Спарнай» («Ирылья») Информационный бюллетень Центрального комитета Добровольного общества содействия армии, авиации и флоту (ДОСААФ) Литовской ССР На английском языке

© „Sparnai“, 1978/4

VIRSELYJE: Tarybų Sąjungos aukštojo piloto čempionas Stepas Artiškevičius
M. KURAIČIO nuotr.

VAIKINAI IR MERGINOS!

JEIGU JŪS MĖGSTATE AVIACIJĄ, DOMITES AVIACINĘ TECHNIKĄ, NORITE IŠBANDYTI SAVO SUGEBĖJIMUS SKRAIDYMO APARATŲ KONSTRAVIME IR STATYBOJE, GERAS SĄLYGAS MĖGSTAMAM DARBUI JŪS RASITE EKSPERIMENTINĖJE SPORTINĖS AVIACIJOS GAMYKLOJE PRIENUOSE.

ČIA KONSTRUOJAMI, STATOMI IR BANDOMI
NAUJI SKLANDYTUVAI, KITA SPORTINĖS
AVIACIJOS TECHNIKA.

I GAMYKLĄ PRIIMAMI JAUNUOLIAI, BAIGĘ VIDURINĮ MOKSLĄ. GABIAUSIEJI, NORINTIEJI KELTI KVALIFIKACIJĄ, SU GAMYKLOS STIPENDIJA SIUNCIAMI MOKYTIS Į ŠALIES AUŠTĄSIAS INŽINERINĖS AVIACIJOS MOKYKLAS.

**KREIPTIS ADRESU: PRIENAI,
KETURIŲ KOMUNARŲ g. Nr. 3,
EKSPERIMENTINĖ SPORTINĖS
AVIACIJOS GAMYKLĄ**

KAINA 30 kap.

INDEKSAS 76782

EKSPERIMENTINĖ SPORTINĖS AVIACIJOS GAMYKLĄ

El. žurnalo variantą parengė:
www.Plienosparnai.lt

